

รายงานความก้าวหน้า
การแก้ไขปัญหาและการฟื้นฟูการพัฒนา
ตามวิถึวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้

ของ

คณะกรรมการการวิสามัญศึกษาและติดตาม
การแก้ไขปัญหาและการฟื้นฟูการพัฒนา
ตามวิถึวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้

วุฒิสภา

กลุ่มงานคณะกรรมการการวิสามัญ ๓

สำนักกรรมการ ๒

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

(สำเนา)

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะกรรมการวิสามัญศึกษาและติดตามการแก้ไขปัญหาและการฟื้นฟู

การพัฒนาตามวิถีวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้

ที่ สว (กมธ ๒) ๐๐๑๐/ (ร ๓๓)

วันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๕

เรื่อง รายงานความก้าวหน้าการแก้ไขปัญหาและการฟื้นฟูการพัฒนาตามวิถีวัฒนธรรม

จังหวัดชายแดนภาคใต้

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๘ (สมัยสามัญทั่วไป) วันจันทร์ที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๔ ครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญทั่วไป) วันจันทร์ที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๔ และครั้งที่ ๑๐ (สมัยสามัญทั่วไป) วันจันทร์ที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๔ ที่ประชุมได้พิจารณาญัตติ เรื่อง ขอเสนอญัตติตั้งคณะกรรมการวิสามัญติดตามการแก้ไขปัญหา การฟื้นฟูวิถีและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งผู้ช่วยศาสตราจารย์วรวิทย์ บารู กับคณะ เป็นผู้เสนอ และเห็นชอบให้แก้ไขญัตติเป็น ขอเสนอญัตติตั้งคณะกรรมการวิสามัญศึกษาและติดตามการแก้ไขปัญหาและการฟื้นฟูการพัฒนาตามวิถีวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้ แล้วลงมติตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่งเพื่อศึกษาและติดตามการแก้ไขปัญหาและการฟื้นฟูการพัฒนาตามวิถีวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๓๕ ประกอบด้วย

๑. พลตรี กลชัย สุวรรณบุรณ์	๒. พลเอก เกษมศักดิ์ ปลุกสวัสดิ์
๓. นายคำนูน สิทธิสมาน	๔. นายจักรธรรม ธรรมศักดิ์
๕. นายจิรภัฏ ฤกษ์มณีรัตน์	๖. นางจิราพร บุณนาค
๗. นายไชยรงค์ มณีรุ่งสกุล	๘. นายดิเรก ถึงฝั่ง
๙. นายต่วนอับดุลเลาะ ดาโอ๊ะมารีโย	๑๐. รองศาสตราจารย์ทัศนาศรี บุญทอง
๑๑. นายนิพนธ์ นราพิทักษ์กุล	๑๒. นายบุญสม ทองศรีพราย
๑๓. รองศาสตราจารย์ประเสริฐ ชิตพงศ์	๑๔. นางสาวเพชรดาว โต๊ะมีนา
๑๕. พลตำรวจโท มาโนช ไกรวงศ์	๑๖. นายมูฮามะรอสดี บอตอ
๑๗. นายรุสดี บินหะยีสะมะแอ	๑๘. พลตำรวจเอก วงกต มณีรินทร์
๑๙. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรวิทย์ บารู	๒๐. นายวิชัย ไพรสงบ
๒๑. นายวิหวัศ บุญญสถิตย์	๒๒. นายเวดีอราแม มะมิงจิ
๒๓. นายศักดิ์กริยา บิลแสละ	๒๔. นายศิริชัย โชติรัตน์
๒๕. นายเศรษฐ์ อัลยุฟรี	๒๖. นายสมพล พันธุ์มณี

๒๗. นายสมัคร...

๒๗. นายสมัคร เขาวานันท์	๒๘. พลตำรวจเอก สุนทร ช้ายขวัญ
๒๙. นายสุรียา ปันจอร์	๓๐. นายหะยีอับลอรอซัค อาลี
๓๑. นายอนุศาสน์ สุวรรณมงคล	๓๒. นางอังคณา นีละไพจิตร
๓๓. นายอับลูการิม รามันห์สิริงศ์	๓๔. นายอับลูเราะแม เจแซ
๓๕. นายอิบรอเหม อาดำ	

บัดนี้ คณะกรรมการวิสามัญฯ ได้ศึกษาและติดตามการแก้ไขปัญหาและการฟื้นฟู การพัฒนาตามวิถึวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้เสร็จเรียบร้อยแล้วในระดับหนึ่ง และได้จัดทำรายงาน ความก้าวหน้าผลการพิจารณาศึกษาและติดตามการแก้ไขปัญหาและการฟื้นฟูการพัฒนาตามวิถึวัฒนธรรม จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งรวมระยะเวลาตั้งแต่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๔ ถึงเดือนตุลาคม ๒๕๕๕ เสร็จเรียบร้อยแล้ว

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอรายงานของคณะกรรมการวิสามัญฯ ต่อที่ประชุม วุฒิสภา เพื่อพิจารณาต่อไป

(ลงชื่อ) พลเอก เกษมศักดิ์ ปลุกสวัสดิ์

(เกษมศักดิ์ ปลุกสวัสดิ์)

ประธานคณะกรรมการวิสามัญศึกษาและติดตาม
การแก้ไขปัญหาและการฟื้นฟูการพัฒนา
ตามวิถึวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้

สำเนาถูกต้อง

(นางชญญา ศรีสุพรรณ)

นิติกรปฏิบัติการ กลุ่มงานคณะกรรมการวิสามัญ ๓

สำนักกรรมการ ๒

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

สำนักกรรมการ ๒

โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๑๙๔ - ๕

โทรสาร ๐ ๒๘๓๑ ๙๑๙๕

ชญญา พิมพ์

สุพร/ขวัญชัย/อุษา/อลนกรณ์/ชญญา/
กร/พัชรี/บุษยพรรณ/ธนพร/ปริยานันท์ ทาน

**รายงานการพิจารณาศึกษา
ของคณะกรรมการวิสามัญศึกษาและติดตามการแก้ไขปัญหา
และการฟื้นฟูการพัฒนาตามวิถีวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้
วุฒิสภา**

ตามที่ที่ประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๘ (สมัยสามัญทั่วไป) วันจันทร์ที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๔ ครั้งที่ ๙ (สมัยสามัญทั่วไป) วันจันทร์ที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๔ และครั้งที่ ๑๐ (สมัยสามัญทั่วไป) วันจันทร์ที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๔ ที่ประชุมได้พิจารณาญัตติเรื่อง ขอเสนอญัตติตั้งคณะกรรมการวิสามัญติดตามการแก้ไขปัญหา การฟื้นฟูวิถีและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งผู้ช่วยศาสตราจารย์วรวิทย์ บารู กับคณะ เป็นผู้เสนอ และเห็นชอบให้แก้ไขญัตติเป็น ขอเสนอญัตติตั้งคณะกรรมการวิสามัญศึกษาและติดตามการแก้ไขปัญหาและการฟื้นฟูการพัฒนาตามวิถีวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้ แล้วลงมติตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อศึกษาและติดตามการแก้ไขปัญหาและการฟื้นฟูการพัฒนาตามวิถีวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีกำหนดเวลาการปฏิบัติงาน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๔ ซึ่งต่อมา คณะกรรมการวิสามัญฯ ได้ขอขยายเวลาการพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าวออกไปอีก ๓ ครั้ง ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๙๗ นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการวิสามัญฯ ได้ศึกษาและติดตามการแก้ไขปัญหาและการฟื้นฟูการพัฒนาตามวิถีวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้เสร็จเรียบร้อยแล้วในระดับหนึ่ง จึงขอรายงานความก้าวหน้าผลการพิจารณาศึกษาต่อที่ประชุมวุฒิสภา ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๙๕ ดังนี้

๑. ที่ประชุมคณะกรรมการวิสามัญฯ ได้มีมติเลือกตำแหน่งต่าง ๆ ดังนี้
 - ๑.๑ พลเอก เกษมศักดิ์ ปลุกสวัสดิ์ เป็น ประธานคณะกรรมการวิสามัญฯ
 - ๑.๒ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรวิทย์ บารู เป็น รองประธานคณะกรรมการวิสามัญฯ คนที่หนึ่ง
 - ๑.๓ นายดิเรก ถึงฝั่ง เป็น รองประธานคณะกรรมการวิสามัญฯ คนที่สอง
 - ๑.๔ พลตำรวจโท มาโนช ไกรวงศ์ เป็น รองประธานคณะกรรมการวิสามัญฯ คนที่สาม

- ๑.๕ นายเศรษฐ์ อัลยุฟรี เป็น รองประธานคณะกรรมการ
วิสามัญฯ คนที่สี่
- ๑.๖ นายอิบรอเหม อาดำ เป็น รองประธานคณะกรรมการ
วิสามัญฯ คนที่ห้า
- ๑.๗ พลตรี กลชัย สุวรรณบุรณ์ เป็น รองประธานคณะกรรมการ
วิสามัญฯ คนที่หก
- ๑.๘ รองศาสตราจารย์ทัศนาศ บัญทอง เป็น ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ
วิสามัญฯ
- ๑.๙ พลตำรวจเอก สุนทร ชัยขวัญ เป็น รองประธานที่ปรึกษา
คณะกรรมการวิสามัญฯ คนที่หนึ่ง
- ๑.๑๐ นายแหวดือราแม มะมิงจิ เป็น รองประธานที่ปรึกษา
คณะกรรมการวิสามัญฯ คนที่สอง
- ๑.๑๑ นายสมัคร เขาวภาพันธ์ เป็น รองประธานที่ปรึกษา
คณะกรรมการวิสามัญฯ คนที่สาม
- ๑.๑๒ นายวิหวัส บุญญสถิตย์ เป็น รองประธานที่ปรึกษา
คณะกรรมการวิสามัญฯ คนที่สี่
- ๑.๑๓ นางจิราพร บุณนาค เป็น เลขานุการคณะกรรมการวิสามัญฯ
- ๑.๑๔ นายศิระชัย โชติรัตน์ เป็น รองเลขานุการคณะกรรมการ
วิสามัญฯ
- ๑.๑๕ นางอังคณา นีละไพจิตร เป็น รองเลขานุการคณะกรรมการ
วิสามัญฯ
- ๑.๑๖ นางสาวเพชรดาว โต๊ะมีนา เป็น รองเลขานุการคณะกรรมการ
วิสามัญฯ
- ๑.๑๗ นายอนุศาสน์ สุวรรณมงคล เป็น โฆษกคณะกรรมการวิสามัญฯ
- ๑.๑๘ นายไชยงค์ มณีรุ่งสกุล เป็น รองโฆษกคณะกรรมการวิสามัญฯ
- อนึ่ง ที่ประชุมคณะกรรมการวิสามัญฯ ได้มีมติแต่งตั้งที่ปรึกษาคณะกรรมการ

วิสามัญฯ ดังนี้

- ๑.๑ นายนพภูท วิเศษสุวรรณภูมิ
- ๑.๒ นายบวร สุนทรเจริญนนท์
- ๑.๓ นายสมโภช พันธุ์พฤกษ์

๒. ที่ประชุมคณะกรรมการวิชาการวิสามัญฯ ได้มีมติแต่งตั้ง นางธัญญา ศรีสุพรรณ นิตติกรปฏิบัติกร กลุ่มงานคณะกรรมการวิชาการวิสามัญ ๓ สำนักกรรมการ ๒ สำนักงานเลขาธิการ วุฒิสภา ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเลขานุการตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๘๕ วรรคสาม

๓. วิธีการพิจารณาศึกษา

๓.๑ ที่ประชุมคณะกรรมการวิชาการวิสามัญฯ ได้มีมติตั้งคณะอนุกรรมการ จำนวน ๖ คณะ คือ

๑) คณะอนุกรรมการการพัฒนาทางการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม และ กฎหมาย ประกอบด้วย

(๑) ผู้ช่วยศาสตราจารย์วริทธิ์ บารู เป็น ประธานคณะอนุกรรมการฯ

(๒) นายต่วนอัปดุลเลาะห์ ดาโอะมารียอ

เป็น รองประธาน

คณะอนุกรรมการฯ

(๓) นายไชยรงค์ มณีรุ่งสกุล เป็น อนุกรรมการฯ

(๔) นายบุญสม ทองศรีพราย เป็น อนุกรรมการฯ

(๕) นายไพโรจน์ มินเด็น เป็น อนุกรรมการฯ

(๖) นายรุสดี บินหะยีสะมะแอ เป็น อนุกรรมการฯ

(๗) นายเวดือราแม มะมิงจิ เป็น อนุกรรมการฯ

(๘) นายเศรษฐ์ อัลยุฟรี เป็น อนุกรรมการฯ

(๙) นายอัปดุลการิม รามันห์สิริงส์ เป็น อนุกรรมการฯ

(๑๐) นางสาวเพชรดาว โต๊ะมีนา เป็น เลขานุการคณะอนุกรรมการฯ

ทั้งนี้ คณะกรรมการวิชาการวิสามัญฯ ได้ตั้งที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ พัฒนาทางการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม และกฎหมาย ดังนี้

(๑) นายคำนูน สิทธิสมาน

(๒) นายจรูญ พรหมสุข

(๓) นายจิรภัฏ ฤกษ์มณีรัตน์

(๔) นายชนันท์ พรหมศรี

(๕) นายชอและห์ ตาละ

(๖) นายดิเรก ถึงฝั่ง

- (๗) นายเด่น โต๊ะมีนา
- (๘) นายนิพนธ์ นราพิทักษ์กุล
- (๙) นายประเสริฐ แก้วเพ็ชร
- (๑๐) รองศาสตราจารย์ประเสริฐ ชิตพงศ์
- (๑๑) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปิยะ กิจถาวร
- (๑๒) นายมุหามะรอสดี บอดอ
- (๑๓) นายมนพ บุญทวีโรจน์
- (๑๔) พลตำรวจโท มาโนช ไกรวงศ์
- (๑๕) นายวรรณชัย สุวรรณกาญจน์
- (๑๖) นายสงวน อินทร์รักษ์
- (๑๗) นายสุรียา ปันจอร์
- (๑๘) นายหะยีอับลอรอซัค อาลี
- (๑๙) นายอรรถสิทธิ์ รัตนแคล้ว
- (๒๐) ผู้ช่วยศาสตราจารย์อับลอรอซะ วรรณอาลี
- (๒๑) นายอำนาจ วิทยานวัตติ

อนึ่ง ได้มีอนุกรรมการฯ ขอลาออก และมีการปรับเปลี่ยนตำแหน่ง
ในคณะอนุกรรมการฯ ดังนี้

(๑) นายไพโรจน์ มินเต็น ได้ลาออกจากการเป็นอนุกรรมการฯ
โดยคณะอนุกรรมการฯ ได้ปรับเปลี่ยนเป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการฯ และตั้งนายประเสริฐ
แก้วเพ็ชร ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการฯ เป็นอนุกรรมการฯ แทนตำแหน่งที่ว่าง

(๒) นายแวตือราแม มะมิงจิ ได้ลาออกจากการเป็นอนุกรรมการฯ
โดยคณะอนุกรรมการฯ ได้ปรับเปลี่ยนเป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการฯ และตั้งนายศักดิ์กริยา
บิลสละ เป็นอนุกรรมการฯ แทนตำแหน่งที่ว่าง

๒) คณะอนุกรรมการด้านเศรษฐกิจ การเกษตร การค้า และการลงทุน
ประกอบด้วย

- (๑) นายวิวัฒน์ บุญฤทธิชัย เป็น ประธานคณะอนุกรรมการฯ
- (๒) นายสมพล พันธุ์มณี เป็น รองประธาน
คณะอนุกรรมการฯ
- (๓) พลตำรวจตรี ชาญ ชุณหวงษ์ เป็น อนุกรรมการฯ
- (๔) นางสาวณัฐมน พรหมสุภา เป็น อนุกรรมการฯ

(๕) นายธรรมรัตน์ เทพหัสติน ณ อยู่ธยา
เป็น อนุกรรมการฯ

(๖) นายตรีพงษ์ ติรางกูร เป็น อนุกรรมการฯ

(๗) พลตำรวจเอก สุนทร ช้ายขวัญ เป็น อนุกรรมการฯ

(๘) นายสมศักดิ์ แสงอรุณ เป็น อนุกรรมการฯ

(๙) ผู้ช่วยศาสตราจารย์อารีย์ วชิรวารการ
เป็น อนุกรรมการฯ

(๑๐) ผู้ช่วยศาสตราจารย์จำรัส ดั่งสุวรรณ
เป็น เลขานุการคณะอนุกรรมการฯ

ทั้งนี้ คณะกรรมการวิสามัญฯ ได้ตั้งที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
ด้านเศรษฐกิจ การเกษตร การค้า และการลงทุน ดังนี้

(๑) นายสมักร เขาวานันท์

(๒) นายอนุศาสน์ สุวรรณมงคล

(๓) นายถ้วนอัปดุลเลาะ ดาโอะมารีโย

(๔) นายจิรภัฏ ฤกษ์มณีรัตน์

(๕) นางพรรณณี แก่นสุวรรณ

๓) คณะอนุกรรมการติดตามการพัฒนาสุขภาวะของชุมชน คุณภาพชีวิต
การบริการสาธารณสุข และสถานภาพสตรี ณ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย

(๑) รองศาสตราจารย์ทัศนาศนา บุญทอง
เป็น ประธานคณะอนุกรรมการฯ

(๒) พลตำรวจโท มาโนช ไกรวงศ์ เป็น รองประธาน
คณะอนุกรรมการฯ

(๓) นายนิทัศน์ รวยยวา เป็น อนุกรรมการฯ

(๔) พลเรือตรี นิเวช บุตรศรี เป็น อนุกรรมการฯ

(๕) นางเยาวดี เตชะเสน เป็น อนุกรรมการฯ

(๖) นางสาวเพชรดาว โต๊ะมีนา เป็น อนุกรรมการฯ

(๗) ศาสตราจารย์เกียรติคุณวิจิตร ศรีสุพรรณ
เป็น อนุกรรมการฯ

(๘) นางอังคณา นีละไพจิตร เป็น อนุกรรมการฯ

(๙) นางกฤษดา แสงวงดี เป็น เลขานุการคณะอนุกรรมการฯ

(๖)

(๑๐) นางสาวโสรัจจ์ จันทระเสนีย์ เป็น รองเลขานุการ
คณะอนุกรรมการฯ

ทั้งนี้ คณะกรรมการวิสามัญฯ ได้ตั้งที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
ติดตามการพัฒนาสุขภาวะของชุมชน คุณภาพชีวิต การบริการสาธารณสุข และสถานภาพสตรี
ณ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนี้

- (๑) พลตรี กลชัย สุวรรณบุรณ์
- (๒) นายจงรัก พลาศัย
- (๓) นางจิราพร บุนนาค
- (๔) ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิรพรรณ พิรุณ
- (๕) นายดิเรก ถึงฝั่ง
- (๖) นายถ้วนอับดุลเลาะ ดาโอะมารียอ
- (๗) รองศาสตราจารย์ธิดา นิงสานนท์
- (๘) นายแพทย์บุญเรือง ไตรเรืองวรรัตน์
- (๙) รองศาสตราจารย์บุญสม ศิริบำรุงสุข
- (๑๐) รองศาสตราจารย์ประเสริฐ ชิตพงศ์
- (๑๑) นางสาวมณฑนา วงศ์ศิรินวัฒน์
- (๑๒) นายมูฮามะรอสดี บอดอ
- (๑๓) นายวชิระ เพ็งจันทร์
- (๑๔) นางวรรณิภา มโนรมณ์
- (๑๕) ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรวิทย์ บารู
- (๑๖) นายวิทวัส บุญญสถิตย์
- (๑๗) นายวีระเดช ธีระวัฒน์
- (๑๘) นายสมัคร เขาวภานันท์
- (๑๙) นายสุรียา ปันจอร์
- (๒๐) พลตำรวจเอก สุนทร ช้ายขวัญ
- (๒๑) ทันตแพทย์ศิริชัย ชูประวัตติ
- (๒๒) รองศาสตราจารย์อรัญญา เขาวลิต
- (๒๓) นายอนุศาสน์ สุวรรณมงคล
- (๒๔) ศาสตราจารย์คลินิกนายแพทย์อำนาจ กุศลานันท์

อนึ่ง พลเรือตรี นิเวช บุตรศรี ได้ลาออกจากการเป็นอนุกรรมการฯ โดยคณะอนุกรรมการฯ ได้ตั้งผู้ช่วยศาสตราจารย์สุนทราวดี เขียวพิเชฐ เป็นอนุกรรมการฯ แทนตำแหน่งที่ว่าง

๔) คณะอนุกรรมการติดตามและประเมินผลด้านการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย

(๑) นายอนุศาสน์ สุวรรณมงคล เป็น ประธานคณะอนุกรรมการฯ

(๒) พลตำรวจเอก สุนทร ชัยขวัญ เป็น รองประธาน

คณะอนุกรรมการฯ คนที่หนึ่ง

(๓) นางอังคณา นีละไพจิตร เป็น รองประธาน

คณะอนุกรรมการฯ คนที่สอง

(๔) พันโท กมล ประจวบเหมาะ เป็น อนุกรรมการฯ

(๕) นายไชยรงค์ มณีรุ่งสกุล เป็น อนุกรรมการฯ

(๖) นายนิพนธ์ นราพิทักษ์กุล เป็น อนุกรรมการฯ

(๗) นางสาวเพชรดาว ไต้ะมีนา เป็น อนุกรรมการฯ

(๘) ว่าที่ร้อยตรี เลิศเกียรติ วงศ์โพธิพันธ์

เป็น อนุกรรมการฯ

(๙) นายอิสรา ทองธวัช เป็น อนุกรรมการฯ

(๑๐) นางพรรณณี แก่นสุวรรณ เป็น เลขานุการคณะอนุกรรมการฯ

อนึ่ง นายอิสรา ทองธวัช อนุกรรมการฯ ได้ขอลาออกจากการเป็น

อนุกรรมการฯ

๕) คณะอนุกรรมการศึกษาและประเมินผลกระทบบนการสันติภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย

(๑) นางจิราพร บุณนาค เป็น ประธานคณะอนุกรรมการฯ

(๒) นายศิระชัย โชติรัตน์ เป็น รองประธาน

คณะอนุกรรมการฯ

(๓) นายเกียรติคุณ ชาติประเสริฐ เป็น อนุกรรมการฯ

(๔) นายคำคุณ สิทธิสมาน เป็น อนุกรรมการฯ

(๕) พันเอก ทรงวิทย์ หนูนุกัณฑ์ เป็น อนุกรรมการฯ

(๖) นายแวตือรามะ มะมิงจิ เป็น อนุกรรมการฯ

(๗) นางอังคณา นีละไพจิตร เป็น อนุกรรมการฯ

- (๘) นายอับดุลเราะแม เจาะแซ เป็น อนุกรรมการฯ
(๙) นางอาภัสรา เพ็องฟู เป็น อนุกรรมการฯ
(๑๐) นายเมธีส อนุวัตรอุดม เป็น อนุกรรมการและเลขานุการ
คณะอนุกรรมการฯ

ทั้งนี้ คณะกรรมการวิสามัญฯ ได้ตั้งที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
ศึกษาและประเมินผลกระบวนการสันติภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนี้

- (๑) นางกัลยา เอี้ยวสกุล
(๒) ศาสตราจารย์ชัยวัฒน์ สถาอานันท์
(๓) นายไชยรงค์ มณีรุ่งสกุล
(๔) นายดอน ปาทาน
(๕) นายดิเรก ถึงฝั่ง
(๖) นายตุแวนดาเนียา ตุแวนแมง
(๗) นายทวีศักดิ์ ปิ
(๘) นายนवल ลีนิล
(๙) พลตรี นักรบ บุญบัวทอง
(๑๐) นางสาวนาซีอเราะาะ เจาะฮะ
(๑๑) นายบรรพต ตันธีรวงศ์
(๑๒) นายประสิทธิ์ เมฆสุวรรณ
(๑๓) รองศาสตราจารย์ประเสริฐ ชิตพงศ์
(๑๔) นางมัยม สาเม้าะ
(๑๕) นายรอกิ แกะแซ
(๑๖) นางสาวรุชดา สะเต็ง
(๑๗) นายลุกมาน มะ
(๑๘) นายลีโอ แจ็กอัส
(๑๙) นายวิทวัส บุญญสถิตย์
(๒๐) นายแวนอิสมาแอล์ แนแซ
(๒๑) นายสมเกียรติ บุญชู
(๒๒) นายสุนัย ผาสุก
(๒๓) พระครูศรีจริยาภรณ์
(๒๔) นางสาวคันสนีย์ นาคพงศ์

- (๒๕) นายหะยีอัปดุลรอซัค อาลี
- (๒๖) นายอดิศักดิ์ ต้นยากุล
- (๒๗) นายอัคคชา พรหมสูตร
- (๒๘) นายอัปดุลการิม รามันห์สิริวงศ์
- (๒๙) นายอัปดุลเร้าะมาน อัปดุลสมัด
- (๓๐) นายอัปดุลเลาะ หะยียามา
- (๓๑) นายอัปดุลอาซิส ยานยา
- (๓๒) นายอัฮมัดสมบูรณ บัวหลวง
- (๓๓) รองศาสตราจารย์อิสมาแอ อาลี
- (๓๔) นายอิสมาอีลลุตฟี จะปะกียา

อนึ่ง นายเกียรติคุณชาติประเสริฐ ได้ลาออกจากการเป็นอนุกรรมการฯ โดยคณะอนุกรรมการฯ ได้ตั้งนายอิศร ปกมนตรี เป็นอนุกรรมการฯ แทนตำแหน่งที่ว่าง

๖) คณะอนุกรรมการจัดทำรายงานการศึกษาและติดตามการแก้ไขปัญหา และการฟื้นฟูการพัฒนาตามวิถีวิวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย

- (๑) รองศาสตราจารย์ประเสริฐ ชิตพงศ์ เป็น ประธานคณะอนุกรรมการฯ
- (๒) นางจิราพร บุณนาค เป็น รองประธาน คณะอนุกรรมการฯ
- (๓) นายศิระชัย โชติรัตน์ เป็น รองประธาน คณะอนุกรรมการฯ
- (๔) พลโท จิตตศักดิ์ เจริญสมบัติ เป็น อนุกรรมการฯ
- (๕) ผู้ช่วยศาสตราจารย์จำรัส ดั่งสุวรรณ เป็น อนุกรรมการฯ
- (๖) นางสาวเพชรดาว โต๊ะมีนา เป็น อนุกรรมการฯ
- (๗) นางอังคณา นีละไพจิตร เป็น อนุกรรมการฯ
- (๘) นายสมศักดิ์ แสงอรุณ เป็น เลขานุการคณะอนุกรรมการฯ
- (๙) พันเอก บุญรอด ศรีสมบัติ เป็น รองเลขานุการ คณะอนุกรรมการฯ
- (๑๐) นางสาวธาศินี มณีรัตน์ เป็น รองเลขานุการ คณะอนุกรรมการฯ

อนึ่ง ได้มีอนุกรรมการฯ ขอลาออก และมีการปรับเปลี่ยนตำแหน่ง
ในคณะอนุกรรมการฯ ดังนี้

(๑) นางสาวธาศินี มณีรัตน์ ได้ลาออกจากการเป็นรองเลขานุการ
คณะอนุกรรมการฯ โดยคณะอนุกรรมการฯ ได้ตั้งนายเมธัส อนุวัตรอุดม เป็นรองเลขานุการ
คณะอนุกรรมการฯ แทนตำแหน่งที่ว่าง

(๒) นางสาวเพชรดาว โต๊ะมีนา ได้ลาออกจากการเป็นอนุกรรมการฯ
โดยคณะอนุกรรมการฯ ได้ปรับเปลี่ยนเป็นที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการฯ และตั้งนายสมเกียรติ
บุญชู เป็นอนุกรรมการฯ แทนตำแหน่งที่ว่าง

๓.๒ คณะกรรมการวิสามัญฯ ได้เชิญผู้มาชี้แจงแสดงความคิดเห็น คือ

สำนักนายกรัฐมนตรี

รองนายกรัฐมนตรีที่รับผิดชอบการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้และ
ผู้แทนสภาความมั่นคงแห่งชาติ

๑) พลตำรวจเอก โกวิท วัฒนะ	รองนายกรัฐมนตรี
๒) นายสมเกียรติ บุญชู	รองเลขาธิการสภาความมั่นคง
แห่งชาติ

สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.)

๑) พลตำรวจเอก วิเชียร พจน์โพธิ์ศรี	เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ
๒) นายदनัย มุ่สา	ผู้อำนวยการสำนักความมั่นคง
จังหวัดชายแดนภาคใต้
และชนต่างวัฒนธรรม

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.)

๑) พันตำรวจเอก สีหนาท ประยูรรัตน์	เลขาธิการ ปปง.
๒) นายชาญชัย พงศ์ภัสสร	ผู้อำนวยการสำนักภารกิจพิเศษ
๓) พันตำรวจโท ธีรพงษ์ ดุลยวิจารณ์	ผู้อำนวยการส่วนตรวจสอบ
และวิเคราะห์ ๖

กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.)

๑) พลเอก ศิริชัย ดิษฐกุล	เลขาธิการ กอ.รมน.
๒) พลโท พิทยา กระจำวงศ์	หัวหน้าสำนักงานเลขาธิการ
กอ.รมน.

- ๓) พลตรี นักรบ บุญบัวทอง รองผู้อำนวยการศูนย์ประสานการปฏิบัติการ กอ.รมน.
- ๔) พันเอก วิจารณ์ จดแดง ผู้อำนวยการส่วนกฎหมายและสิทธิมนุษยชน
- ๕) พันเอก เอกชัย หาญพูนวิทยา นักวิชาการ กอ.รมน.
- กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ (กอ.รมน.ภาค ๔)
- ๑) พลโท อุดมชัย ธรรมสาโรรัชต์ ผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔
- ๒) พันเอก จະนะ ปรีชา ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผน กอ.รมน.ภาค ๔ ส่วนหน้า
- ๓) พันเอก ปริญา ฉายติรภ โฆษก กอ.รมน.ภาค ๔ ส่วนหน้า
- ๔) พันเอก กฤษณ์ ลัยวิรัตน์ ที่ปรึกษา กอ.รมน.ภาค ๔ ส่วนหน้า
- ๕) พันเอก กฤษณะ วัชรเทศ ฝ่ายเสนาธิการ กอ.รมน.ภาค ๔ ส่วนหน้า

ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)

- ๑) พันตำรวจเอก ทวี สอดส่อง เลขาธิการ ศอ.บต.
- ๒) นายประมุข ลมุล รองเลขาธิการ ศอ.บต.
- ๓) นายณรงค์ วุ่นซิ้ว ผู้ช่วยเลขาธิการ ศอ.บต.
- ๔) นายสมมิตร ศิลป์ประเสริฐ ผู้อำนวยการสำนักเศรษฐกิจ
- ๕) นายสิทธิศักดิ์ โต๊ะกู ผู้อำนวยการส่วนงานอำนวยความสะดวกยุติธรรม
- ๖) นายวีรนนท์ เฟ็งจันทร์ นายอำเภอเมืองยะลา
- ๗) นางพาตีเมาะ สะดียามู เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
- ๘) นายรอมดอน หะยีอาแว เจ้าพนักงานปกครองปฏิบัติการ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

- ๑) พลตำรวจเอก อุดลย์ แสงสิงแก้ว รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ
- ๒) พลตำรวจโท พีระ พุ่มพิเชษฐ์ ผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ

- ๓) พันตำรวจเอก กิตติ อริยานนท์
- ๔) พันตำรวจเอก ทรงเกียรติ วาทะกุล
- ๕) พันตำรวจเอก วิสูตร คูหะมณี
- ๖) ร้อยตำรวจเอก สวัสดิ์ ม่วงไหมทอง
- ๗) ร้อยตำรวจเอก ชาตเวท พงษ์ศักดิ์

ศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศขต.)

พลตำรวจโท ไพฑูรย์ ชูชัยยะ ผู้บัญชาการ ศขต.

สำนักข่าวกรองแห่งชาติ

- ๑) นายสุพันธ์ ต้นยววรรณะ ผู้อำนวยการสำนักข่าวกรอง
แห่งชาติ
- ๒) นางสาวพรพรรณ มณีสถิต เลขานุการผู้อำนวยการ
สำนักข่าวกรองแห่งชาติ
- ๓) นายธีระพงษ์ วงษ์สอาด ผู้ช่วยเลขานุการผู้อำนวยการ
สำนักข่าวกรองแห่งชาติ

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

- ๑) นายสันติ พร้อมพัฒน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
การพัฒนาสังคมและความมั่นคง
ของมนุษย์
- ๒) นายศุภฤกษ์ หงส์ภักดี รองปลัดกระทรวงการพัฒนา
สังคมและความมั่นคงของมนุษย์

กระทรวงคมนาคม

กรมการขนส่งทางบก

- ๑) นายอัมชโชค์ รัตนติลล กณ ภูเก็ต รองอธิบดีกรมการขนส่งทางบก
แทนอธิบดีกรมการขนส่งทางบก
- ๒) นายกมล บุรณพงศ์ ผู้อำนวยการสำนักงานทะเบียน
และภาษีรถ
- ๓) นายกนิษฐ์ เจียมรุจิจกุล หัวหน้าส่วนทะเบียนรถยนต์
- ๔) นายชยุต สุขมิ่ง เจ้าพนักงานขนส่งอาวุโส
- ๕) นายอดิเรก แต่งทอง นิติกรชำนาญการ

๓) นายแวญโซะ สามะอาลี	ศูนย์ประสานงานโครงการทวิภาษา
๔) นายสาเหออับลเลาะ อัลยูฟรี	ศูนย์ประสานงานโครงการทวิภาษา
๕) นายยูเนียนสาสมิต้า สามะมาะ	ศูนย์ประสานงานโครงการทวิภาษา
๖) นายรุสดี มาซอ	ศูนย์ประสานงานโครงการทวิภาษา

โครงการเสริมสร้างสังคมสันติสุข รุ่นที่ ๒ สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล
สถาบันพระปกเกล้า

๑) นายสมปอง อินทร์ทอง	รองเลขาธิการสำนักงาน
การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๒) นางสาวนารี เจริญผลพิริยะ	หัวหน้าโครงการสันติอาสา
สภากีฬายาน มหาวิทยาลัยมหิดล

๓.๓ คณะกรรมการวิสามัญฯ ได้เดินทางไปศึกษาดูงานในพื้นที่ เพื่อรับทราบ ข้อมูลและข้อเท็จจริงโดยตรง รวมทั้งพบปะสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ และเอกชน ผู้นำศาสนา และประชาชนในพื้นที่ จำนวน ๙ ครั้ง ดังนี้

- ๑) ระหว่างวันจันทร์ที่ ๑๙ ถึงวันอังคารที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๔ ศึกษาดูงาน ด้านการพัฒนาสุขภาวะของชุมชนและการบริการสาธารณสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ ณ จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส
- ๒) ระหว่างวันอาทิตย์ที่ ๘ ถึงวันจันทร์ที่ ๙ มกราคม ๒๕๕๕ ศึกษาดูงาน ด้านกระบวนการสันติภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้ ณ จังหวัดปัตตานี
- ๓) ระหว่างวันพุธที่ ๘ ถึงวันศุกร์ที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ศึกษาดูงาน ด้านการศึกษา ณ จังหวัดปัตตานี
- ๔) ระหว่างวันอังคารที่ ๖ ถึงวันพุธที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๕ ศึกษาดูงาน ด้านกระบวนการสันติภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้ ณ จังหวัดปัตตานี
- ๕) ระหว่างวันพุธที่ ๗ ถึงวันพฤหัสบดีที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๕ ศึกษาดูงาน ด้านการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบสืบเนื่องจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ณ จังหวัดปัตตานี
- ๖) ระหว่างวันศุกร์ที่ ๒๐ ถึงวันเสาร์ที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๕ ศึกษาดูงาน ด้านสตรี ณ จังหวัดสงขลา
- ๗) ระหว่างวันศุกร์ที่ ๑๑ ถึงวันอาทิตย์ที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ศึกษาดูงาน ด้านกระบวนการสันติภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้ ณ จังหวัดปัตตานี

๘) ระหว่างวันพุธที่ ๑๖ ถึงวันเสาร์ที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ศึกษาทางด้านความมั่นคงและวิถีวิฒนธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้ ณ จังหวัดปัตตานี และจังหวัดนราธิวาส

๙) ระหว่างวันพุธที่ ๒๓ ถึงวันพฤหัสบดีที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ศึกษาทางด้านการศึกษา ณ จังหวัดปัตตานี และจังหวัดยะลา

๓.๔ คณะกรรมการวิสามัญฯ ได้จัดสัมมนา จำนวน ๒ ครั้ง เพื่อรับทราบข้อมูล และข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนี้

๑) การจัดสัมมนาเรื่อง “คุณภาพการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” ในวันพฤหัสบดีที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ เวลา ๐๙.๐๐ – ๑๖.๐๐ นาฬิกา ณ โรงแรม ซี.เอส. ปัตตานี อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

๒) การจัดสัมมนาเรื่อง “กระบวนการพัฒนาและคุ้มครองสถานภาพสตรีและเด็กในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” ในวันเสาร์ที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๕ ณ โรงแรมโนโวเทล อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

๔. ผลการพิจารณาศึกษา

คณะกรรมการวิสามัญฯ ขอเสนอรายงานความก้าวหน้าผลการปฏิบัติงานต่อที่ประชุมวุฒิสภา โดยแยกประเด็นการพิจารณาศึกษาได้ดังนี้

๔.๑ การศึกษาบริบทของวิถีวิฒนธรรมและความต้องการของประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยแยกประเด็นการพิจารณาเป็นดังนี้

- ๑) วิถีวิฒนธรรม
- ๒) สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
- ๓) ปัจจัยที่มีผลต่อวิถีวิฒนธรรมและปรากฏการณ์ความไม่สงบ
 - (๑) การอำนวยความสะดวก
 - (๒) สิทธิมนุษยชน
 - (๓) กฎหมาย
 - (๔) การจัดการความขัดแย้งแบบการมีส่วนร่วม : กระบวนการสันติภาพ
 - (๕) การศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 - (๖) เศรษฐกิจ การเกษตร การค้า และการลงทุน
 - (๗) สุขภาวะของชุมชน คุณภาพชีวิต การบริการสาธารณสุข และสถานภาพสตรี
 - (๘) การส่งเสริมและพัฒนาสถานภาพสตรีและเด็ก

(๙) ด้านการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบ

๔.๒ การดำเนินการของรัฐในการแก้ไขปัญหาและการฟื้นฟูการพัฒนาตามวิถีวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยแยกประเด็นการพิจารณาเป็นดังนี้

๑) กรอบนโยบาย

(๑) นโยบายเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๔๙

(๒) นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๗

๒) การแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

(๑) ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง

(๒) ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนา

๓) โครงสร้างการบริหารการแก้ไขปัญหา

(๑) โครงสร้างกลไกการแก้ไขปัญหาระดับนโยบาย

(๒) โครงสร้างการแก้ไขปัญหาระดับพื้นที่

๔) การดำเนินงานแก้ไขปัญหাজังหวัดชายแดนภาคใต้

(๑) ด้านความมั่นคง

(๒) ด้านการพัฒนา

(๓) การแก้ไขปัญหাজังหวัดชายแดนภาคใต้ตามมิติวิถีวัฒนธรรม

ในการนี้ ความก้าวหน้าของผลการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการวิสามัญฯ ตามข้อ ๔.๑ และ ๔.๒ จะปรากฏในรายงานที่แนบมาพร้อมนี้ ส่วนการวิเคราะห์การแก้ไขปัญหาและการพัฒนาตามวิถีวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งการจัดทำบทสรุป และข้อเสนอแนะของคณะกรรมการวิสามัญฯ ที่สมบูรณ์ คณะกรรมการวิสามัญฯ มีความเห็นว่า จำเป็นต้องมีความครบถ้วนของข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์โดยละเอียด ทั้งนี้ เนื่องจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีพลวัตของการเปลี่ยนแปลงบางอย่างที่น่าสนใจ จึงยังไม่สามารถหาข้อสรุปที่ชัดเจนเพียงพอที่จะเสนอแนะต่อวุฒิสภาในขณะนี้ได้ ดังนั้น จึงขอพิจารณาศึกษาและประเมินผลการทำงานของรัฐต่อไปอีกระยะหนึ่ง เพื่อให้ได้สาระสำคัญในการหาทางออกของการแก้ไขปัญหาและการฟื้นฟูการพัฒนาตามวิถีวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้ อันจะส่งผลต่อการลดความรุนแรงในพื้นที่ต่อไป

อนึ่ง ประเด็นที่คณะกรรมการวิสามัญฯ มีความจำเป็นต้องมีการศึกษาและติดตามต่อไป เพื่อให้ได้มาซึ่งบทวิเคราะห์การแก้ไขปัญหาและการพัฒนาตามวิถีวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ

๑) การติดตามและประเมินผลความต่อเนื่องการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบสืบเนื่องจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะการศึกษาสิ่งบ่งชี้ที่เป็นรูปธรรมเพื่อวัดผลให้ได้ว่า การเยียวยาที่ผ่านมามีผลมากน้อยเพียงใดต่อการเปลี่ยนกระแสความคิด ความเชื่อในการใช้ความรุนแรง ทั้งในระดับครอบครัวของกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับการเยียวยา และในภาพรวมของพื้นที่

๒) การติดตามและประเมินผลการพูดคุยสันติภาพ สืบเนื่องจากการก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบันมีพลวัตของการเปลี่ยนแปลงที่ควรให้ความสนใจเรียนรู้เพื่อให้เข้าใจชัดเจนขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มก่อความไม่สงบบางส่วนมีความเชื่อมโยงกับเหตุการณ์ความไม่สงบกับกลุ่มผลประโยชน์ผิดกฎหมาย และกลุ่มขัดแย้งผลประโยชน์ทางธุรกิจและการเมือง จึงจำเป็นต้องมีการพิจารณาศึกษาอย่างรอบคอบ เพื่อหาแนวทางการพูดคุยเพื่อให้เกิดกระบวนการสันติภาพได้จริง

๓) การติดตาม ประเมินผล และศึกษาสถานการณ์เพิ่มเติมถึงสาเหตุของปัญหาที่ยังทำให้การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ การเกษตร การค้า และการลงทุนซึ่งใช้งบประมาณจํานวนมหาศาล แต่ไม่ส่งผลมากนักต่อการกระจายรายได้ที่เป็นธรรมและการเพิ่มรายได้ให้กับประชาชน รวมทั้งมีการปล่อยให้มีการแสวงประโยชน์เอาเปรียบทางเศรษฐกิจของกลุ่มทุน ตลอดจนไม่สามารถควบคุมการพัฒนาที่ส่งผลกระทบต่อวิถีวัฒนธรรมในพื้นที่

๔) การติดตามและประเมินผลสตรีในฐานะเป็นผู้ที่มีบทบาทอยู่เบื้องหลังและบางส่วนมีอิทธิพลโดยตรงต่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับการก่อความไม่สงบทั้งในสถานะภรรยา ความเป็นมารดา และสถานะบุคคลในครอบครัวเดียวกัน รวมทั้งเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบจากความสูญเสีย แต่ช่วงระยะที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันบทบาทของสตรีในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ยังไม่ถูกให้ความสำคัญเท่าที่ควร จึงควรมีการพิจารณาศึกษาศักยภาพที่แท้จริงของสตรี โดยเฉพาะบทบาทต่อกระบวนการสันติภาพ ต่อไป

๕) การติดตามและประเมินผลด้านกฎหมายต่อกระบวนการยุติธรรม ซึ่งต้องมีการพิจารณาศึกษาข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการมอบตัวของผู้ก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งการพิจารณาศึกษาความเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ของบทบัญญัติในการบังคับใช้กฎหมายความมั่นคง ตลอดจนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาความไม่สงบที่ต้องสอดคล้องกับความเป็นจริงและบริบทของวิถีวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างเป็นรูปธรรม

๖) การติดตามและประเมินผลด้านวัฒนธรรมและศาสนาที่เชื่อมโยงและเป็นข้ออ้างในการก่อเหตุความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งต้องมีการศึกษาอย่างละเอียดรอบคอบต่อไป

๕. ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการการวิสามัญฯ

คณะกรรมการการวิสามัญฯ เห็นควรตั้งข้อสังเกตเพื่อให้ที่ประชุมวุฒิสภาพิจารณา ดังนี้

๕.๑ คณะรัฐมนตรีควรมีการจัดตั้งองค์กรในรูปแบบคณะกรรมการอิสระ เพื่อแก้ไขความขัดแย้งตามกระบวนการสันติภาพ และให้รายงานความก้าวหน้าการปฏิบัติงาน พร้อมข้อสังเกต ทุก ๖ เดือน รวมทั้งรายงานผลการปฏิบัติงานพร้อมปัญหาและอุปสรรคประจำปี ต่อคณะรัฐมนตรี สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา โดยคณะกรรมการอิสระฯ มีอำนาจหน้าที่ เสนอแนะยุทธศาสตร์และแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่อาจเกิดความรุนแรง ด้วยแนวทางสันติวิธี เพื่อสร้างสันติภาพในจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างยั่งยืน

๕.๒ การปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดผลดีที่เอื้อต่อการทำงานในกระบวนการสันติภาพ ของรัฐบาล มีดังนี้

๑) กระบวนการสันติภาพเป็นกระบวนการที่มีความละเอียดอ่อน ทั้งประเด็นของขั้นตอน รูปแบบ และวิธีการเพื่อบรรลุเป้าหมาย ทั้งนี้ จากบทเรียนกระบวนการสันติภาพของต่างประเทศ บุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมในคณะกรรมการอิสระฯ จะต้องเป็นผู้ที่มีองค์ความรู้ มีความเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นมืออาชีพ มีความเป็นกลาง ได้รับการยอมรับและไว้วางใจจากทุกฝ่าย และมีความอดทนอย่างสูงสุดต่ออุปสรรคทั้งหมดในระหว่างดำเนินการ

๒) ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นลักษณะของความรุนแรงยืดเยื้อ ซึ่งโดยธรรมชาติของการก่อความไม่สงบ การพัฒนาของสถานการณ์มักจะมีจุดเปลี่ยนในรอบ ๑๐ ปี การตั้งคณะกรรมการชุดนี้จะเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในรอบทศวรรษ

๓) ความสำเร็จในการทำงานของคณะกรรมการอิสระฯ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องใช้ระยะเวลาที่ต่อเนื่อง โดยปราศจากการแทรกแซงจากการเมืองและฝ่ายบริหาร รวมทั้งต้องปราศจากผลประโยชน์ทับซ้อนทั้งภายในและต่างประเทศ

๔) ข้อเสนอของคณะกรรมการอิสระฯ ต้องได้รับการยอมรับจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยให้เกิดความรู้สึกร่วมกันในการดำเนินการตามกระบวนการสันติภาพ (win - win)

๕) ปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญคือ การมีเอกภาพของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสันติภาพ

๕.๓ รัฐบาลควรดำเนินการเพื่อลดเงื่อนไขความรุนแรง สร้างความไว้วางใจ และสร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อกระบวนการสันติภาพ ดังนี้

๑) นโยบายของฝ่ายการเมืองต้องมีเจตจำนงอย่างชัดเจนในการให้เกิดกระบวนการสันติภาพและให้มีความต่อเนื่องของนโยบายในรัฐบาลชุดต่อ ๆ ไป โดยควรแสดงความจริงใจในการแก้ไขปัญหาและส่งสัญญาณที่ชัดเจนเพื่อให้ทุกฝ่ายพร้อมที่จะเข้าสู่กระบวนการสันติภาพ โดยอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อมั่นในแนวทางสันติวิธี

๒) ให้ความสำคัญกับการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงความจริง ความยุติธรรม เคารพหลักสิทธิมนุษยชน และยุติการงดเว้นโทษ (Impunity) ลดเงื่อนไขที่อาจก่อให้เกิดความหวาดระแวงต่อกัน หากมีการละเมิดสิทธิมนุษยชนต้องรับผิดชอบและรับผิดชอบคดีคดีศรีและเกียรติยศให้ผู้ถูกละเมิด และการรับประกันที่จะไม่ให้เกิดซ้ำอีก รวมถึงปรับกระบวนการทศน์ของเจ้าหน้าที่รัฐให้เข้าใจและตระหนักถึงความทุกข์และความเจ็บปวดของผู้ได้รับผลกระทบและผู้ถูกละเมิด

๓) เคารพและส่งเสริมอัตลักษณ์ คุณค่าของทุกศาสนาและชาติพันธุ์ โดยเฉพาะให้ความสำคัญกับภาษา วัฒนธรรม และการศึกษาของท้องถิ่น คือ ตาดีกา (ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด) และสถาบันศึกษาปอเนาะ ซึ่งเป็นความภาคภูมิใจตามวิถีอิสลามซึ่งเหลืออยู่ไม่กี่แห่งในโลก และถือเป็นความงดงาม ความภาคภูมิใจของคนมลายุมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อพร้อมที่จะถ่ายทอดไปสู่ประเทศอาเซียนและสังคมโลก โดยฝ่ายความมั่นคงในพื้นที่ควรลดความหวาดระแวงสถาบันศึกษาปอเนาะ หรือตาดีกาที่มักถูกกล่าวหาว่าเป็นสถานที่บ่มเพาะอุดมการณ์ที่แตกต่างจากรัฐ แต่ควรเข้าไปดูแลสนับสนุน ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้รับการศึกษาเพื่อปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมตามหลักการศาสนาอย่างแท้จริง และใช้ประโยชน์จากศักยภาพของทรัพยากรในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างโอกาสและความพร้อมของประเทศไทยในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งมีประชากรส่วนใหญ่ นับถือศาสนาอิสลาม นอกจากนี้ การให้ความสำคัญกับภาษาท้องถิ่นทั้งการพูดและการแสดงออกทางสัญลักษณ์ เช่น ป้ายต่าง ๆ ของทางราชการควรมีภาษาท้องถิ่นควบคู่กับภาษาไทย ซึ่งถือเป็น การเคารพอัตลักษณ์ของพื้นที่ได้ดีทางหนึ่งด้วย

๔) ให้ความสำคัญต่อบทบาทของเยาวชนและสตรีในพื้นที่ โดยส่งเสริมบทบาทสตรีในท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในกระบวนการสันติภาพ ในฐานะเป็นคนกลางในการแก้ไขความขัดแย้งในชุมชนและสังคม และส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพูดคุยเพื่อสันติภาพ ลดเงื่อนไขความรุนแรงโดยสร้างพื้นที่ปลอดภัยเพื่อให้ทุกฝ่ายสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความต้องการของกันและกันโดยปราศจากความหวาดระแวง และไม่กังวลในการแสดงความคิดเห็นที่เป็นอิสระ โดยได้รับการเคารพและเห็นคุณค่าแม้มีความคิดเห็นที่แตกต่าง

๕) จัดปัญหาภัยแทรกซ้อน เช่น ยาเสพติด การค้าผิดกฎหมาย ปัญหาผู้มีอิทธิพล หรือความขัดแย้งที่เกี่ยวกับผลประโยชน์การเมืองท้องถิ่น ซึ่งซ้ำเติมสถานการณ์ให้ทวีความรุนแรงมากขึ้น

๖) การสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจการอยู่ร่วมกันด้วยสันติวิธี บนพื้นฐานของการเคารพในคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เช่น การจัดตั้งอุทยานประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญที่ทำให้เกิดความรู้สึกภูมิใจในอัตลักษณ์และวิถีชีวิต ความรู้สึกถึงความเป็นรูปธรรมของการคืนเกียรติยศ และศักดิ์ศรีของชาติพันธุ์ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์

๕.๔ จากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามหลักสากลในการต่อต้านเหตุการณ์ความรุนแรง กล่าวคือ

๑) ต้องควบคุมอาวุธยุทธโปกรณ์ต่าง ๆ อันจะใช้ในการก่อเหตุ ทั้งนี้ เป็นไปตามกฎหมายเกี่ยวกับอาวุธปืนซึ่งภาครัฐสามารถนำมาใช้บังคับได้

๒) ต้องควบคุมกระแสการเงิน เนื่องจากการก่อเหตุความไม่สงบทุกกรณีต้องมีปัจจัยด้านการเงินเกี่ยวข้องด้วยทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งภาครัฐสามารถนำกฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงินมาใช้บังคับได้

๓) ต้องมีการติดตามความเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบและแนวร่วม เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาอย่างทันที่

๔) ต้องมีชุดปฏิบัติการแบบฉับพลันเพื่อสกัดการก่อเหตุ เพื่อไม่ให้เกิดเหตุการณ์ต่อเนื่องกันหลายจุดและเพื่อการจับกุมคนร้ายให้ทันที่

๕) ต้องควบคุมพื้นที่การเกิดเหตุ เพื่อไม่ให้เกิดเหตุการณ์แทรกซ้อนและลดการตอบโต้แก้แค้นแบบทันทีทันใด

๕.๕ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาสำหรับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรมีการพัฒนาเป็นการเฉพาะ ดังนี้

๑) ยุทธศาสตร์ด้านการศึกษจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีความเฉพาะ โดยที่ ศอ.บต. ที่ยังไม่ได้จัดทำยุทธศาสตร์ด้านการศึกษจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีความเฉพาะ ทั้งนี้ การจัดการศึกษาต้องสนองตอบเรื่องคุณภาพการศึกษา และสอดคล้องกับอัตลักษณ์และ วิถีวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งตอบสนองความเป็นอัตลักษณ์ และพหุภาษา

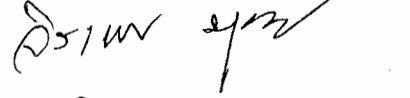
๒) การจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม โดยโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนแบบพหุภาษามีความสำคัญต่อพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และสามารถนำไปสู่ประชาคมอาเซียน ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ต้องปรับกระบวนการทัศน์โครงสร้างหลักสูตรเพื่อจัดการเรียนการสอนแบบพหุภาษา โดยโรงเรียนต้องจัดการเรียนการสอนแบบมีหลักสูตรที่ชัดเจน มีการจัดครูผู้สอนและจัดสรรงบประมาณค่าตอบแทนอย่างเพียงพอ

๓) การจัดการเรียนการสอนแบบพัฒนาการเรียนรู้ภาษาไทย เพราะการสอนภาษาไทยด้วยทฤษฎีทวิภาษาเป็นการดำเนินงานโครงการที่มีรูปแบบและวิธีการที่ชัดเจนต่อการแก้ไขปัญหาการศึกษาของเด็กในพื้นที่ มีวิธีการสร้างกระบวนการเรียนรู้ในระดับต่าง ๆ ที่สูงขึ้นให้แก่เด็ก และเป็นแนวทางหนึ่งในการสร้างความสันติสุขในพื้นที่ ซึ่งมุ่งเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน พื้นที่ และหน่วยงานต่าง ๆ

๕.๖ ประเด็นด้านกฎหมายที่สอดคล้องกับวิถีวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้ ควรมีการเสนอร่างพระราชบัญญัติการใช้กฎหมายอิสลามว่าด้วยครอบครัวมรดกและการพิจารณาคดี พ.ศ. ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาต พ.ศ. ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการฮัจญ์ พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติการบริหารกิจการฮาลาล พ.ศ. เพื่อให้เป็นไปตามวิถีวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้หลักการทางศาสนาอิสลามมาเป็นหลักในดำเนินการ รวมทั้งป้องกันและแก้ไขปัญหาความแตกต่างในการบังคับใช้กฎหมายต่อไป

ทั้งนี้ หากวุฒิสภาเห็นด้วยกับข้อสังเกตของคณะกรรมการวิสามัญฯ ขอให้ประธานวุฒิสภาส่งรายงานและข้อสังเกตไปยังคณะรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการตามที่เห็นสมควรต่อไป

๖. คณะกรรมการวิสามัญฯ ขอเสนอผลการพิจารณาศึกษาของ
คณะกรรมการวิสามัญฯ รวมทั้งข้อสังเกตมาพร้อมกับรายงานนี้ด้วยแล้ว

(นางจिरพร บุณนาค)

เลขานุการคณะกรรมการวิสามัญศึกษาและติดตาม
การแก้ไขปัญหาและการฟื้นฟูการพัฒนา
ตามวิถีวิถนธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้
วุฒิสภา

คำนำ

การแก้ไขปัญหาคความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ นั้น แม้จะมีความยากลำบาก สลับซับซ้อน แต่ประชาชนก็ยังมี ความหวังที่จะเห็นสังคมที่พัฒนาในบริบทของวิถีวัฒนธรรม จังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนั้น การพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการการศึกษาและติดตาม การแก้ไข ปัญหาและการฟื้นฟูการพัฒนาตามวิถีวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้จึงมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับการแก้ไข ปัญหาและการฟื้นฟูการพัฒนาตามวิถีวัฒนธรรม จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยคณะกรรมการการศึกษา ได้ดำเนินการศึกษาจากเอกสารวิชาการหรือ ผลงานวิจัยที่ได้มีการศึกษาไว้แล้ว การเชิญหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องมาแลกเปลี่ยน และ แสดงความคิดเห็น และการลงพื้นที่เพื่อรับทราบข้อมูล ข้อเท็จจริง ตลอดจนการจัดสัมมนา เพื่อรวบรวมข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วน ทั้งนี้ เนื่องจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัด ชายแดนภาคใต้มีผลวัดของการเปลี่ยนแปลงบางอย่างที่น่าสนใจ จึงต้องมีการวิเคราะห์ การแก้ไข ปัญหาและการพัฒนาตามวิถีวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งต้องมีการจัดทำ บทสรุป และข้อเสนอแนะของคณะกรรมการการศึกษา ที่สมบูรณ์ต่อไป

คณะกรรมการการศึกษา หวังว่า รายงานความก้าวหน้าฉบับนี้จะเป็นประโยชน์และ เป็นแนวทางที่สำคัญให้กับคณะรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการตาม ที่เห็นสมควร ต่อไป

พลเอก

(เกษมศักดิ์ ปลุกสวัสดี)

ประธานคณะกรรมการการศึกษาและติดตาม

การแก้ไข ปัญหาและการฟื้นฟูการพัฒนา

ตามวิถีวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้

สารบัญ

	หน้า
บทที่ ๑	
บทนำ.....	๑ - ๘
๑.๑ ความสำคัญของการพิจารณาศึกษา.....	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการพิจารณาศึกษา.....	๒
๑.๓ วิธีการพิจารณาศึกษา.....	๒
๑.๓.๑ เชิญบุคคลมาชี้แจงข้อมูล.....	๒
๑.๓.๑ เดินทางศึกษาดูงาน.....	๖
๑.๓.๑ จัดการสัมมนา.....	๗
๑.๓.๑ ศึกษาจากผลการศึกษาและข้อค้นพบของอนุกรรมการ.....	๗
๑.๔ นิยามศัพท์เฉพาะ.....	๗
๑.๕ ขอบเขตการพิจารณาศึกษา.....	๘
บทที่ ๒	
บริบทของวิถีวัฒนธรรมและความต้องการของประชาชน ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้.....	๙ - ๒๓
๒.๑ วิถีวัฒนธรรม.....	๙
๒.๒ สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้.....	๑๐
๒.๓ ปัจจัยที่มีผลต่อวิถีวัฒนธรรมและปรากฏการณ์ความไม่สงบ.....	๑๑
๒.๓.๑ การอำนวยความสะดวก.....	๑๒
๒.๓.๒ สิทธิมนุษยชน.....	๑๒
๒.๓.๓ กฎหมาย.....	๑๕
๒.๓.๔ การจัดการความขัดแย้งแบบการมีส่วนร่วม : กระบวนการสันติภาพ.....	๑๖
๒.๓.๕ การศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม.....	๑๖
๒.๓.๖ เศรษฐกิจ การเกษตร การค้า และการลงทุน.....	๑๘
๒.๓.๗ สุขภาวะของชุมชน คุณภาพชีวิต การบริการสาธารณสุข และสถานภาพสตรี.....	๑๙
๒.๓.๘ การส่งเสริมและพัฒนาสถานภาพสตรีและเด็ก.....	๒๐

๒.๓.๙	ด้านการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้.....	๒๑
-------	--	----

บทที่ ๓	การดำเนินการของรัฐในการแก้ไขปัญหาและการฟื้นฟู การพัฒนาตามวิถีวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้.....	๒๕ - ๖๗
๓.๑	กรอบนโยบาย	๒๕
๓.๑.๑	นโยบายเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๔๙.....	๒๖
๓.๑.๒	นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๗	๒๖
๓.๒	การแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ	๒๙
๓.๒.๑	ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง.....	๒๙
๓.๒.๒	ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนา.....	๓๑
๓.๓	โครงสร้างการบริหารการแก้ไขปัญหา.....	๓๒
๓.๓.๑	โครงสร้างกลไกการแก้ไขปัญหาระดับนโยบาย	๓๒
๓.๓.๒	โครงสร้างการแก้ไขปัญหาระดับพื้นที่	๓๔
๓.๔	การดำเนินงานแก้ไขปัญหาลจังหวัดชายแดนภาคใต้.....	๓๕
๓.๔.๑	ด้านความมั่นคง.....	๓๕
๓.๔.๒	ด้านการพัฒนา.....	๓๘
๓.๔.๓	การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามมิติวิถีวัฒนธรรม....	๔๒

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความสำคัญของการพิจารณาศึกษา

สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นปัญหาที่มีความซับซ้อนและมีความเชื่อมโยงกันหลายมิติ พื้นฐานปัญหาเกิดจากการดำเนินนโยบายของรัฐในอดีตที่มุ่งให้ความสำคัญกับการรักษาความมั่นคงของรัฐ แต่ขาดความตระหนักถึงผลกระทบต่อความมั่นคงของประชาชน จนทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่ซึ่งมีความต่างทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรมกับคนส่วนใหญ่ของประเทศ รู้สึกและสัมผัสได้ว่าพวกเขาไม่ได้รับการยอมรับในการดำรงอยู่ในสังคมไทย บนพื้นฐานของความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะ มีความหวาดระแวงและไม่ไว้วางใจเจ้าหน้าที่รัฐว่าจะมีความจริงใจในการแก้ไขปัญหาให้กับประชาชน ประกอบกับมีบุคคลกลุ่มหนึ่งที่ใช้เงื่อนไขจากปัญหาพื้นฐานดังกล่าวมาขยายผลในการต่อต้านรัฐเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยการก่อความไม่สงบในพื้นที่

สถานการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังคงดำรงอยู่ แม้รัฐบาลได้นำนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๗ ตามพระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๕๓ ซึ่งผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนและภาครัฐ โดยจัดให้มีส่วนราชการที่เป็นแกนสำคัญในการพัฒนานั้นคือ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ซึ่งมีบทบาทในการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยอาศัยนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีสาระสำคัญด้านการพัฒนาที่มาจากความต้องการและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชน ศาสนา วัฒนธรรม อัตลักษณ์ ชาติพันธุ์ และประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และส่งเสริมการมีส่วนร่วม การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม การเปิดพื้นที่ปลอดภัยให้กลุ่มที่เห็นต่างจากรัฐได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระปราศจากความหวาดระแวง รวมทั้งการให้ความสำคัญกับเรื่องสิทธิมนุษยชนสากลตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญ

การแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น แม้จะมีความยากลำบากสลับซับซ้อน แต่ประชาชนก็ยังคงมีความหวังที่จะเห็นสังคมที่พัฒนาในบริบทของวิถีวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการพิจารณาศึกษา

เพื่อศึกษาและติดตามการแก้ไขปัญหาและการฟื้นฟูการพัฒนาตามวิถีวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้

๑.๓ วิธีการพิจารณาศึกษา

๑.๓.๑ เชิญบุคคลมาชี้แจงข้อมูล

๑) สำนักนายกรัฐมนตรี

รองนายกรัฐมนตรีที่รับผิดชอบการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้และผู้แทนสภาความมั่นคงแห่งชาติ

(๑) พลตำรวจเอก โกวิท วัฒนะ	รองนายกรัฐมนตรี
(๒) นายสมเกียรติ บุญชู	รองเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ

สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.)

(๑) พลตำรวจเอก วิเชียร พจน์โพธิ์ศรี	เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ
(๒) นายदनัย มุสา	ผู้อำนวยการสำนักความมั่นคงจังหวัดชายแดนภาคใต้และชนต่างวัฒนธรรม

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.)

(๑) พันตำรวจเอก สีนาท ประยูรรัตน์	เลขาธิการ ปปง.
(๒) นายชาญชัย พงศ์ภัสสร	ผู้อำนวยการสำนักภารกิจพิเศษ
(๓) พันตำรวจโท ธีรพงษ์ ดุลยวิจารณ์	ผู้อำนวยการส่วนตรวจสอบและวิเคราะห์ ๒

๒) กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.)

(๑) พลเอก ศิริชัย ดิษฐกุล	เลขาธิการ กอ.รมน.
(๒) พลโท พิทยา กระจ่างวงศ์	หัวหน้าสำนักงานเลขาธิการ กอ.รมน.
(๓) พลตรี นักรบ บุญบัวทอง	รองผู้อำนวยการศูนย์ประสานการปฏิบัติการ กอ.รมน.

(๔) พันเอก วิจารณ์ จดแดง	ผู้อำนวยการส่วนกฎหมายและ
สิทธิมนุษยชน
(๕) พันเอก เอกชัย หาญพูนวิทยา	นักวิชาการ กอ.รมน.
<u>กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ (กอ.รมน.ภาค ๔)</u>	
(๑) พลโท อุดมชัย ธรรมสาโรรัชต์	ผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน
ภาค ๔
(๒) พันเอก จะนะ ปรีชา	ผู้อำนวยการสำนักนโยบาย
และแผน กอ.รมน.ภาค ๔
ส่วนหน้า
(๓) พันเอก ปริญญา ฉายติรภ	โฆษก กอ.รมน.ภาค ๔ ส่วนหน้า
(๔) พันเอก กฤษณ์ ลัยวิรัตน์	ที่ปรึกษา กอ.รมน.ภาค ๔ ส่วนหน้า
(๕) พันเอก กฤษณะ วัชรเทศ	ฝ่ายเสนาธิการ กอ.รมน.ภาค ๔
ส่วนหน้า

๓) ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)

(๑) พันตำรวจเอก ทวี สอดส่อง	เลขาธิการ ศอ.บต.
(๒) นายประมุข ลมุล	รองเลขาธิการ ศอ.บต.
(๓) นายณรงค์ วุ่นซิ้ว	ผู้ช่วยเลขาธิการ ศอ.บต.
(๔) นายสมมิตร ศิลป์ประเสริฐ	ผู้อำนวยการสำนักเศรษฐกิจ
(๕) นายสิทธิศักดิ์ โต๊ะกู	ผู้อำนวยการส่วนงานอำนวยความสะดวก
ยุติธรรม
(๖) นายวีรนนท์ เฟ็งจันทร์	นายอำเภอเมืองยะลา
(๗) นางพาตีเมาะ สะดียามู	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบาย
และแผนชำนาญการพิเศษ
(๘) นายรอมดอน หะยีอาแว	เจ้าพนักงานปกครองปฏิบัติการ

๔) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

(๑) พลตำรวจเอก อุดลย์ แสงสิงแก้ว	รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ
(๒) พลตำรวจโท พีระ พุ่มพิเชษฐ	ผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ
(๓) พันตำรวจเอก กิตติ อรียนนทร์	
(๔) พันตำรวจเอก ทรงเกียรติ วาทะกุล	
(๕) พันตำรวจเอก วิสูตร คูหะมณี	

(๖) ร้อยตำรวจเอก สวัสดิ์ ม่วงไหมทอง

(๗) ร้อยตำรวจเอก ขาดเวท พงษ์ศักดิ์

ศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศชต.)

พลตำรวจโท ไพฑูรย์ ชูชัยยะ

ผู้บัญชาการ ศชต.

๕) สำนักข่าวกรองแห่งชาติ

(๑) นายสุวพันธุ์ ตันยุวรรธนะ

ผู้อำนวยการสำนักข่าวกรอง
แห่งชาติ

(๒) นางสาวพรพรรณ มณีสถิต

เลขานุการผู้อำนวยการ
สำนักข่าวกรองแห่งชาติ

(๓) นายธีระพงษ์ วงษ์สอาด

ผู้ช่วยเลขานุการผู้อำนวยการ
สำนักข่าวกรองแห่งชาติ

๖) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

(๑) นายสันติ พร้อมพัฒน์

รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
การพัฒนาสังคมและความมั่นคง
ของมนุษย์

(๒) นายศุภฤกษ์ หงส์ภักดี

รองปลัดกระทรวงการพัฒนา
สังคมและความมั่นคงของมนุษย์

๗) กระทรวงคมนาคม

กรมการขนส่งทางบก

(๑) นายอัมษโรค์ รัตนดิลล กณ ภูเก็ต

รองอธิบดีกรมการขนส่งทางบก
แทนอธิบดีกรมการขนส่งทางบก

(๒) นายกมล บูรณพงศ์

ผู้อำนวยการสำนักงานทะเบียน
และภาษีรถ

(๓) นายกนิษฐ เจียมรุจีกุล

หัวหน้าส่วนทะเบียนรถยนต์

(๔) นายชยุต สุขมิ่ง

เจ้าพนักงานขนส่งอาวุโส

(๕) นายอดิเรก แต่งทอง

นิติกรชำนาญการ

(๖) นางสาวทวีพร เพิ่มทวี

นักวิชาการขนส่งชำนาญการ

(๗) นางสาวภิญญาพัชญ์ ต่านอุตรา

นักวิชาการขนส่งปฏิบัติการ

๘) กระทรวงยุติธรรมกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

(๑) นายพิทยา จินาวัฒน์	อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิ
และเสรีภาพ
(๒) นางนงภรณ์ รุ่งเพชรวงศ์	ผู้อำนวยการกองพิทักษ์สิทธิ
และเสรีภาพ
(๓) นายพัสกร เพชรในหิน	นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการ

๙) กระทรวงวัฒนธรรม

นายสมชาย เสียงหลาย

ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม

กรมการศาสนา

นายปรีชา กันธิยะ

อธิบดีกรมการศาสนา

๑๐) กระทรวงศึกษาธิการ

ศาสตราจารย์สุชาติ ธาดาธำรงเวช

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

(๑) ดร.ชินภัทร ภูมิรัตน	เลขาธิการ สพฐ.
(๒) นายอนุศักดิ์ อายวัฒน์	รองผู้อำนวยการสำนักพัฒนา
การศึกษาเขตพัฒนาเฉพาะกิจ
จังหวัดชายแดนภาคใต้
(๓) นายนพพร มากคงแก้ว	ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา
ปัตตานี เขต ๒

โครงการนำร่องทวิภาษา มหาวิทยาลัยมหิดล

(๑) ศาสตราจารย์สุวิไล เปรมศรีรัตน์	ผู้อำนวยการศูนย์สถาบันวิจัย
ภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย
มหาวิทยาลัยมหิดล
(๒) อาจารย์แวมมาอิ ปารามัล	หัวหน้าแผนกภาษามลายู
ภาควิชาตะวันออก
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี
(๓) นายเวยูโซะ สามะอาลี	ศูนย์ประสานงานโครงการทวิภาษา
(๔) นายสาเหอะอับดุลเลาะ อัลยุฟรี	ศูนย์ประสานงานโครงการทวิภาษา

(๕) นายยูเนียนสาสมิต้า สามะ	ศูนย์ประสานงานโครงการทวิภาษา
(๖) นายรุสดี มาขอ	ศูนย์ประสานงานโครงการทวิภาษา

๑๑) นักศึกษาโครงการเสริมสร้างสังคมสันติสุข รุ่นที่ ๒ สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล

สถาบันพระปกเกล้า

(๑) นายสมปอง อินทร์ทอง	รองเลขาธิการสำนักงาน
การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
(๒) นางสาวนารี เจริญผลพิริยะ	หัวหน้าโครงการสันติอาสา
สภคึกฤทธิ์วิทยาลัยมหิดล

๑.๓.๒ เดินทางศึกษาดูงาน จำนวน ๙ ครั้ง

๑) ระหว่างวันจันทร์ที่ ๑๙ ถึงวันอังคารที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๔ ศึกษาดูงานด้านการพัฒนาสุขภาพของชุมชนและการบริการสาธารณสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ ณ จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส

๒) ระหว่างวันอาทิตย์ที่ ๘ ถึงวันจันทร์ที่ ๙ มกราคม ๒๕๕๕ ศึกษาดูงานด้านกระบวนการสันติภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้ ณ จังหวัดปัตตานี

๓) ระหว่างวันพุธที่ ๘ ถึงวันศุกร์ที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ศึกษาดูงานด้านการศึกษา ณ จังหวัดปัตตานี

๔) ระหว่างวันอังคารที่ ๖ ถึงวันพุธที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๕ ศึกษาดูงานด้านกระบวนการสันติภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้ ณ จังหวัดปัตตานี

๕) ระหว่างวันพุธที่ ๗ ถึงวันพฤหัสบดีที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๕ ศึกษาดูงานด้านการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบสืบเนื่องจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ณ จังหวัดปัตตานี

๖) ระหว่างวันศุกร์ที่ ๒๐ ถึงวันเสาร์ที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๕ ศึกษาดูงานด้านสตรี ณ จังหวัดสงขลา

๗) ระหว่างวันศุกร์ที่ ๑๑ ถึงวันอาทิตย์ที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ศึกษาดูงานด้านกระบวนการสันติภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้ ณ จังหวัดปัตตานี

๘) ระหว่างวันพุธที่ ๑๖ ถึงวันเสาร์ที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ศึกษาดูงานด้านความมั่นคงและวิวัฒนาการจังหวัดชายแดนภาคใต้ ณ จังหวัดปัตตานี และจังหวัดนราธิวาส

๙) ระหว่างวันพุธที่ ๒๓ ถึงวันพฤหัสบดีที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ศึกษาดูงานด้านการศึกษา ณ จังหวัดปัตตานี และจังหวัดยะลา

๑.๓.๓ จัดการสัมมนา จำนวน ๒ ครั้ง

๑) การจัดสัมมนาเรื่อง “คุณภาพการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” ในวันพฤหัสบดีที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ เวลา ๐๙.๐๐ – ๑๖.๐๐ นาฬิกา ณ โรงแรม ซี.เอส. ปัตตานี อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

๒) การจัดสัมมนาเรื่อง “กระบวนการพัฒนาและคุ้มครองสถานภาพสตรีและเด็กในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” ในวันเสาร์ที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๕ ณ โรงแรมโนโวเทล อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

๑.๓.๔ ศึกษาจากผลการศึกษาและข้อค้นพบของอนุกรรมการ ๕ คณะ คือ

- ๑) คณะอนุกรรมการการพัฒนาทางการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม และกฎหมาย
- ๒) คณะอนุกรรมการด้านเศรษฐกิจ การเกษตร การค้า และการลงทุน
- ๓) คณะอนุกรรมการติดตามการพัฒนาสุขภาวะของชุมชน คุณภาพชีวิต การบริการสาธารณสุข และสถานภาพสตรี ณ จังหวัดชายแดนภาคใต้
- ๔) คณะอนุกรรมการติดตามและประเมินผลด้านการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้
- ๕) คณะอนุกรรมการศึกษาและประเมินผลกระบวนการสันติภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้

๑.๔ นิยามศัพท์เฉพาะ

“จังหวัดชายแดนภาคใต้” ประกอบด้วยจังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดนราธิวาส จังหวัดสงขลา และจังหวัดสตูล

“วิถีวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” คือ ลักษณะ รูปแบบ วิธีคิด วิธีการทำงาน รวมทั้งวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีลักษณะเฉพาะที่สามารถอยู่ร่วมกันภายใต้ความหลากหลายของวิถีชีวิต ศาสนา และวัฒนธรรม อย่างเกื้อกูลเอื้ออาทร ที่นำไปสู่ความสันติสุขอย่างยั่งยืน

“การพัฒนาตามวิถีวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” คือ สภาวะของการเปลี่ยนแปลงที่ทำให้มีการดำเนินการที่มีความก้าวหน้า สอดคล้องกับวิถีวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

“สันติวิธี” คือ กระบวนการแก้ไขปัญหาที่ไม่เลือกใช้ความรุนแรงโดยให้ความสำคัญกับวิธีการแก้ไขปัญหาในสังคมการเมืองที่ต้องมีการขับเคลื่อนให้เกิดการปฏิบัติ (Problem Solving) มิใช่การยอมจำนนต่อปัญหาหรือการนิ่งเฉย โดยให้ความสำคัญกับการอยู่ร่วมกันฉันท์มิตร ปราศจาก

อคติและความเกลียดชัง ยอมรับและเห็นคุณค่าของความแตกต่างหลากหลาย ถือความยุติธรรม เป็นใหญ่ โดยบังคับใช้กฎหมายตามหลักนิติธรรม อย่างโปร่งใส เป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และตรวจสอบได้ รวมทั้งยอมรับความเจ็บปวดหรือความทุกข์ร่วมกับเพื่อนร่วมชาติด้วยการทำหน้าที่ของแต่ละฝ่ายด้วยความอดทน อดกลั้น สันติวิธีจึงไม่ใช่ “ปฏิบัติการทางจิตวิทยา” แต่เป็นการเปลี่ยนแปลงความขัดแย้งจากคู่ขัดแย้งที่มีปฏิกริยารุนแรงต่อกันไปสู่การแสวงหาทางออกอย่างเสมอภาค เท่าเทียมกันระหว่างคู่ขัดแย้ง

๑.๕ ขอบเขตการพิจารณาศึกษา

๑.๕.๑ การศึกษาบริบทของวิถีวัฒนธรรมที่มีผลต่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

๑.๕.๒ การดำเนินการของภาครัฐในการแก้ไขปัญหาและการฟื้นฟูการพัฒนาตามวิถีวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้

๑.๕.๓ การประเมินผลการดำเนินการของภาครัฐในการแก้ไขปัญหาและการฟื้นฟูการพัฒนาตามวิถีวัฒนธรรมของจังหวัดชายแดนภาคใต้

บทที่ ๒

บริบทของวิถีวัฒนธรรมที่มีผลต่อสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วยประชาชนหลากหลายชาติพันธุ์และวัฒนธรรม ได้แก่ กลุ่มมลายูซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามและยึดถือ “วัฒนธรรมมลายู” เป็นหลักในการดำเนินชีวิต มีการใช้ภาษามลายูในชีวิตประจำวันทั้งเรียกตนเองว่า “ชาวไทยมลายู” กล่าวได้ว่า กลุ่มมลายูมีลักษณะเฉพาะทางอัตลักษณ์ของตน โดยประชากรอีกส่วนจะเป็นกลุ่มคนไทย กลุ่มคนไทยใต้ กลุ่มคนจีนภาษาต่าง ๆ กลุ่มคนผู้พูดตากใบ กลุ่มมานิ (ซาไก/เกนชิว) กลุ่มอูรักลาไวย์ มีการนับถือศาสนาทั้ง ศาสนาอิสลาม ศาสนาพุทธ ศาสนาฮินดู และศาสนาคริสต์ โดยมีผู้นับถือศาสนาอิสลามมากที่สุด ส่วนภาษาที่ใช้สำหรับการติดต่อสื่อสาร ได้แก่ ภาษามลายูถิ่น (มลายูปัตตานี/มลายูถิ่นอื่น ๆ) ภาษาไทย ภาษาไทยใต้ ภาษาจีน ภาษาตากใบ (ภาษาเงาะ) ภาษามานิ (ซาไก/เกนชิว) ภาษาอูรักลาไวย์ (สตูล) ภาษาลาวอีสาน (อพยพไปประกอบอาชีพ)^๑

ประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ความสำคัญกับอัตลักษณ์ด้วยชาติพันธุ์ ศาสนา และภาษา ซึ่งถือเป็นวิถีวัฒนธรรมที่มีคุณค่าที่ต้องธำรงรักษาไว้ ทั้งนี้ สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่จะมีความเชื่อมโยงกับศาสนาที่นับถือเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น ศาสนาอิสลามที่ประชากรส่วนใหญ่ในพื้นที่นับถือนั้น จึงนำมาซึ่งวิถีวัฒนธรรมหลักของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ กล่าวคือ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๓ มีผู้นับถือศาสนาอิสลามในจังหวัดนราธิวาส คิดเป็นร้อยละ ๘๕.๘๐ จังหวัดปัตตานี คิดเป็นร้อยละ ๘๔.๔๐ จังหวัดยะลา คิดเป็นร้อยละ ๗๖.๖๐ จังหวัดสตูล คิดเป็นร้อยละ ๗๔.๑๐ เว้นแต่จังหวัดสงขลาที่ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ จึงมีผู้นับถือศาสนาอิสลามเพียงร้อยละ ๒๕.๓๐^๒

๒.๑ วิถีวัฒนธรรม

ชาวไทยมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม มีลักษณะเฉพาะของวิถีวัฒนธรรม ที่อาจจำแนกได้ดังนี้

๒.๑.๑ ด้านการเรียนรู้ตลอดชีวิต อิสลามยึดมั่นในวัฒนธรรมการเรียนรู้ต่อเนื่องทั้งชีวิตและมีสถาบันการศึกษาที่มีลักษณะเฉพาะ ตั้งแต่ตาดีกา ปอเนาะ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนา จนถึงมหาวิทยาลัย

^๑ สุวิไล เปรมศรีรัตน์และคณะ. ๒๕๔๗ แผนที่ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

^๒ สำนักงานสถิติแห่งชาติ ข้อมูลสำมะโนประชากร ปี พ.ศ. ๒๕๕๓

๒.๑.๒ ด้านหลักการทางศาสนา อิสลามมีความหมายถึงหลักการดำเนินชีวิตโดยสันติ สามารถอยู่ร่วมกับศาสนิกอื่นได้อย่างสันติสุข ยึดถือหลักความยุติธรรม ไม่แบ่งแยกหรือมีการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม เพศ และสีผิว

๒.๑.๓ ด้านเศรษฐกิจ อิสลามส่งเสริมเศรษฐกิจที่ไม่เอาัดเอาเปรียบผู้อื่น ส่งเสริมให้คนมีฐานะดีต้องแบ่งปันให้ผู้ที่ด้อยกว่าโดยระบบการบริจาคทาน และซะกาต

๒.๑.๔ ด้านสุขภาวะและสถานภาพสตรี อิสลามให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต ยกย่องสตรีให้มีสิทธิเท่าเทียมกับบุรุษ สตรีมุสลิมจึงได้รับการเอาใจใส่และให้ความสำคัญตั้งแต่เกิดจนตลอดชีวิต

๒.๑.๕ ด้านการมีส่วนร่วม โดยส่งเสริมให้มีกระบวนการปรึกษาหารือในทุกระดับของการตัดสินใจ เช่น การจัดตั้งสภาซุรอฮ์

วิถีวัฒนธรรมข้างต้นไม่ได้เป็นอุปสรรคและไม่ก่อความขัดแย้งในการดำรงอยู่ร่วมกันของประชาชนที่นับถือศาสนาอื่น เพราะทุกศาสนาต่างต้องการให้ทุกคนเป็นคนดี จึงทำให้ประชาชนต่างศาสนาสามารถอยู่ร่วมกันในพื้นที่อย่างสันติสุข

๒.๒ สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ความยืดเยื้อของสถานการณ์ความไม่สงบตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ จนถึงปัจจุบัน ได้ส่งผลให้ปัญหาที่เกิดขึ้นมีความซับซ้อนและเชื่อมโยงกันในหลายมิติ ความรุนแรงที่เกิดขึ้นมีทั้งจากการกระทำของขบวนการที่มีอุดมการณ์ที่ต่อสู้กับรัฐต่อเนื่องมาจากอดีต ปัจจุบันส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในต่างประเทศและโดยกลุ่มนักต่อสู้รุ่นใหม่ທີ່เชื่อว่าความรุนแรงเท่านั้นที่จะสนองตอบความต้องการเอกราชได้ โดยใช้เงื่อนไขความไม่เป็นธรรม การเลือกปฏิบัติ และอัตลักษณ์ทางวิถีวัฒนธรรม มาปลุกเร้าสำนึกการต่อสู้

นอกจากนี้แล้วความรุนแรงยังเกิดจากการกระทำของกลุ่มอิสระที่มีความแค้นเฉพาะเรื่องจากความรู้สึกว่าถูกกระทำโดยไม่ชอบธรรมจากเจ้าหน้าที่รัฐบางคน หลายเหตุการณ์เกิดจากความขัดแย้งของกลุ่มผลประโยชน์ ยาเสพติด สิ่งผิดกฎหมายอื่น ๆ รวมทั้งความขัดแย้งส่วนตัวเฉพาะกรณี นอกจากนี้ได้ปรากฏข้อเท็จจริงว่ามีสถานการณ์ความรุนแรงในสัดส่วนที่เพิ่มมากขึ้นจากแรงจูงใจของกลุ่มที่มีความขัดแย้งเชิงผลประโยชน์ทางการเมืองและทางธุรกิจในพื้นที่ อย่างไรก็ตาม ความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากหลายกลุ่มดังกล่าว ดูเหมือนถูกนำมารวมเป็นเรื่องของความรุนแรงจากกลุ่มขบวนการเป็นส่วนใหญ่

จากการศึกษา คณะกรรมการวิสามัญฯ พบว่า เหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในส่วนที่มาจากกลุ่มคนหรือขบวนการที่มีอุดมการณ์ตรงข้ามกับรัฐนั้น มีความ

เชื่อมโยงโดยตรงกับความรู้สึกในเชิงมิติวัฒนธรรมว่า พวกเขาไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทย เนื่องจากการรับรู้และสัมผัสได้ว่า อัตลักษณ์ของตนถูกกดทับจากการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่รัฐบางคนที่ไม่เข้าใจ ทำให้เกิดความหวาดระแวง และมีอคติ รวมถึงการไม่ยอมรับจากสังคมใหญ่ สภาพการณ์ที่ว่านี้ยังมีผลที่เป็นเงื่อนไขให้คนในพื้นที่บางส่วนยอมรับหรือเห็นด้วยกับฝ่ายที่ใช้ความรุนแรง และเป็นเงื่อนไขสำคัญที่กลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงหยิบยกมาใช้เป็นข้ออ้างให้ความชอบธรรมกับการใช้ความรุนแรงในการต่อสู้ เพื่อเป้าหมายของตนในนามของอัตลักษณ์มุสลิมมลายู

ปัญหาที่พบคือฝ่ายรัฐดูเหมือนไม่ให้ความสำคัญมากนักกับการศึกษาทำความเข้าใจบริบทวิถีวัฒนธรรมของท้องถิ่นและความรู้สึกส่วนลึกของชาวบ้านที่เคลื่อนไหวต่อสู้โดยหวังว่าเป็นหนทางที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีกว่า แต่กลับให้ความสำคัญกับการพิสูจน์ทราบว่ใคร/กลุ่มใดคือผู้ใช้ความรุนแรง จึงเป็นเรื่องยากที่จะจัดการกับปัญหาที่มีความละเอียดอ่อนและซับซ้อนเช่นนี้

๒.๓ ปัจจัยที่มีผลต่อวิถีวัฒนธรรมและปรากฏการณ์ความไม่สงบ

คณะกรรมการวิสามัญฯ เห็นว่าประเด็นที่ต้องนำมาศึกษา พิจารณาวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่การสร้าง ความเข้าใจ **โจทย์ปัญหา** ที่เป็นสาเหตุของสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อวิถีวัฒนธรรมและปรากฏการณ์ความไม่สงบ

จากการศึกษา พบว่าการแก้ไขปัญหาคความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ผ่านมา ไม่ได้ให้ความสำคัญเท่าที่ควรต่อความละเอียดอ่อนของมิติทางวัฒนธรรม ทั้งสิ่งที่เป็นนามธรรม คือ อัตลักษณ์ ความเป็นธรรม และการมีส่วนร่วมของประชาชน และสิ่งที่เป็นรูปธรรม คือ เศรษฐกิจ การเกษตร การค้า การลงทุน คุณภาพชีวิต การศึกษา สุขภาวะของชุมชน และการบริการสาธารณสุข

สภาพปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นท่ามกลางเรื่องราวที่เป็นความเชื่อในทางประวัติศาสตร์ ความเจ็บช้ำจากการปฏิบัติที่ผิดพลาดของรัฐในบางเรื่องบางกรณี ทั้งหมดนี้ทำให้ชาวไทยมลายูซึ่งเป็นชนส่วนใหญ่ในพื้นที่ เกิดความรู้สึกว่าพวกเขาถูกเลือกปฏิบัติและไม่ได้รับการดูแลเช่นที่เป็นพลเมืองไทย ความรู้สึกดังกล่าวนี้ถูกถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นถึงปัจจุบันก็ยังมีความรู้สึกเช่นนั้น ทั้งนี้ มีข้อค้นพบจากการศึกษาในประเด็นสำคัญ ดังนี้

๒.๓.๑ การอำนวยความสะดวก

๑) ความล่าช้าของคดี การพิจารณาคดีจังหวัดชายแดนภาคใต้ในรอบระยะเวลา ๓ ปีที่ผ่านมา มีจำนวนคดีที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงเข้าสู่การพิจารณาของศาลเป็นจำนวนมาก และกระบวนการพิจารณาคดีเป็นไปอย่างล่าช้า ความล่าช้าของกระบวนการดำเนินคดีได้กลายเป็นความไม่เป็นที่ไว้วางใจของประชาชนที่ได้รับผลกระทบ

๒) การตั้งข้อหาต่อก่อนการร้าย รัฐบาลยังมีได้กำหนดนิยามหรือความหมายการก่อการร้ายไว้ชัดเจน ดังนั้น เมื่อมีการตั้งข้อหาต่อก่อนการร้ายกับผู้ต้องหา นอกจากเป็นการเอื้อให้พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถตั้งข้อกล่าวหาที่เกินจริงและมีได้ทำให้สถานการณ์ดีขึ้นแต่อย่างไรแล้วยังสร้างความสับสนและกระทบต่อสิทธิของประชาชน นอกจากนี้พนักงานเจ้าหน้าที่อาจถูกฟ้องกลับในภายหลังได้ เพราะส่วนใหญ่คดีในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงศาลจะยกฟ้อง

๓) ความซับซ้อนของคดี ซึ่งคดีในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความสลับซับซ้อนในหลายมิติ แต่สถานการณ์กลับถูกนำเสนอในลักษณะที่ทำให้สังคมเข้าใจว่าทั้งหมดเกิดจากการกระทำของขบวนการก่อความไม่สงบ จึงทำให้กลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มอิทธิพลซึ่งไม่ได้เป็นเป้าหมายหลักในการปราบปรามของเจ้าหน้าที่ สามารถอาศัยสถานการณ์ความรุนแรงแอบแฝงกระทำการต่อคู่แข่งหรือคู่อริ

๔) การประกันตัวผู้ต้องหาหรือจำเลย หรือการปล่อยตัวชั่วคราว โดยปัจจุบันศาลได้มีการพิจารณาให้การประกันตัวของผู้ต้องหาคดีความมั่นคงให้ง่ายขึ้น เช่น การลดหลักทรัพย์ในการประกันตัวลง การมีกองทุนยุติธรรมภายใต้กระทรวงยุติธรรม เพื่อช่วยเหลือในการประกันตัวผู้ต้องหาในกรณีผู้มีฐานะยากลำบาก และการให้ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา หรือผู้นำท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาและให้การรับรองในการให้ประกันตัวผู้ต้องหาคดีความมั่นคง

๒.๓.๒ สิทธิมนุษยชน

ที่ผ่านมาแม้รัฐบาลจะพยายามปฏิบัติตามกรอบของกฎหมายและกติกาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ จนทำให้การร้องเรียนเรื่องการละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยเจ้าหน้าที่รัฐลดลง อย่างไรก็ตามก็ตีพบว่าเจ้าหน้าที่รัฐบางคนยังคงเชื่อมั่นว่าการแก้ไขปัญหาความไม่สงบอาจต้องใช้กำลังในการปราบปราม และอาจจำเป็นต้องมีการละเมิดสิทธิมนุษยชนบ้าง นอกจากนี้แล้วยังเชื่อว่าตนเองจะได้รับการคุ้มครองจากกฎหมายพิเศษที่บังคับใช้ในพื้นที่ ในหลาย ๆ กรณีได้พบว่าเจ้าหน้าที่รัฐบางคนไม่เข้าใจในวิถีวัฒนธรรมของชาวมุสลิมเชื้อสายมลายู ทำให้มีการ

* บันทึกการประชุมคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนศึกษาปัญหาการปฏิรูประบบงานความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา ครั้งที่ ๒๔ วันศุกร์ที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๕ โดยเชิญกรมสอบสวนคดีพิเศษและสำนักงานศาลยุติธรรมเข้าร่วมประชุมชี้แจง

ปฏิบัติที่ถูกมองว่าไม่เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือมีการเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่พบได้แก่

๑) การใช้กฎหมายพิเศษ ทั้งพระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พ.ศ. ๒๕๕๗ และพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๘ ที่เกินเกณฑ์ความเหมาะสม ก่อให้เกิดกรณีควบคุมตัวประชาชนจำนวนมากโดยปราศจากข้อกล่าวหาและขาดพยานหลักฐานที่ชัดเจน

๒) การทรมาน มีข้อร้องเรียนจากประชาชนจำนวนมากมายังคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และองค์กรเอกชนด้านสิทธิมนุษยชน ถึงกรณีการซ้อมทรมานผู้ถูกควบคุมตัว ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการทรมานซึ่งเกิดขึ้นภายในค่ายทหาร มีกรณีการทรมานจนเกิดการเสียชีวิต

๓) การบังคับบุคคลสูญหาย หลังเหตุการณ์ปล้นปืนที่ค่ายปิเหล็งเมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๔๗ มีการร้องเรียนจากประชาชนเรื่องการสูญหายของบุคคลต่อคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ (กอส.) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ องค์กรพัฒนาเอกชนด้านสิทธิมนุษยชน และองค์การสหประชาชาติ เรื่องการสูญหายของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐ และการที่ครอบครัวของบุคคลที่สูญหายไม่สามารถเข้าถึงความยุติธรรมและการเยียวยาทางตุลาการได้

จากการที่ กอส. ได้ช่วยเหลือครอบครัวของผู้ถูกบังคับสูญหายโดยให้การเยียวยา และคณะกรรมการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบสืบเนื่องจากความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยคณะอนุกรรมการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบกรณีถูกบังคับให้สูญหายหรือถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนวิธีอื่นโดยเจ้าหน้าที่รัฐจนบาดเจ็บ พิการ หรือเสียชีวิต ได้มีการช่วยเหลือเยียวยากลุ่มบุคคลดังกล่าวบางส่วนแล้ว และบางส่วนอยู่ในระหว่างการพิจารณา กล่าวคือ

(๑) การบังคับสูญหาย พบว่ามีจำนวน ๑๕ ราย แบ่งออกเป็น ๒ กรณี *กรณีแรก* มีหลักฐานว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐได้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องเชื่อมโยงโดยตรง จ่ายรายละเอียด ๗,๕๐๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๔ ราย *กรณีที่สอง* มีหลักฐานว่าเจ้าหน้าที่รัฐได้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องเชื่อมโยง จ่ายรายละเอียด ๔,๐๐๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๑ ราย

(๒) การถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ ด้วยวิธีอื่นจนถึงแก่ชีวิต พิการ หรือบาดเจ็บสาหัส/บาดเจ็บ จำนวน ๑๕ ราย แบ่งออกเป็น *กรณีเสียชีวิต* รายละเอียด ๗,๕๐๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๖ ราย *กรณีทุพพลภาพ* รายละเอียด ๗,๕๐๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑ ราย *กรณีบาดเจ็บสาหัส* รายละเอียด ๔,๐๐๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑ ราย และ*กรณีบาดเจ็บไม่สาหัส* รายละเอียด ๕๐๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๗ ราย

๔) การจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ต้องสงสัยว่าก่อความไม่สงบ ซึ่งเจ้าหน้าที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการปฏิบัติหน้าที่และเป็นความลับที่ไม่ควรมีการเปิดเผย แต่มีข้อเท็จจริงเกิดขึ้นว่า ได้มีการเปิดเผยก่อนเวลาอันควร จึงทำให้ประชาชนรู้สึกว่าคุณถูกจับจ้อง และไม่ไว้วางใจจากเจ้าหน้าที่รัฐ บางคนถูกเรียกให้ไปเข้าอบรมในโครงการต่าง ๆ ซึ่งหากปฏิเสธก็อาจถูกกล่าวหาว่าไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่และเกรงว่าจะถูกจับกุม จากการศึกษาพบว่า สาเหตุของปัญหาที่นำไปสู่การละเมิดสิทธิมนุษยชน ได้แก่

(๑) งานการข่าวที่ไม่แม่นยำ และเจ้าหน้าที่รัฐบางคนมีอคติต่อบุคคลหรือสถาบันการศึกษาบางแห่ง ทำให้บุคคลหรือสถาบัน เสี่ยงต่อการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน เช่น สถานศึกษาตาดิกา หรือปอเนาะ

(๒) การใช้กฎหมายพิเศษ ขาดการตรวจสอบถ่วงดุลจากประชาชน ทำให้เจ้าหน้าที่บางคนใช้อำนาจเกินกว่าที่กฎหมายบัญญัติ

(๓) ไม่มีการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกติการะหว่างประเทศ ด้านสิทธิมนุษยชนกับเจ้าหน้าที่รัฐอย่างเพียงพอ จึงทำให้เจ้าหน้าที่ไม่เข้าใจหลักพื้นฐานของการเคารพศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ รวมถึงเจ้าหน้าที่รัฐบางคนยังมีความเชื่อว่าบางครั้งอาจต้องใช้วิธีการนอกกฎหมายกับผู้ที่ยังเชื่อว่าเป็นผู้กระทำความผิด ส่งผลให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชน

ตลอดระยะเวลา ๙ ปีที่ผ่านมาพบการละเมิดสิทธิมนุษยชนจากทั้งฝ่ายรัฐและฝ่ายต่อต้านรัฐ จึงทำให้ผู้บริสุทธิ์ที่ตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงมีจำนวนมากขึ้น แม้เจ้าหน้าที่จะพยายามนำผู้กระทำผิดมาเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม แต่ที่ผ่านมาจำนวนคดีความมั่นคงที่ศาลยกฟ้องมีจำนวนมากขึ้น ข้อมูลจากสำนักงานอธิบดีผู้พิพากษาศาล ๙ รายงานความคืบหน้าคดีความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ มีคดีขึ้นสู่ศาลและศาลมีคำพิพากษาจำนวน ๒๑๔ คดี พิพากษายกฟ้อง ๑๖๘ คดี คิดเป็นร้อยละ ๗๘.๕๐ พิพากษาลงโทษ ๔๐ คดี คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๖๙^๔ โดยเฉพาะคดีการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐ ที่ผ่านมามากไม่มีการลงโทษผู้กระทำผิดที่เป็นเจ้าหน้าที่อย่างจริงจัง ทำให้ประชาชนรู้สึกไม่ได้รับความเป็นธรรมกรณีเจ้าหน้าที่รัฐกระทำความผิด กับประชาชนกระทำความผิด ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของประชาชนต่อกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบ

^๔ สำนักข่าวชาวอิสราเอล, ข้อมูลจากศาล ... คดีความมั่นคงปี ๕๔ ยกฟ้อง ๗๘.๕ % ลงโทษไม่ถึง ๒๐ % <http://www.isranews.org>

๒.๓.๓ กฎหมาย

ประชาชนที่นับถือศาสนาอิสลามในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่อื่นของประเทศ เรียกร้องให้มีการปรับปรุง และบัญญัติกฎหมายเฉพาะที่สอดคล้องกับบริบทของวิถีวัฒนธรรม อาทิ

๑) พระราชบัญญัติว่าด้วยการใช้กฎหมายอิสลามในเขตจังหวัดปัตตานี นราธิวาส ยะลา และสตูล พ.ศ. ๒๕๘๙ ประชาชนเรียกร้องให้ขจัดความแตกต่างในการบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้โดยให้มีการแก้ไขให้สามารถบังคับใช้ทั่วประเทศ เนื่องจากกรณีพิพาทเกี่ยวกับครอบครัวและมรดกของคนมุสลิมนั้น ควรให้ดำเนินไปภายใต้บรรทัดฐานเดียวกัน

๒) กฎหมายส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาต โดยที่บัญญัติศาสนาอิสลาม กำหนดให้ผู้มีเงินหรือทรัพย์สินครบจำนวนตามเกณฑ์และได้ครอบครองครบรอบปีมีหน้าที่ต้องจ่ายเงินหรือทรัพย์สินส่วนหนึ่งที่เรียกว่า “ชะกาต” ให้แก่ผู้ที่มีสิทธิได้รับชะกาต แต่เนื่องจากที่ผ่านมาการบริหารจัดการและการจ่ายชะกาตยังมีความแตกต่างกันไม่เป็นเอกภาพขาดประสิทธิภาพ และไม่มีระบบการตรวจสอบ ด้วยเหตุนี้ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาต เพื่อจัดระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ และมีระบบตรวจสอบ เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นแก่ผู้มีหน้าที่จ่ายชะกาต และผู้ที่มีสิทธิได้รับชะกาตได้รับความช่วยเหลืออย่างเสมอภาคและทั่วถึง จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๓) พระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการฮัจญ์ พ.ศ. ๒๕๒๔ ประชาชนเห็นว่าการอำนวยความสะดวก ดูแลการเดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์ และการควบคุม การจัดบริการเกี่ยวกับกิจการฮัจญ์ยังไม่รัดกุมเพียงพอ อาทิ ปัญหาเกี่ยวกับที่พักสำหรับฮัจญ์ การอำนวยความสะดวกของเจ้าหน้าที่ การออกวีซ่าล่าช้า และค่าเครื่องบินโดยสาร จึงควรที่จะต้องปรับปรุงกฎหมายฉบับนี้ให้สามารถจัดตั้งศูนย์กลางในการประสานงานและอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการเดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์ และให้มีกองทุนส่งเสริมกิจการฮัจญ์สนับสนุนการดำเนินกิจการฮัจญ์ โดยให้ผู้ประกอบการจัดบริการกิจการฮัจญ์จ่ายเงินสมทบเข้ากองทุน สนับสนุนให้สมาชิกออมทรัพย์เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเดินทาง และโอนการสนับสนุนทางการเงินของรัฐ โดยเปลี่ยนจากการให้แก่หน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐมารวมให้แก่กองทุนนี้เพียงแห่งเดียว ตลอดจนการประสานงานกับรัฐบาลของราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบีย

๔) กฎหมายเกี่ยวกับการบริหารกิจการฮาลาล เนื่องจากการรับรองฮาลาล การควบคุมมาตรฐานฮาลาล การอนุญาตให้ใช้เครื่องหมายฮาลาลแก่ผลิตภัณฑ์ ยังขาดข้อบังคับ หรือกฎเกณฑ์ทางกฎหมาย และการดูแลที่ผ่านมาก็มีอยู่หลายองค์กร ส่งผลให้ขาดมาตรฐานความชัดเจน และความเป็นเอกภาพ สมควรกำหนดให้มีองค์กรขึ้นทำหน้าที่รับรองระบบงานและตรวจรับรอง

ฮาลาล โดยมีมาตรการทางกฎหมายบังคับชัดเจน มีการลงโทษผู้กระทำผิด ผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบ เงื่อนไข ซึ่งจะทำให้เสียประโยชน์สูงสุดแก่มุสลิมผู้บริโภครวมและอุปโภค ส่งผลดีต่อการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมอาหาร การส่งออกสินค้าของประเทศได้รับการยอมรับจากนานาชาติอารยประเทศ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ เพื่อที่จะควบคุมการผลิตผลิตภัณฑ์หรือการให้บริการที่กำหนด เป็นไปโดยถูกต้องหรือไม่ขัดหรือแย้งกับบัญญัติศาสนาอิสลาม รวมทั้งมุ่งหมายที่จะคุ้มครองผู้บริโภคมุสลิมเป็นสำคัญ

๒.๓.๔ การจัดการความขัดแย้งแบบการมีส่วนร่วม : กระบวนการสันติภาพ

สถานการณ์ที่เป็นปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เกิดจากกลุ่มขบวนการก่อความไม่สงบที่ไม่มีความเป็นเอกภาพ ยังคงมีกลุ่มที่มีแนวความคิดใช้ความรุนแรง ซึ่งบางกลุ่มเป็นการสร้างความรุนแรงโดยไม่ใช้กลุ่มอุดมการณ์ แต่กลายเป็นเรื่องผลประโยชน์ทางธุรกิจและทางการเมือง ดังนั้น การจัดการความขัดแย้งแบบการมีส่วนร่วมด้วยกระบวนการสันติภาพกับกลุ่มขบวนการบางกลุ่มซึ่งไม่ใช่กลุ่มผลประโยชน์ จึงไม่อาจทำให้สถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่ลดลงได้

ทั้งนี้ จากความแตกต่างของปัญหาการจัดการความขัดแย้งแบบการมีส่วนร่วมด้วยกระบวนการสันติภาพของไทยที่มีความแตกต่างจากประเทศอื่น เพราะมีบริบทในทุกระดับต่างกัน ดังนั้น ประเทศไทยจึงไม่สามารถนำบทเรียนจากต่างประเทศมาใช้ได้ทั้งระบบ ต้องเป็นการใช้บทเรียนจากการเรียนรู้ในต่างประเทศคืนสู่กระบวนการเรียนรู้ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

๒.๓.๕ การศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

๑) การศึกษา ประชาชนหวังเห็นสังคมที่มีการพัฒนาการศึกษาในบริบทของวิถีวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยให้มียุทธศาสตร์ด้านการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีความเฉพาะทั้งด้านคุณภาพการศึกษา ความสอดคล้องกับอัตลักษณ์และวิถีวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งตอบสนองความเป็นพหุภาษา ตลอดจนพัฒนาการเรียนรู้ภาษาไทยด้วยทฤษฎีทวิภาษา มีวิธีการสร้างกระบวนการเรียนรู้ในระดับต่าง ๆ ที่สูงขึ้นให้แก่เด็ก และเป็นแนวทางหนึ่งในการสร้างความสันติสุขในพื้นที่ ซึ่งมุ่งเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน พื้นที่ และหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งนี้เสนอให้ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนด้านการศึกษาของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

นอกจากนี้ยังต้องการให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปรับกระบวนการทัศน์โครงสร้างหลักสูตรเพื่อจัดการเรียนการสอนแบบพหุภาษาที่มีความเจาะจงในการสร้างความพร้อมของเยาวชนและประชาชนซึ่งมีทุนทางภาษามลายูและอาหรับอยู่แล้วสู่บริบทของประชาคมอาเซียน โดยมีการจัดการเรียนการสอน มีหลักสูตรที่ชัดเจน จัดครูผู้สอน และจัดสรรงบประมาณค่าตอบแทนครูอย่างเพียงพอ

๒) **วัฒนธรรม** ประชาชนต้องการให้มีการส่งเสริม สนับสนุน การเรียนรู้และเข้าใจวัฒนธรรมของประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ระหว่างกลุ่มชนต่างศาสนา ให้รู้กาลเทศะ รู้ถึงขอบเขตของการปรับตัวเพื่อการเข้าใจกัน สามารถลดความขัดแย้ง สร้างสันติสุข ในการอยู่ร่วมกันด้วยความเข้าใจ อาทิรู้ว่า อะไรที่ควรทำหรืออะไรที่ไม่ควรทำ เช่น ไม่ควรมีการจัดประชุมในเวลาละหมาด ไม่ควรมีการจัดงานสังฆนาหรือพักค้างคืนในสถานที่ที่ไม่มีบริการอาหารฮาลาล ไม่ควรมีการใช้สุนัขในการตรวจค้นชุมชนบ้านเรือนหรือปอเนาะ เป็นต้น

๓) **ศาสนา** วิถีชีวิตของมุสลิม นั้น มีความเชื่อมโยงกับหลักการของศาสนาอิสลามอย่างแนบแน่นและมีข้อปฏิบัติทางศาสนาที่ต่างจากวิถีชีวิตของคนในศาสนาอื่น ความแตกต่างนี้แม้มิได้ส่งผลให้มีความแตกแยกระหว่างคนต่างศาสนา แต่ก็เป็นความละเอียดอ่อนที่ทางราชการต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษ การที่ฝ่ายราชการละเลยถึงความละเอียดอ่อนดังกล่าวในระยะที่ผ่านมา อาทิ ความขัดแย้งที่เกิดจากแนวปฏิบัติของทางราชการ กับแนวปฏิบัติของหลักศาสนาสร้างความไม่พอใจถึงขั้นมีการประท้วงได้เกิดขึ้นบ่อยครั้งในอดีต ซึ่งเป็นผลให้สำนักจุฬาราชมนตรี กำหนดแนวทาง ๒๓ ข้อ ให้เจ้าหน้าที่รัฐยึดถือปฏิบัติเพื่อผดุงไว้ซึ่งความรัก ความสามัคคี และความเข้าใจที่ดีต่อกัน เช่น การจัดกิจกรรมเลี้ยงอาหารร่วมกันควรคำนึงถึงอาหารฮาลาล การแต่งกายในกิจกรรมต่าง ๆ ควรเน้นการแต่งกายที่ไม่ขัดกับหลักศาสนา กิจกรรมในพิธีเปิดการประชุม อบรม สังฆนา หรือเสวนา ควรเป็นกิจกรรมที่สามารถเข้าร่วมได้ทุกกลุ่มชน กิจกรรมวันไหว้ครู กิจกรรมรอบกองไฟของลูกเสือ และกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ

นอกจากประเด็นความละเอียดอ่อนของข้อปฏิบัติทางศาสนาแล้ว ประเด็นสำคัญที่เกิดขึ้นและเกี่ยวข้องกับศาสนา คือการที่เจ้าหน้าที่รัฐบางส่วน มีทัศนคติเชิงลบหรือเคลือบแคลงระแวงสงสัยแบบเหมารวม ต่อสถาบันการศึกษาทางด้านศาสนาในรูปแบบและระดับต่าง ๆ ที่มีอยู่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ว่า ถูกใช้ เป็นแหล่งบ่มเพาะ ปลูกฝังความคิด ความเชื่อในหมู่เยาวชนให้ใช้ความรุนแรงต่อสู้กับรัฐ เรื่องนี้แม้มีหลักฐานความเป็นจริงอยู่บ้าง แต่ก็เกิดขึ้นเป็นบางส่วนและเป็นพฤติกรรมเฉพาะบุคคล การตั้งข้อสงสัยแบบเหมารวมส่งผลให้มีการออกระเบียบกฎเกณฑ์เข้มงวดที่กระทบต่อการเรียนการสอนทางด้านศาสนา ทั้งในระดับตาติกา ระดับปอเนาะ และระดับการศึกษาสามัญที่มีการสอนศาสนา การสั่งปิดโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา บางแห่งแบบถาวรที่ผ่านมา ส่งผลกระทบอย่างมากต่อการศึกษาของเยาวชนมุสลิมและกลายเป็นเงื่อนไขที่ถูกนำมาใช้ย้อนกลับเพื่อสร้างแรงจูงใจในการต่อต้านรัฐ

ทั้งนี้ หลักการของศาสนาอิสลามเป็นหลักการที่ตีงาม แต่อาจมีคนบางกลุ่มนำมาใช้เพื่อแสวงหาประโยชน์ โดยบิดเบือนคำสอนเพื่อให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมใช้ความรุนแรงเพื่อก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

๒.๓.๖ เศรษฐกิจ การเกษตร การค้า และการลงทุน

แม้ว่ารายได้ของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้อาจอยู่ในลำดับต่ำของประเทศ แต่การดำรงชีวิตแบบพอเพียงตามวิถีวัฒนธรรมของคนในพื้นที่ ทำให้ความยากจน หรือการมีรายได้ต่ำ เป็นปัญหาสำคัญน้อยกว่าการถูกเอารัดเอาเปรียบทางเศรษฐกิจ และการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่ผลประโยชน์ตกอยู่ในมือของกลุ่มทุนบางกลุ่ม รวมทั้งการพัฒนามีผลกระทบต่อวิถีวัฒนธรรม วิถีชีวิต และหลักศาสนา

จากการศึกษาพบว่า ปัจจุบันประชาชนยังเกิดความรู้สึกว่าปัญหาดังกล่าวนี้อยังไม่ได้รับการแก้ไข นอกจากนี้ได้พบประเด็นความต้องการของประชาชนให้รัฐดำเนินการอย่างจริงจังเพื่อส่งเสริมความมั่นคงทางการประกอบอาชีพและเพิ่มรายได้ให้ประชาชนโดยตรง ดังนี้

๑) การส่งเสริมการประกอบวิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจชุมชนเป็นแหล่งที่ผลิตสินค้าชุมชนต่าง ๆ จำนวนมาก ดังนั้น เพื่อเป็นการยกระดับและเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ของชุมชนให้สามารถแข่งขันกับสินค้าอื่น ๆ ในตลาดได้ อาทิ การออกแบบสินค้า และการออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้ทันสมัย การสนับสนุนถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพ การปรับปรุงสุขอนามัย การฝึกวินัยการทำงาน การสนับสนุนการรวมกลุ่มสร้างอาชีพของแม่บ้านในชุมชน เพื่อให้สมาชิกมีส่วนร่วมและรับประโยชน์จากรายได้อย่างทั่วถึง การขยายตลาดที่มีความเฉพาะกับสินค้า ตัวอย่างเช่น วิสาหกิจชุมชนของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรน้ำตกทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ซึ่งได้มีการจัดทำบรรจุภัณฑ์ การออกแบบบรรจุภัณฑ์ให้ทันสมัย ซึ่งเป็นต้นแบบในการส่งเสริมและสนับสนุนให้แก่วิสาหกิจชุมชนในพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป

๒) การทำประมงพื้นบ้าน ประชาชนต้องการให้รัฐดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่องในการแก้ไขปัญหาการประกอบอาชีพประมงพื้นบ้าน โดย

(๑) ควบคุมและปราบปรามผู้ประกอบการประมงใช้อวนลาก – อวนรุน ที่มีตาถี่เกินไปไม่ได้มาตรฐาน และที่ลักลอบทำการประมงในเขตหวงห้ามหรือการใช้สารกำมะถันหย่อนลงไปใ้ในแนวปะการังอันเป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสร้างมลภาวะ ส่งผลให้จำนวนสัตว์น้ำลดน้อยลง

(๒) จัดการความขัดแย้งระหว่างกลุ่มชาวประมงที่ต้องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งทำการประมงโดยใช้เครื่องมือแบบอวนลอย กับกลุ่มชาวประมงที่ใช้เครื่องมือแบบอวนลาก อวนรุน และอวนลากข้างซึ่งเป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ

(๓) ควบคุมและปราบปรามการทำประมงขนาดใหญ่ ทำให้พื้นที่เลี้ยงปลาของชาวบ้านที่ทำการประมงชายฝั่งขนาดเล็กได้รับความเสียหาย ซึ่งกฎหมายได้กำหนดหลักว่าเรือขนาดใหญ่จะทำการประมงได้ต้องห่างจากชายฝั่งทะเลไม่น้อยกว่า ๖ กิโลเมตร

(๔) ช่วยเหลือฟื้นฟูการประมงชายฝั่ง เช่น การสร้างปะการังเทียมให้เป็นที่อยู่อาศัย และแหล่งอาหารของสัตว์น้ำแถบชายฝั่ง เป็นต้น

๓) การทำสวนยางพาราและการเพิ่มมูลค่าให้กับผลผลิตของน้ำยางพารา (ยางก้อนถ้วย) ประชาชนต้องการให้มีการเพิ่มมูลค่าให้กับผลผลิตของน้ำยางพารา การประกาศราคากลางของน้ำยางพารา ควรมีการกำหนดราคาในแต่ละพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน และมุ่งส่งเสริมความรู้การผลิตน้ำยางพาราที่สะอาด รวมทั้งแก้ปัญหาการขาดแคลนแรงงานการทำสวนยางพารา

๔) การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับพื้นที่เพาะเลี้ยงและการจับหอยแครงบริเวณอ่าวจังหวัดปัตตานี ปัญหาความขัดแย้งเรื่องพื้นที่การเลี้ยงและการจับหอยแครงที่บริเวณอ่าวจังหวัดปัตตานีมีความขัดแย้งระหว่างนายทุนกับกลุ่มชาวบ้านที่ทำประมงพื้นบ้าน ซึ่งกลุ่มชาวบ้านที่ทำประมงพื้นบ้านได้ไปจับหอยแครงในพื้นที่ทับซ้อนที่กลุ่มนายทุนได้นำหอยแครงขนาดเล็กปล่อยเลี้ยงไว้ จนมีการฟ้องร้องดำเนินคดีในศาล ควรมีการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

๕) การเปิดสาขาอัญมณีของมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ขอให้มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความรู้และสามารถดำเนินการผลิตอัญมณีได้ โดยให้มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาเป็นผู้ดำเนินการเปิดสอนสาขาอัญมณี และให้ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) เป็นผู้สนับสนุนด้านงบประมาณเพื่อดำเนินการผลิตบุคลากรและพัฒนาบุคลากรในสาขาอาชีพอัญมณี ซึ่งเป็นการสนับสนุนทุนการศึกษาให้แก่ผู้ต้องการศึกษาในสาขาดังกล่าว และในกรณีที่มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาไม่สามารถดำเนินการเปิดสอนสาขาอัญมณีได้ ศอ.บต. ควรให้ทุนการศึกษาแก่บุคคลที่สนใจไปดำเนินการศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร แม่สอด จังหวัดตาก ต่อไป

๒.๓.๗ สุขภาวะของชุมชน คุณภาพชีวิต การบริการสาธารณสุข และสถานภาพสตรี

๑) การบริการสาธารณสุข ประชาชนต้องการเห็นรัฐส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพของทุกศาสนาในพื้นที่ให้สอดคล้องกับพหุวัฒนธรรมของประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างเป็นองค์รวม และการลงทุนเพื่อพัฒนาระบบบริการสาธารณสุข การเพิ่มขีดความสามารถของโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลชุมชน และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลทั้งด้านการรักษาพยาบาล การส่งต่อในภาวะวิกฤต การฟื้นฟูสภาพร่างกาย

การศึกษาทุกระดับ มีโอกาสเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมถึงการพัฒนาศักยภาพด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสม สตรีมีสุขภาพ สุขภาวะ มีความมั่นคงในชีวิต และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สตรีมีความมั่นใจ และมีศักยภาพในการเข้าร่วมทางการเมือง การบริหารและการตัดสินใจในระดับต่าง ๆ สร้างองค์กรและกลไกสตรีระดับต่าง ๆ ให้มีความเข้มแข็งการบริหารจัดการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี โดยรัฐบาล ต้องเข้มงวดและกำชับหน่วยงานในพื้นที่เปิดโอกาสกลุ่มสตรีและองค์กรสตรีภาคประชาชนให้มีโอกาสและมีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมพัฒนาและร่วมใช้ประโยชน์จากกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี อันจะเป็นประโยชน์ต่อกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสถานภาพสตรีและเด็ก เพื่อการแก้ไขปัญหาและการฟื้นฟู การพัฒนาตามวิถีวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้

นอกจากนี้ประชาชนยังต้องการให้เจ้าหน้าที่รัฐให้ความสำคัญต่อสิทธิและเสรีภาพของสตรีและเด็กในอันที่จะดำรงชีวิตอย่างสันติสุขปราศจากการถูกคุกคาม ความขัดแย้งที่มีการใช้อาวุธและความรุนแรงที่ชักนำหรือใช้การมีส่วนร่วมของสตรีและเด็กในการก่อการหรือชุมนุมที่เกี่ยวกับสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

๒.๓.๙ ด้านการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากการศึกษา พบประเด็นความต้องการของประชาชนในเรื่องการเยียวยาหลายด้าน ที่สำคัญได้แก่

๑) การทำงานขององค์กรระดับนโยบายต้องมีความต่อเนื่อง ทั้งในด้านนโยบายและมาตรการรองรับการทำงาน รวมทั้งเรื่องที่ได้รับการพิจารณาศึกษาไว้แล้ว ควรมีการพิจารณาดำเนินการให้แล้วเสร็จ

๒) ให้โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของศูนย์เยียวยาระดับพื้นที่ มีรูปแบบมาตรฐานเดียวกันทุกจังหวัด ศูนย์เยียวยาจังหวัด ศูนย์เยียวยาอำเภอ และศูนย์เยียวยาตำบล ควรกำหนดกรอบอัตราตำแหน่งให้ชัดเจน และสนับสนุนบุคลากรซึ่งเป็นลูกจ้างประเภทเหมาบริการ ที่ปฏิบัติงานเสี่ยงภัยในพื้นที่ ให้ได้รับการบรรจุเป็นเจ้าหน้าที่ประจำ

๓) บูรณาการระบบการเยียวยาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และมีองค์กรหลักเพียงหน่วยเดียวในแต่ละจังหวัดรับผิดชอบงานด้านการเยียวยาและงบประมาณ เพื่อให้ผู้ได้รับผลกระทบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้รับเงินเยียวยาเป็นจำนวนเดียวหรือได้รับในช่วงเวลาที่ใกล้เคียงกัน รวมทั้งได้รับทราบข้อมูลต่าง ๆ ของระบบการเยียวยาทั้งระบบในจุดเดียวกัน ทั้งควรให้ความสำคัญกับเรื่องของการประสานงานและข้อมูลระหว่าง ศอ.บต. กับจังหวัด และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกระบวนการเยียวยาในพื้นที่

๔) ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน มีหน้าที่รับผิดชอบในการดูแลอำนวยความสะดวก และประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเยียวยา ระหว่างภาครัฐและประชาชนในพื้นที่ตนเองที่ได้รับผลกระทบ

๕) นโยบายของรัฐอันเกี่ยวกับการช่วยเหลือเยียวยาต้องมีความเป็นธรรมเสมอภาค รวดเร็ว ไม่เลือกปฏิบัติ บนพื้นฐานแห่งศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความถูกต้อง โปร่งใส และยึดหลักของผลประโยชน์ของประชาชนส่วนรวมเป็นที่ตั้ง และรัฐบาลจะต้องแสดงให้เห็นว่าจะสามารถสร้างความปรองดองให้เกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง และไม่เป็นการสร้างเงื่อนไขให้เกิดความขัดแย้งและแตกแยกขึ้นใหม่ในสังคมโดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

๖) ต้องกำหนดมาตรฐานการเยียวยาให้ชัดเจน โดยเฉพาะการนำเอามาตรฐานและหลักเกณฑ์ในการเยียวยาตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๕๕ มาใช้กับผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งการใช้หลักเกณฑ์หรือมาตรฐานหากมีความแตกต่างกัน รัฐต้องมีเหตุผลและต้องชี้แจงต่อสังคมได้

๗) กรณีที่คณะกรรมการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบสืบเนื่องจากความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ออกประกาศเรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการให้ความช่วยเหลือเยียวยาฟื้นฟูผู้ได้รับความเสียหายและผู้ได้รับผลกระทบจากความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวนไม่เกิน ๗.๗๕ ล้านบาท โดยกำหนดกลุ่มประเภทผู้มีสิทธิได้รับการเยียวยาไว้ ๔ กลุ่มนั้น ประเด็นกลุ่มกรณีผู้ที่ถูกกระทำโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้ก่อเหตุรุนแรงที่เป็นเหตุการณ์เฉพาะกรณี รัฐควรกำหนดพิจารณาให้ครอบคลุมถึงกรณีอื่นที่เป็นเหตุการณ์รายวันที่เกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐแต่ไม่ปรากฏเป็นข่าวตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ เป็นต้นไป โดยเฉพาะ “กลุ่มผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุรุนแรงที่เป็นเหตุการณ์เฉพาะกรณี” รัฐควรตระหนักถึงความแตกต่างและหลากหลายของแต่ละเหตุการณ์ความไม่สงบ การพิจารณาว่าคดีใดเป็นคดีที่กระทบกระเทือนจิตใจของประชาชนและละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง ควรพิจารณาให้ครอบคลุมทุกกรณีอย่างโปร่งใสและเป็นธรรมโดยไม่เลือกปฏิบัติและสามารถตอบสนองข้อสงสัยของสังคมได้

๘) ให้การคุ้มครองดูแลความปลอดภัยผู้ได้รับการเยียวยาให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างปกติสุขในท้องถิ่นอันเป็นภูมิลำเนาของตนเอง

๙) ให้ความช่วยเหลือเป็นกรณีเร่งด่วนต่อผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบที่รุนแรง เกิดความเสียหายทันทีทันใด ไม่มีที่อยู่อาศัย หมดโอกาสทำมาหากิน การอำนวยความสะดวกในการสำรวจความเสียหาย การถ่ายภาพสถานที่ซึ่งได้รับความเสียหายและการช่วยเหลือในเรื่องการจัดเตรียมเอกสารเพื่อการเยียวยาของผู้ได้รับผลกระทบ แต่ทั้งนี้ต้องป้องกันและตรวจสอบผู้มาสวมสิทธิ์ขอรับการช่วยเหลืออย่างจริงจังด้วย

๑๐) จัดหาแหล่งเงินทุนปลอดดอกเบี้ย เพื่อช่วยเหลือในด้านการประกอบอาชีพให้กับผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ โดยเฉพาะบรรดาผู้ประกอบการรายย่อย

๑๑) ให้มีการประกันภัยการก่อการร้ายในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้กับผู้ประกอบการและประชาชนทั่วไป

บทที่ ๓

การดำเนินการของรัฐในการแก้ไขปัญหาและการฟื้นฟูการพัฒนาตามวิถีวัฒนธรรม

โดยที่ห้วงเวลาการศึกษาของคณะกรรมการธิการวิสามัญฯ ดำเนินไปในช่วงรอยต่อของการปฏิบัติตามนโยบายเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๔๙ กับนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๗ คณะกรรมการธิการวิสามัญฯ กำหนดขอบเขตการศึกษาโดยมุ่งเน้นในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบริบทวิถีวัฒนธรรมเป็นหลัก ดังนั้นจึงขออ้างถึงประเด็นนโยบายที่กล่าวถึงกรอบทิศทางเกี่ยวกับบริบทของวิถีวัฒนธรรมเป็นหลัก จากนั้นเป็นการศึกษาการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ และการดำเนินการแก้ไขปัญหาในพื้นที่

๓.๑ กรอบนโยบาย

การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดำเนินไปภายใต้กรอบนโยบายที่สำคัญ ๒ ฉบับ **ฉบับแรก** คือ นโยบายของรัฐบาลที่แถลงต่อรัฐสภา ซึ่งเป็นกรอบการทำงานผ่านแผนบริหารราชการแผ่นดิน **ฉบับที่สอง** คือ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ภายใต้การเสนอแนะของสภาความมั่นคงแห่งชาติ ซึ่งถือเป็นนโยบายระดับชาติ ที่มีความต่อเนื่องไม่สิ้นสุดไปตามสมัยของรัฐบาล **สภาความมั่นคงแห่งชาติ** เกี่ยวข้องและรับผิดชอบการเสนอแนะนโยบายแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้มาตั้งแต่อดีต ในระยะแรกนโยบายมีลักษณะเฉพาะเรื่อง แต่ภายหลังปี พ.ศ. ๒๕๒๑ มีการปรับนโยบายให้ครอบคลุมการแก้ไขปัญหาในมิติที่กว้างขวางมากขึ้น ทั้งในด้านการเมือง สังคม ความมั่นคง การพัฒนา และการต่างประเทศ

นโยบายเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นนโยบายความมั่นคงเสนอแนะโดยสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) ในรูปคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ได้ใช้เป็นกรอบการแก้ไขปัญหามาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๙ ได้ถูกทดแทนด้วยนโยบายฉบับใหม่ คือ นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๗ ซึ่งสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติใช้เวลาในการจัดทำมากกว่า ๑ ปี ในการดำเนินกระบวนการรับฟังข้อมูล ความเห็นและข้อเสนอแนะจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม ภาคประชาชนในพื้นที่ ตลอดจนจนสภาที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) โดยกระบวนการจัดทำนโยบายดังกล่าว เป็นไปตามแนวทางที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๕๓ คือ “กำหนดให้สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติจัดทำนโยบายฯ เสนอต่อสภาความมั่นคงแห่งชาติ

และคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ ก่อนที่คณะรัฐมนตรีนำเสนอต่อรัฐสภาเพื่อทราบ นโยบายดังกล่าวต้องมีเนื้อหาครอบคลุมอย่างน้อยในด้านความมั่นคงและการพัฒนา และให้ใช้กระบวนการมีส่วนร่วม โดยนำความคิดเห็นของประชาชนทุกภาคส่วน รวมทั้งสภาที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของ ศอ.บต. ไปใช้ในการจัดทำนโยบาย

นโยบายฉบับนี้ ได้ผ่านการพิจารณาและได้รับความเห็นชอบจากสภาความมั่นคงแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ และได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ท้ายสุดได้เสนอให้รัฐสภาทราบตามขั้นตอนที่กำหนดแล้ว

๓.๑.๑ นโยบายเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๔๙

นโยบายเสริมสร้างสันติสุขฯ ถูกจัดทำขึ้นในรูปคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๒๐๖/๒๕๔๙ กระบวนการจัดทำนโยบาย ไม่ได้มีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ เท่าที่ควร อย่างไรก็ตามนโยบายฉบับนี้ ได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมความเข้าใจ การลดเงื่อนไขที่นำไปสู่การใช้ความรุนแรง การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน และเป็นครั้งแรกที่เสนอแนวทางในรูปนโยบาย โดยส่งเสริมการเปิดกว้างในการพูดคุยและรับฟังความเห็นกับผู้มีความเห็นต่างทางอุดมการณ์ เพื่อนำไปสู่การมีส่วนร่วมของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

๓.๑.๒ นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๗ จุดนำสนใจของนโยบายฉบับนี้เริ่มจาก

๑) การประเมินสถานการณ์ในภาพรวม โดยส่วนหนึ่งระบุว่า ความพยายามในการปราบปรามผู้ก่อเหตุร้าย การปรับเปลี่ยนความคิด ความเชื่อ และอุดมการณ์ในการต่อต้านรัฐยากที่จะสำเร็จได้ หากไม่สามารถแก้ไขสาเหตุและเงื่อนไขที่ทำให้คนกลุ่มนี้ต้องใช้ชีวิตต่อสู้ด้วยความรุนแรงเพื่อหวังผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางการเมืองการปกครอง

นอกจากนี้ได้เสนอกรอบแนวคิดพื้นฐานในการมุ่งปลดเงื่อนไขความรุนแรงในทุกระดับไปพร้อมกันอย่างประสานสอดคล้อง โดย

(๑) ให้มีการดำเนินนโยบายบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง ภายใต้หลักยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”

(๒) เปิดพื้นที่เพื่อร่วมกันปรับเปลี่ยนแนวทางการต่อสู้ด้วยความรุนแรงมาเป็นแนวทางการต่อสู้โดยสันติวิธี

(๓) เคารพสิทธิมนุษยชน ยึดมั่นในหลักนิติรัฐและนิติธรรม เห็นคุณค่าของความแตกต่างหลากหลาย ให้เกียรติอัตลักษณ์ของคนในพื้นที่ ตระหนักและเคารพในกติการะหว่างประเทศ

(๔) สร้างการรับรู้และความเข้าใจว่า ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นปัญหาร่วมกันของสังคมไทย และจำเป็นต้องใช้การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการแก้ไขปัญหา

๒) วิสัยทัศน์ของนโยบายฯ ที่กำหนดว่า “มุ่งให้จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความปลอดภัย ปราศจากเงื่อนไขของการใช้ความรุนแรง มีสภาวะแวดล้อมที่พร้อมและเอื้อต่อการแสวงหาทางออกจากความขัดแย้งโดยสันติ ทุกภาคส่วนมีความเข้าใจ ไว้วางใจ และมีส่วนร่วมในกระบวนการเสริมสร้างสันติภาพ” เป็นส่วนสำคัญที่สะท้อนถึงการให้ความสำคัญกับการใช้สันติวิธีเป็นแนวทางหลักในการแก้ไขปัญหา

๓) วัตถุประสงค์ของนโยบายฯ ที่โยงถึงประเด็นทางด้านวิถีวัฒนธรรมที่สำคัญได้แก่

(๑) การขจัด และป้องกันไม่ให้เกิดเงื่อนไขที่หล่อเลี้ยงและเอื้อต่อการใช้ความรุนแรงจากทุกฝ่าย โดยเพิ่มการให้ความสำคัญกับการแก้เงื่อนไขทางการเมืองและเงื่อนไขทางสังคมวัฒนธรรม ส่งเสริมเจ้าหน้าที่รัฐให้มีความรู้ ความเข้าใจ และเห็นคุณค่าของวิถีชีวิต ศาสนา วัฒนธรรม และอัตลักษณ์ของพื้นที่อย่างแท้จริง และเร่งรัดการคลี่คลายเหตุการณ์ที่เป็นข้อสงสัยของประชาชน และต่างประเทศ ให้กระจ่างชัด

(๒) การเสริมสร้างความเข้าใจ และฟื้นคืนความไว้วางใจระหว่างรัฐกับประชาชน และระหว่างประชาชนด้วยกัน ให้เกิดความร่วมมือในการพร้อมเผชิญและแก้ไขปัญหาาร่วมกัน โดยสร้างความโปร่งใสและความเชื่อมั่นในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมตามหลักนิติธรรม และหลักสิทธิมนุษยชน ให้เป็นที่พึงของประชาชน ปรับปรุง พัฒนาระบบ และกระบวนการเยียวยาให้สนับสนุนการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ และเสริมสร้างความไว้วางใจระหว่างประชาชนกับประชาชนให้สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

(๓) การพัฒนาที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่กระจายตัวอย่างเท่าเทียมในทุกระดับ ตรงกับความต้องการ ไม่ทำลายอัตลักษณ์ และวิถีชีวิตของประชาชน ตลอดจนมีผลต่อการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาความมั่นคง มีแนวทางดำเนินการ ๕ ข้อ โดยพัฒนาและเสริมสร้างเศรษฐกิจในพื้นที่อย่างยั่งยืนส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ส่งเสริมการลงทุนของภาคเอกชนในสาขาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชนและต้นทุนทางสังคม เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการฐานทรัพยากรธรรมชาติให้มีความสมดุลระหว่างการใช้เพื่อตอบสนองการพัฒนากับการรักษาให้ยั่งยืน และเร่งรัดให้เกิดการขับเคลื่อนการพัฒนาระบบและกระบวนการศึกษาในทุกระดับที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์และวิถีชีวิตของพื้นที่อย่างแท้จริง

(๔) การเสริมสร้างการเรียนรู้และสร้างความตระหนักในคุณค่าของการอยู่ร่วมกันภายใต้ความหลากหลายของวิถีชีวิตและวัฒนธรรม โดยให้การดำเนินวิถีชีวิต การปฏิบัติตามหลักศาสนาเป็นไปโดยไม่มีอุปสรรค ปรับทัศนคติที่ไม่ถูกต้อง ปรับกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องให้เอื้อต่อเสรีภาพการดำเนินชีวิตตามหลักศาสนา และจัดการเลือกปฏิบัติทางวัฒนธรรม เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการดูแลและปกป้องทุกวิถีชีวิตและทุกศาสนา วัฒนธรรม เสริมสร้างความเข้าใจระหว่างกลุ่มบุคคลที่มีความแตกต่างให้เกิดการยอมรับและเห็นคุณค่าในการอยู่ร่วมกันท่ามกลางความแตกต่างหลากหลาย ส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาไทย ภาษามลายู ภาษามลายูถิ่น และภาษาต่างประเทศที่สำคัญในทุกระดับการศึกษา ส่งเสริมบทบาทของผู้นำศาสนา ผู้นำชุมชน นักการศึกษา สื่อมวลชน สตรี เด็กและเยาวชน และส่งเสริมคุณค่าและการดำรงอยู่ของวัฒนธรรมที่หลากหลายในพื้นที่

(๕) การเสริมสร้างการรับรู้ และความเข้าใจให้กับสังคมไทยเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เป็นจริง และตระหนักถึงความรับผิดชอบร่วมกันในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเสริมสร้างความเข้าใจกับสังคมไทย และผู้เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้เสริมสร้างช่องทางการสื่อสารสองทางผ่านมติของงานปฏิบัติการข่าวสารและงานมวลชนสัมพันธ์ของรัฐ และเปิดพื้นที่การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนบนพื้นฐานของความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

(๖) การสร้างสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสมและเอื้อต่อการพูดคุยในการแสวงหาทางออกจากความขัดแย้ง และการให้หลักประกันในการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการเสริมสร้างสันติภาพ โดยส่งเสริมการพูดคุยระหว่างกลุ่มคนที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในเรื่องหลักการ เป้าหมาย และรูปแบบของการกระจายอำนาจที่เหมาะสมบนพื้นฐานความเป็นพหุสังคมของจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่อยู่ภายใต้เจตนารมณ์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และเป็นหลักสากลที่ได้รับการยอมรับ ไม่ใช่เป็นเงื่อนไขนำไปสู่การแบ่งแยกดินแดน และส่งเสริมความต่อเนื่องของกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติภาพ กับกลุ่มบุคคลที่มีความเห็นและอุดมการณ์แตกต่างจากรัฐที่เลือกใช้ความรุนแรงต่อสู้กับรัฐ ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

๓) ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ปัจจัยที่จะนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ของนโยบายอย่างเป็นรูปธรรม มี ๔ ปัจจัย คือ

(๑) หน่วยงานของรัฐและข้าราชการที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความเข้าใจที่ตรงกันในปรัชญา ความคิด ทิศทางการแก้ไขปัญหาตามนโยบาย เพื่อให้การแก้ไขปัญหาสนับสนุนซึ่งกันและกัน และเป็นเอกภาพ

(๒) ข้าราชการทุกหน่วยงานมีจิตสำนึกและความตระหนักในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ ยึดหลักการบริหารจัดการที่ดี พร้อมมีระบบติดตามประเมินผลการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

(๓) ทุกภาคส่วนที่มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงกับปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้การยอมรับและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาตามนโยบาย ในลักษณะภาคีเครือข่าย ทั้งในระดับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และระดับปฏิบัติอย่างกว้างขวางและหลากหลาย และ

(๔) มีการส่งสัญญาณในการสนับสนุนการดำเนินตามนโยบายการบริหาร และการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้จากรัฐบาลที่จริงจัง ชัดเจน และต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความมั่นใจ พร้อมผนึกกำลังร่วมกันในการแก้ไขปัญหาตามนโยบาย

๓.๒ การแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

พระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๕๓ ยังกำหนดแนวทางการนำนโยบายดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติไว้ด้วย คือ **มาตรา ๕** กำหนดให้กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) ปรับปรุงแผนและแนวทางปฏิบัติให้สอดคล้องกับนโยบายฯ **มาตรา ๙ (๑)** กำหนดให้ ศอ.บต. จัดทำยุทธศาสตร์พัฒนาให้สอดคล้องกับนโยบายฯ และ**มาตรา ๔** กำหนดให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นกรอบแนวทางในการปฏิบัติอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

๓.๒.๑ ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง

กอ.รมน. ในการแก้ไขปัญหาสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ โดย กอ.รมน. ได้จัดทำยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของ กอ.รมน. เพื่อรองรับนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่สภาคความมั่นคงแห่งชาติกำลังดำเนินการจัดทำ โดยได้ประสานรายละเอียดในการจัดทำแบบคู่ขนาน และได้เริ่มดำเนินการแล้วตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๕๓

กอ.รมน. ได้น้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นยุทธศาสตร์หลัก สนับสนุนด้วยยุทธศาสตร์รอง ๖ ยุทธศาสตร์ ดังนี้ ๑) ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความเข้าใจ ๒) ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ๓) ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยแทรกซ้อน ๔) ยุทธศาสตร์การดำเนินการด้านสิทธิมนุษยชน ๕) ยุทธศาสตร์การรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ๖) ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งนี้ ยุทธศาสตร์ที่มีความเกี่ยวเนื่องกับวิถีวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้มี ๓ ยุทธศาสตร์ กล่าวคือ

๑) ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความเข้าใจเป็นยุทธศาสตร์ที่สะท้อนถึงการให้ความสำคัญกับประเด็นวิถีวัฒนธรรม ซึ่งประกอบด้วย การสร้างความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ให้ถูกต้อง เพื่อสร้างความชอบธรรมในการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่และสร้างความเชื่อมั่นศรัทธา เพื่อให้ได้การยอมรับและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และเพื่อไม่ให้ผู้ก่อเหตุรุนแรงนำไปใช้ในการสร้างแนวร่วมหรือกระตุ้นให้มีการก่อเหตุรุนแรงแล้วบิดเบือนข้อเท็จจริงให้องค์กรระหว่างประเทศเข้ามาแก้ไขปัญหา เป้าหมาย คือ เจื่อนไขอัตลักษณ์และความไม่เป็นธรรมในอดีตไม่สามารถถูกนำเข้าไปใช้เป็นพลังในการขับเคลื่อนความขัดแย้ง

๒) ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งประกอบด้วย การส่งเสริมตอบสนองความต้องการพื้นฐานของประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้มีความเป็นอยู่ที่ดีด้วยตนเองอย่างยั่งยืน เป้าหมาย คือ ประชาชนในพื้นที่ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพและความถนัดของแต่ละบุคคล ทำให้มีปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตที่ดีขึ้น และลดช่องว่างทางสังคม และจำนวนผู้ว่างงานลดลง

๓) ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ซึ่งประกอบด้วย การผนีกกำลังทั้งฝ่ายพลเรือน ตำรวจ ทหาร ประชาชน ภาคประชาสังคม และองค์กรต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป้าหมาย คือ ทุกภาคส่วนร่วมมือกันอย่างจริงจังและมีการบูรณาการการปฏิบัติและการบูรณาการแผนงานโครงการอย่างประสานสอดคล้อง ไม่ซ้ำซ้อน และตรงตามความต้องการของประชาชน

อนึ่ง งานด้านความมั่นคงนอกเหนือจากเป็นภารกิจงานของ กอ.รมน. แล้ว นโยบายและโครงสร้างการบริหารจัดการเพื่อการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ยังต้องมีศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศขต.) เข้ามามีส่วนร่วมด้วย กล่าวคือ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๒ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้จัดตั้ง ศขต. ขึ้น โดยมีลักษณะงานเหมือนกับกองบัญชาการตำรวจภูธรทั่วไป ซึ่งมีเขตพื้นที่รับผิดชอบ ๓ จังหวัด คือ จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส ส่วนใน ๔ อำเภอของจังหวัดสงขลาจะอยู่ในความรับผิดชอบของศูนย์ปฏิบัติการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ส่วนหน้า

ประเด็นนโยบายการทำงาน ได้ดำเนินการตามยุทธศาสตร์ของ กอ.รมน. จำนวน ๖ ข้อ และมีนโยบายของ ศขต. จำนวน ๓ ข้อ คือ ๑) การให้ความสำคัญต่อความมั่นคงในฐานะที่ตั้งของหน่วยงานและความเข้มแข็งของกำลังพล ๒) การอำนวยความสะดวกยุทธธรรมอย่างเป็นทางการและเสมอภาค และ ๓) การดำเนินงานกิจการพลเรือน เช่น การจัดตั้งหมู่บ้านสำนึกรักถิ่นเกิด

๓.๒.๒ ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนา

“งานด้านการพัฒนา” มี ศอ.บต. เป็นแกนหลักในการประสานและอำนวยความสะดวกปฏิบัติตามนโยบาย “การเมืองนำการทหาร” ตามภารกิจที่กำหนดในพระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งนี้ โดยยึดถึงหลักการแบ่งและมอบหมายภารกิจตามความถนัด งานด้านการพัฒนา หรือ งานด้านการเมือง ควรให้หน่วยงานด้านพลเรือนเป็นผู้รับผิดชอบ

พระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๙ (๑) กำหนดให้ ศอ.บต. จัดทำยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้สอดคล้องกับนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยให้สภาที่ปรึกษาการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้พิจารณาให้ความเห็นก่อนเสนอคณะกรรมการยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กพต.) ให้ความเห็นชอบ ทั้งนี้ ยุทธศาสตร์ของ ศอ.บต. ประกอบด้วย ๙ ยุทธศาสตร์ คือ ๑) การพัฒนาการบริหารด้วยการมีส่วนร่วมและบูรณาการแก้ไขปัญหาพื้นที่พิเศษ ๒) การเสริมสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้าน ชุมชน ในการร่วมสร้างสันติสุข ๓) การสร้างพื้นที่และสภาพแวดล้อมเพื่อแสวงหาทางออกจากความขัดแย้งโดยสันติวิธี ๔) การส่งเสริมการศึกษา ศาสนา ภาษา ศิลปะ พหุวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ๕) การเพิ่มประสิทธิภาพการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ การคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน การอำนวยความสะดวก การบังคับใช้กฎหมาย การส่งเสริมนำหลักศาสนาหรือยุติธรรมชุมชน ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง การเยียวยาและฟื้นฟูผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์รุนแรง ๖) การเสริมสร้างความเชื่อมั่นและเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาเศรษฐกิจให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ วิถีชีวิตและความต้องการของประชาชน ๗) การพัฒนาสังคม คุณภาพชีวิต การท่องเที่ยว กีฬาและผู้ด้อยโอกาส ๘) การสื่อสารสร้างความเข้าใจที่ดีต่อกัน และ ๙) การเสริมสร้างความร่วมมือกับต่างประเทศและการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ทั้งนี้ การแปลงนโยบายสู่การปฏิบัติ ศอ.บต. ได้ใช้นโยบายแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ข้อ ๑.๕ ในนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล เป็นกรอบแนวทางในการจัดทำแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมในปีงบประมาณ ๒๕๕๔ โดยเลขาธิการ ศอ.บต. ได้มีข้อสั่งการให้สำนัก/กองภายใน ศอ.บต. ที่เสนอโครงการ นำแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมทั้งหมดไปให้สภาที่ปรึกษาฯ ให้ความเห็น พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่จะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงและพัฒนาโครงการให้เกิดประสิทธิภาพในทางปฏิบัติสูงสุด ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างให้สำนัก/กอง ไปพิจารณาปรับตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับข้อเท็จจริงในการปฏิบัติงานก่อนจะเสนอให้สภาที่ปรึกษาฯ ให้ความเห็นต่อไป ในส่วนของการบูรณาการด้านแผนงาน/โครงการของ ศอ.บต. มีการขับเคลื่อน

แผนพัฒนาพื้นที่พิเศษ ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ร่วมกันในทุก ๆ ภาคส่วน ซึ่งถือได้ว่าเป็น การบูรณาการและการมีส่วนร่วมในทุก ๆ ภาคส่วน นอกจากนี้ยังมีการบูรณาการในระดับหมู่บ้าน ด้วย โดยมีคณะกรรมการหมู่บ้าน ซึ่ง คอ.บต. ได้สนับสนุนความเข้มแข็งของคณะกรรมการหมู่บ้าน เพื่อเป็นอีกหนึ่งกลไกในการปฏิบัติงานในระดับรากหญ้า อันจะนำมาสู่ความสำเร็จในการแก้ไขปัญหา จังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป

๓.๓ โครงสร้างการบริหารการแก้ไขปัญหา

เนื่องจากความมีลักษณะพิเศษของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีอัตลักษณ์เฉพาะ ของตนเอง มีปัญหาละเอียดอ่อน ซับซ้อน เชื่อมโยงกันหลายมิติ ทำให้การบริหารราชการตามระบบ ปกติไม่มีสมรรถนะเพียงพอที่จะจัดการกับปัญหาได้ จึงได้มีการจัดตั้งกลไกพิเศษ หรือจัดตั้งระบบ บริหารราชการเป็นกรณีพิเศษ หรือเป็นกรณีเฉพาะมาตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๒๔ จนกระทั่งถึงปัจจุบัน

๓.๓.๑ โครงสร้างกลไกการแก้ไขปัญหาในระดับนโยบาย

๑) วิวัฒนาการในอดีต

(๑) พ.ศ. ๒๕๒๔ ในยุคสมัยรัฐบาลภายใต้การนำของ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ได้จัดตั้งศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (คอ.บต.) ให้กองอำนวยการ รักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.) จัดตั้งกองบัญชาการผสมพลเรือนตำรวจ ทหาร ที่ ๔๓ โดยให้ แม่ทัพภาคที่ ๔ กำกับดูแลการดำเนินงานของ คอ.บต. และ พตท.๔๓

(๒) พ.ศ. ๒๕๓๙ รัฐบาลภายใต้การนำของ นายบรรหาร ศิลปอาชา ได้กำหนดกลไกพิเศษรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ใหม่ โดยในระดับนโยบาย ให้จัดตั้งคณะกรรมการอำนวยการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปชต.) มีรองนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน มีผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นกรรมการ เลขาธิการ สภาความมั่นคงแห่งชาติ เป็นกรรมการและเลขานุการ ในระดับปฏิบัติในพื้นที่ กำหนดให้ กระทรวงมหาดไทย จัดตั้ง คอ.บต. และให้ กอ.รมน. จัดตั้ง พตท.๔๓

(๓) พ.ศ. ๒๕๔๕ ในสมัยรัฐบาลภายใต้การนำของ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ได้มีคำสั่งถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ ภารกิจ เข้าสู่ระบบการบริหารราชการปกติ โดยโอนอำนาจ หน้าที่ ปชต. ให้สภาความมั่นคงแห่งชาติ โอนอำนาจหน้าที่ของ พตท. ให้กองทัพภาคที่ ๔ และ กอ.รมน.ภาค ๔ ในส่วนอำนาจหน้าที่ของ คอ.บต. ให้กระทรวงมหาดไทย มอบหมาย รองปลัดกระทรวงคนหนึ่ง ทำหน้าที่กำกับดูแลการบริหารในลักษณะบูรณาการ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๔๖ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ได้มีคำสั่งจัดตั้งคณะกรรมการนโยบายเฉพาะกิจแก้ไข ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กปต.) มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นประธาน ทั้งได้ออก

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระบบการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๔๖ จัดตั้ง คณะกรรมการยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด (กกจ.) ซึ่งระเบียบนี้ บังคับใช้ทั่วประเทศ รวมทั้งพื้นที่จังหวัด ชายแดนภาคใต้ด้วย โดยมีรองนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน

(๔) พ.ศ. ๒๕๔๗ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ได้มีคำสั่ง จัดตั้งกองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กอ.สสส.จชต.) มีองค์ประกอบ ๒ ส่วนคือ ระดับนโยบาย มีคณะกรรมการกำหนดนโยบาย ที่มีรองนายกรัฐมนตรี / ผอ.รมน. ซึ่งใน ขณะนั้น คือ พลเอก ขวลิต ยงใจยุทธ เป็นประธาน และระดับปฏิบัติ มีพลเอก สิริชัย ธีรชัย เป็น ผอ.สสส.จชต.

(๕) พ.ศ. ๒๕๔๘ ในยุครัฐบาลเดียวกัน ได้จัดตั้ง คณะกรรมการนโยบาย เสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กสชต.) มีรองนายกรัฐมนตรี (พลตำรวจเอก ชิตชัย วรรณสถิตย์) เป็นประธาน และ กอ.สสส.จชต. มอบหมายให้แม่ทัพภาคที่ ๔ เป็น ผอ.สสส.จชต.

(๖) พ.ศ. ๒๕๔๙ ในยุคสมัยรัฐบาลพลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ ให้ปรับ กลไกพิเศษในการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ใหม่ โดยในระดับนโยบาย มีสภาความมั่นคง แห่งชาติรับผิดชอบ กอ.รมน. รับผิดชอบอำนวยการในระดับยุทธศาสตร์ กอ.รมน.ภาค ๔ รับผิดชอบ อำนวยการปฏิบัติในพื้นที่ โดยมี ศอ.บต. รับผิดชอบในภารกิจด้านการเมืองหรือการพัฒนา และ พตท. รับผิดชอบในภารกิจด้านความมั่นคง

ในช่วงปลายปี พ.ศ. ๒๕๔๙ คณะรัฐมนตรีได้มีมติกำหนดให้พื้นที่ จังหวัดยะลา นราธิวาส ปัตตานี สตูล และ ๔ อำเภอในจังหวัดสงขลา เป็นเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ และได้กำหนดมิติในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาไว้ ๔ มิติ ได้แก่ (๑) มิติด้านเศรษฐกิจ (๒) มิติด้าน สังคม วัฒนธรรม ศึกษา สาธารณสุข ทรัพยากรและเทคโนโลยี (๓) มิติด้านต่างประเทศและ ปฏิบัติการเชิงจิตวิทยา และ (๔) มิติด้านการต่างประเทศ

(๗) พ.ศ. ๒๕๕๐ รัฐบาลได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการเขตพัฒนาพิเศษ เฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กพต.) เป็นกลไกขับเคลื่อนเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัด ชายแดนภาคใต้

(๘) พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้ประกาศใช้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระบบ บริหารจัดการเพื่อเสริมสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๕๑ ในช่วงปลายของรัฐบาล พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ ได้มีกฎหมายสำคัญฉบับหนึ่งที่มีส่วนสำคัญในการกำหนดกลไกพิเศษ ในการแก้ไขปัญหา คือ พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยในบทเฉพาะกาล มาตรา ๒๖ กำหนดให้ ศอ.บต. และ พตท. เป็นศูนย์อำนวยการ หรือหน่วยงาน

ที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่ตั้งขึ้นตามมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ ซึ่งหมายความว่า ศอ.บต. และ พตท. เป็นหน่วยงานภายใต้พระราชบัญญัติฉบับนี้โดยอัตโนมัติ

(๙) พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้มีการประกาศใช้ พระราชบัญญัติการบริหารราชการ จังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๕๓ โดยมีผลเมื่อ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๓ กำหนดให้ ศอ.บต. เป็นหน่วยงานอิสระไม่ขึ้นกับ กอ.รมน. แต่ขึ้นตรงกับนายกรัฐมนตรี มีเลขาธิการ ศอ.บต. เป็นนักบริหารระดับสูงเทียบเท่าปลัดกระทรวง รับผิดชอบงานด้านการพัฒนาในขณะที่ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า (กอ.รมน.ภาค ๔ สน.) รับผิดชอบงาน ความมั่นคง มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๒๐๖/๔๙ เรื่องนโยบายเสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นนโยบายในภาพรวม ในขณะที่มอบให้ สมช. จัดทำนโยบายการบริหาร เฉพาะพัฒนาเป็นนโยบายใหญ่ในภาพรวมทั้งหมดระยะ ๓ ปีข้างหน้า

๒) โครงสร้างการแก้ไขปัญหาในระดับนโยบายในปัจจุบัน

พ.ศ. ๒๕๕๕ รัฐบาลภายใต้การนำของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร มีคำสั่ง สำนักนายกรัฐมนตรี จัดตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาจังหวัด ชายแดนภาคใต้ (กปต.) โดยมีรองนายกรัฐมนตรี (พลเอก ยุทธศักดิ์ ศศิประภา) เป็นประธาน เป็นกลไกอำนวยการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนระดับปฏิบัติ ยังเป็นไปตาม โครงสร้างเดิม ในปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ทั้งกำลังพิจารณาจัดตั้ง ศูนย์ปฏิบัติการ กปต. ทำหน้าที่สนับสนุน การติดตาม ประสานงาน และการสั่งการแก้ไขและป้องกันสถานการณ์ปัญหาอย่างต่อเนื่อง โดยมีแนวคิดให้รองนายกรัฐมนตรี ๓ ท่าน ซึ่งรับผิดชอบกำกับดูแล กอ.รมน./ศอ.บต./ และ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ตร.) เป็นผู้ควบคุมดูแลการดำเนินงาน

๓.๓.๒ โครงสร้างการแก้ไขปัญหาในระดับพื้นที่

การบริหารจัดการการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในระดับพื้นที่ในปัจจุบัน แบ่งเป็น ๓ ส่วน คือ ๑) ศอ.บต. ตาม พระราชบัญญัติการบริหารราชการ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ๒) กอ.รมน. โดยหน่วยงานที่ดำเนินการในระดับนโยบาย ได้แก่ ศูนย์ประสานการปฏิบัติงานที่ ๕ และในระดับพื้นที่ ได้แก่ กอ.รมน. ภาค ๔ สน. และ ๓) ส่วนราชการปกติ ได้แก่ กระทรวง กรม ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง

สำหรับการเชื่อมประสานระหว่าง กอ.รมน. กับ ศอ.บต. แบ่งเป็น ๒ ระดับ คือ

๑) ในระดับนโยบายเป็นการดำเนินการผ่านคณะกรรมการยุทธศาสตร์ด้าน การพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กพต.) ซึ่งมี เลขาธิการ กอ.รมน. ร่วมเป็นคณะกรรมการในคณะ ด้วย

๒) ในระดับพื้นที่ดำเนินการผ่านสำนักบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศบขต.) ซึ่งเป็นหน่วยงานในโครงสร้างการจัดและอัตรากำลังพลของ กอ.รมน. ภาค ๔ สน. ที่ได้จัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่ประสานการปฏิบัติงานด้านการพัฒนาระหว่าง กอ.รมน. ภาค ๔ สน. และ ศอ.บต.

๓.๔ การดำเนินงานแก้ไขปัญหাজังหวัดชายแดนภาคใต้

ประเด็นการศึกษาการดำเนินการของภาครัฐแยกออกเป็น ๒ ส่วน ส่วนแรกเป็นข้อมูลการดำเนินการด้านความมั่นคง และส่วนที่สองเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบริบทของการพัฒนาตามวิถีวัฒนธรรม

๓.๔.๑ ด้านความมั่นคง

๑) การดำเนินงานของ กอ.รมน. ภาค ๔ สน.

การดำเนินงานของ กอ.รมน. ภาค ๔ สน. ใช้นโยบาย “सानใจ สู้สันติ” เป็นแนวทางที่จะทำให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นและไว้วางใจรัฐ ซึ่งนโยบายนี้ประกอบด้วย นโยบายเฉพาะหน้า ๖ ข้อ และนโยบายทางทหาร ๔ ข้อ ดังนี้

(๑) นโยบายเฉพาะหน้า

ก. อำนวยความสะดวกให้กับประชาชนทุกหมู่เหล่าที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบเดินทางกลับมาอยู่อาศัยในภูมิลำเนาเดิมอย่างปรกติสุข

ข. เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีความเห็นต่างกับรัฐได้มีช่องทางสามารถแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา

ค. ขจัดเงื่อนไขและสาเหตุที่ก่อให้เกิดการใช้ความรุนแรงอันส่งผลให้เกิดความไม่สงบในสังคมให้เกิดประสิทธิผลอย่างเป็นรูปธรรม

ง. พื้นฟูและส่งเสริมวิถีชีวิตตามหลักคุณธรรมที่ดั่งงามของสังคมอันหลากหลายบนพื้นฐานการเคารพความแตกต่างทางวัฒนธรรมซึ่งกันและกันให้บังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

จ. สนับสนุนประชาชนและภาคประชาสังคมอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างทั่วด้าน

ฉ. รณรงค์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง

(๒) นโยบายทางทหาร

ก. การใช้กำลังเข้าปฏิบัติการทางทหารต้องยึดมั่นนโยบายของกองทัพที่ให้ปฏิบัติตามแนวทางการเมืองนำการทหารอย่างเคร่งครัด

ข. การปฏิบัติการทางทหารมุ่งป้องกันปรามเป็นหลัก การปราบปราม
เป็นรอง

ค. ปรับปรุงมาตรการควบคุมทางการทหารที่ส่งผลกระทบต่อ
ความรู้สึกประชาชนในด้านลบโดยเร็ว

ง. สนับสนุนให้กำลังประชาชนและกำลังที่มีไซทหารดูแลรักษาความ
ปลอดภัยในระดับหมู่บ้านโดยต้องเข้มงวดและระมัดระวังไม่ให้เกิดความแตกแยกระหว่างชุมชน

และเรื่องสำคัญ ๒ เรื่อง ที่จะสามารถดึงความเชื่อมั่นและความไว้วางใจ
กลับมา คือ

(๑) การสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ได้แก่ การลดการก่อเหตุรุนแรง

(๒) การบังคับใช้กฎหมายอย่างเที่ยงตรง เป็นธรรม รวดเร็ว ตามหลัก
นิติธรรม และให้ความเคารพในหลักสิทธิมนุษยชน

การจัดกำลังและงบประมาณของ กอ.รมน. ในการแก้ไขปัญหาความ
ไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

(๑) แนวทางการใช้กำลัง ในปีงบประมาณ ๒๕๕๕ ได้ปรับลดอัตรากำลัง
จากเดิม ๖๔,๒๗๒ อัตรา เป็น ๖๓,๒๔๗ อัตรา ลดลง ๑,๐๒๕ อัตรา และปรับยุทธศาสตร์การใช้
กำลัง โดยใช้กำลังอาสาสมัครทหารพราน (อส.) จำนวน ๓ กรม เข้ามาแทนกำลังทหารหลัก พร้อมทั้ง
ปรับความเหมาะสมของพื้นที่ปฏิบัติการ จาก ๕ หน่วยเฉพาะกิจ เป็น ๖ หน่วยเฉพาะกิจโดยเพิ่ม
หน่วยเฉพาะกิจนาวิกโยธินทหารเรือ

(๒) แนวทางการจัดงบประมาณ ได้ใช้กรอบยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหา
ความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ของ กอ.รมน. เป็นกรอบแนวทางในการจัดทำแผนงาน
โครงการโดยในปีงบประมาณ ๒๕๕๕ ได้เสนอขอรับการจัดสรรงบประมาณเป็นจำนวนทั้งสิ้น
๖,๓๑๗,๗๕๙,๒๐๐ บาท แยกเป็นงบด้านกำลังพลและทรงชีพ ๔,๑๔๙,๓๖๐,๐๐๐ บาท
งบปฏิบัติการ ๒,๑๖๘,๓๙๘,๖๐๐ บาท

๒) การดำเนินงานของ ศชต.

ศชต. ประสานการทำงานกับ บช.ภ. ๙ อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ มีประเด็น
ปัญหาด้านการสับเปลี่ยนหมุนเวียนกำลังพล เนื่องจาก ศชต. ได้แยกออกจาก บช.ภ. ๙ ซึ่งเดิมมีพื้นที่
รับผิดชอบ ๗ จังหวัด แต่เมื่อมีการตั้ง ศชต. ขึ้นให้รับผิดชอบ ๓ จังหวัด จึงทำให้พื้นที่การหมุนเวียน
กำลังพลแคบลง ทั้งนี้ อยู่ระหว่างการทบทวนในระดับนโยบายว่า ควรจะดำเนินการเกี่ยวกับเรื่อง
ดังกล่าวอย่างไร และจะมีการสำรวจความต้องการของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติส่วนใหญ่ด้วยว่า มีความ

ประสงค์อย่างไร อาทิ งานด้านธุรการของ ศชต. ให้ บช.ภ. ๙ ดูแลรับผิดชอบ และให้ ศชต. รับผิดชอบงานด้านการปราบปรามด้านเดียว

นอกจากนี้ได้มีการประสานความร่วมมือกับ กอ.รมน. ภาค ๔ สน. โดยมี รอง ผบ. ศชต. ดำรงตำแหน่งเป็น รอง ผอ.รมน. ภาค ๔ เพื่อการประสานงานระหว่างกัน

๓) การดำเนินงานของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.)

ปปง. ปฏิบัติงานตามหลักมาตรฐานสากลด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism-AML/CFT) โดย FATF จะผลักดันให้มีการปฏิบัติตามมาตรฐานและประเมินผลการปฏิบัติตามมาตรฐาน AML/CFT มาตรฐานสากลนี้เรียกกันทั่วไปว่า “ข้อแนะนำ ๔๐+๙ ข้อของ FATF” แบ่งเป็น ๔ ด้านได้แก่ มาตรการกฎหมาย มาตรการทางสถาบัน/องค์กร มาตรการป้องกันสำหรับสถาบันการเงินและหน่วยธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน และความร่วมมือในประเทศและระหว่างประเทศ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๖ รัฐบาลไทยเห็นชอบให้ประเทศไทยเข้ารับการประเมินภาคการเงินในโครงการ Financial Sector Assessment Program (FSAP) โดยมีการประเมินด้าน AML/CFT เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินภาคการเงินนี้ด้วย

จากการวิเคราะห์ธุรกรรมทางการเงินในหลายคดีที่อาจเกี่ยวข้องกับการก่อการร้ายหรือการก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับกลุ่มผลประโยชน์ทั้งในและต่างประเทศ รวมถึงเกี่ยวข้องกับกลุ่มผู้กระทำความผิดในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยจากรายงานการทำธุรกรรมทางการเงินและทรัพย์สินที่มีการรายงานมายังสำนักงาน ปปง. ในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ปรากฏดังนี้ จังหวัดยะลา มูลค่าการทำธุรกรรม จำนวนประมาณ ๓๐,๕๐๐ ล้านบาท จังหวัดปัตตานี มูลค่าการทำธุรกรรม จำนวนประมาณ ๑๗,๖๐๐ ล้านบาท จังหวัดนราธิวาส มูลค่าการทำธุรกรรม จำนวนประมาณ ๑๓,๒๐๐ ล้านบาท รวมมูลค่าการทำธุรกรรมทางการเงินและทรัพย์สินในสามจังหวัดชายแดนใต้ จำนวนประมาณ ๖๑,๓๐๐ ล้านบาท แยกออกเป็นกรกระทำผิดด้านยาเสพติด และความผิดเกี่ยวกับการลักลอบศุลกากรทั้งของเถื่อน/หนีภาษี ไม่ว่าจะเป็นน้ำมัน สิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ บุหรี่ สุรา

๔) การดำเนินงานด้านการข่าวของสำนักข่าวกรองแห่งชาติ

การดำเนินงานด้านการข่าวสามารถแบ่งออกเป็น ๒ ระดับ คือ ระดับยุทธวิธี และระดับยุทธศาสตร์ โดยระดับยุทธวิธี เป็นการหาข่าวเชิงลึกจากกลุ่มสมาชิกในกระบวนการก่อความไม่สงบ ได้แก่ สมาชิกในระดับหมู่บ้าน สมาชิกในระดับตำบล สมาชิกในระดับอำเภอและสมาชิกในระดับจังหวัด เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของศูนย์ข่าวกรองจังหวัด

ชายแดนภาคใต้ (ขึ้นตรงกับ กอ.รมน. ภาค ๔ สน.) ส่วนในระดับยุทธศาสตร์ เป็นการหาข่าวเกี่ยวกับความรู้สึกของประชาชน กระบวนการในการขับเคลื่อนการก่อความไม่สงบ ข้อเท็จจริงต่าง ๆ รวมทั้งวิเคราะห์สิ่งที่รัฐควรปฏิบัติ ซึ่งเป็นหน้าที่ของสำนักข่าวกรองแห่งชาติ ปัจจุบันสำนักข่าวกรองแห่งชาติมีหน่วยงานที่ปฏิบัติงานครอบคลุมพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างไรก็ตาม กลไกการหาข่าวและการวางเครื่องมือในการหาข่าว จะทำให้ได้การข่าวทั้งในระดับยุทธศาสตร์และระดับยุทธวิธี กรณีที่เป็นการข่าวระดับยุทธวิธีก็จะดำเนินการส่งข้อมูลให้กับศูนย์ข่าวกรอง กอ.รมน. ภาค ๔ เพื่อดำเนินการต่อไป

การทำงานด้านการข่าวเพื่อป้องกันการก่อความไม่สงบนั้น ต้องกระทำโดยใช้มิติด้านการข่าวและการปฏิบัติไปพร้อม ๆ กัน และแหล่งข้อมูลที่สำคัญอีกแหล่งหนึ่งในการทำงานด้านการข่าวก็คือ เครือข่ายภาคประชาชน ถ้ากลุ่มเครือข่ายดังกล่าวมีความเข้มแข็งก็จะสามารถป้องกันความไม่สงบได้ดีในระดับหนึ่ง

อนึ่ง บุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่ยังมีไม่เพียงพอ วิธีการปฏิบัติงาน จึงยึดหลัก “ใช้กำลังน้อยให้เป็นกำลังมาก” เช่น การทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น การเพิ่มแหล่งข่าวในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งนี้ ยังคงคำนึงถึงคุณภาพของแหล่งข่าว โดยยึดหลักการนำเสนอความจริงแบบตรงไปตรงมา รวมทั้งความเป็นมืออาชีพด้วยเช่นกัน อนึ่ง ข้อมูลทางการข่าวที่ไม่สามารถอ้างอิงใช้เป็นพยานหลักฐานได้ ผู้ใช้ข้อมูลต้องมีการพิจารณาก่อนนำข้อมูลไปใช้

๓.๔.๒ ด้านการพัฒนา

๑) การดำเนินงานของ ศอ.บต.

ศอ.บต. ได้ตระหนักอย่างยิ่งต่อบทบาทและความสำคัญของกระบวนการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชน อันจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาและแก้ไขปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นอันดับแรก ดังจะเห็นได้จากการดำเนินงานต่าง ๆ ของ ศอ.บต. ล้วนให้ความสำคัญกับภาคประชาชนและการนำความคิดเห็นเหล่านั้นไปสู่การปฏิบัติที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม ตลอดจนปรับปรุงรูปแบบการปฏิบัติงานของ ศอ.บต. โดยมุ่งเน้นบทบาทและการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนเป็นอย่างมาก

บทบาทสำคัญของสภาที่ปรึกษาฯ นอกจากจะเป็นเสมือนสภาประชาชนที่ทำหน้าที่ตรวจสอบการทำงานของ ศอ.บต. โดยปฏิบัติหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่เลขาธิการ ศอ.บต. แล้ว ยังเป็นภาคีหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์การทำงานร่วมกับ ศอ.บต. ไปในเวลาเดียวกัน โดยปัจจุบันสภาที่ปรึกษาฯ สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเข้มแข็งสามารถเสนอเรื่องให้ ศอ.บต. รับไปดำเนินการต่อเนื่องได้เป็นจำนวนมาก และเป็นเรื่องที่มีนัยสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่น การตรวจสอบพฤติกรรมเจ้าหน้าที่ที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมในพื้นที่ รังแก ข่มเหงประชาชน หรือ

ปฏิบัติด้วยความไม่เป็นธรรม การช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ทั้งนี้ ตามมาตรา ๙ (๖) ของพระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๕๓ กำหนดให้ ศอ.บต. คຸ້ມครองสิทธิเสรีภาพและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน โดยการรับเรื่องราวร้องทุกข์ให้ความช่วยเหลือ และประสานการปฏิบัติกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งตรวจสอบและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และ (๗) ให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับความเสียหายและผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐอันสืบเนื่องมาจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามระเบียบที่ กพต. กำหนด ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิประโยชน์ที่ผู้นั้นได้รับตามกฎหมายอื่น โดยที่ผ่านมา ศอ.บต. ได้มีผลการดำเนินงานด้านการสร้างกระบวนการยุติธรรมโดยสรุป ดังนี้

(๑) การดำเนินการด้านคดีความมั่นคงและการช่วยเหลือด้านคดีความมั่นคง

จะเห็นได้ว่าคดีที่ยังคงค้างอยู่ในศาลยังมีปริมาณที่ค่อนข้างมาก ทั้งนี้ มีสาเหตุมาจากหลายปัจจัย แต่สาเหตุที่สำคัญคือ การเลื่อนนัดสืบพยาน โดยเฉพาะพยานที่เป็นเจ้าหน้าที่รัฐซึ่งได้ย้ายออกนอกพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ไปแล้ว แต่การสืบพยานยังไม่เสร็จสิ้นทำให้ศาลต้องออกหมายเรียกสืบพยาน ซึ่งเป็นปัญหาการเดินทางในระยะทางที่ค่อนข้างไกลไม่สะดวก บางครั้งพยานมาไม่ทันสืบ งบประมาณค่าใช้จ่ายในการเดินทางของพยานค่อนข้างมาก ศาลจึงมีความจำเป็นต้องเลื่อนการพิจารณาคดีออกไป ซึ่งการเลื่อนในแต่ละครั้งระยะค่อนข้างนานเป็นผลเสียต่อจำเลยที่ถูกคุมขัง ดังนั้น ศอ.บต. ได้ดำเนินการ ดังนี้

ก. การสนับสนุนเงินงบประมาณค่าใช้จ่ายในการเดินทางให้กับพยานในปีงบประมาณ ๒๕๕๕ ศอ.บต. ได้ตั้งงบประมาณเพื่อช่วยเหลือพยานในการเดินทางมาเป็นพยานศาลในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ข. การช่วยเหลือในการประกันตัวต่อสู้อคดี ศอ.บต. ได้ร่วมกับกระทรวงยุติธรรมแต่งตั้งคณะกรรมการในการพิจารณาช่วยเหลือการปล่อยตัวชั่วคราวหรือการประกันตัวจำเลยเพื่อให้ออกไปต่อสู้อคดีนอกสถานที่คุมขัง โดยได้แต่งตั้งคณะกรรมการจำนวน ๕ คณะ ดูแลรับผิดชอบพื้นที่ ๕ จังหวัด ซึ่งในปัจจุบันศาลได้พิจารณาให้ประกันตัวจำเลยได้จำนวน ๒๕ คน โดยใช้เงินจากกองทุนยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม ในการช่วยเหลือประกันตัวไปแล้วจำนวน ๑๙ ล้านบาทเศษ

ค. การเร่งรัดการพิจารณาคดี ปัจจุบันศาลในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้เปิดพิจารณาคดีในวันหยุดและนอกเวลาราชการเพื่อเป็นการเร่งรัดการพิจารณาคดีที่ยังคง

ค้างอยู่ให้เสร็จสิ้น แต่ด้วยข้อจำกัดทางบุคลากรในกระบวนการจึงยังคงมีความล่าช้า ศอ.บต. จึงได้สนับสนุนบุคลากรเพื่อแบ่งเบาภาระหน้าที่ในการดำเนินการ

(๒) การบูรณาการงานด้านนิติวิทยาศาสตร์

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๔ ศอ.บต. โดยสำนักบริหารงานยุติธรรม ได้ดำเนินการไปแล้ว ดังนี้

ก. จัดการประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือแนวทางการบูรณาการงานด้านนิติวิทยาศาสตร์

ข. การพิจารณาปัญหาการบูรณาการหน่วยร่วมปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ ในการเข้าตรวจสถานที่เกิดเหตุ และการรวบรวมพยานหลักฐานทางคดีในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้มีมติตามแนวทาง “แบ่งแยกหน่วยงานรับผิดชอบ” ซึ่งเป็นไปตามขอบเขตภารกิจของแต่ละหน่วยที่ปฏิบัติอยู่

ค. การช่วยเหลือดูแลครอบครัวผู้ต้องคดีความมั่นคง

จากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เกิดขึ้น ทำให้มีผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดจับกุมคุมขังอยู่ในเรือนจำเป็นจำนวนมาก และผู้ถูกคุมขังเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าครอบครัว ทำให้ขาดรายได้ในการหาเลี้ยงครอบครัว ผลที่ตามมาคือครอบครัวเดือดร้อน ไม่มีรายได้เพียงพอที่จะเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัว ดังนั้น ศอ.บต. จึงได้ติดตามเยี่ยมเยียนผู้ที่ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำเพื่อให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาในเรื่องคดีความ ตลอดจนเยี่ยมเยียนครอบครัวของผู้ที่ถูกคุมขัง สอบถามถึงความเดือดร้อน ความต้องการที่จะให้หน่วยงานรัฐช่วยเหลือสำหรับครอบครัวผู้ถูกคุมขัง ศอ.บต. ได้ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ดำเนินการฝึกวิชาชีพและมอบอุปกรณ์ประกอบอาชีพเสริมในการหาเลี้ยงดูครอบครัวในปีงบประมาณที่ผ่านมาไปแล้ว จำนวน ๑๔๐ ครอบครัว และจะดำเนินการต่อเนื่องขยายเพิ่มขึ้นอีกจำนวน ๑,๐๐๐ ครอบครัว ในปีงบประมาณ ๒๕๕๕

(๓) การช่วยเหลือติดตามผู้ได้รับผลกระทบจากการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐและการช่วยเหลือเยียวยา

จากการประกาศและบังคับใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๘ จนถึงปัจจุบัน มีผู้ถูกเชิญตัวเข้าสู่กระบวนการซักถามเป็นจำนวนมาก และได้รับการปล่อยตัวออกมา ซึ่งผู้ถูกเชิญตัวเหล่านี้อาจจะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อภาครัฐ ดังนั้น ภาครัฐจึงจำเป็นต้องติดตามช่วยเหลือบุคคลเหล่านี้เพื่อปรับทัศนคติและมองภาครัฐในแง่บวกที่ดี ศอ.บต. จึงได้ออกติดตามสอบถามบุคคลกลุ่มนี้ โดยในเบื้องต้นได้มอบกระเช้าของเยี่ยมเพื่อเป็นการแสดงความจริงใจของหน่วยงานรัฐ

(๔) การรับรายงานตัวผู้ต้องหา ตามมาตรา ๒๑^๑

ศอ.บต. ได้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการรับรายงานตัว ตามมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ ตามคำสั่งกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า ในพื้นที่จังหวัดสงขลา (อำเภอจะนะ เทพานาหวี สะบ้าย้อย) และจังหวัดปัตตานี (อำเภอแม่ลาน) โดยเริ่มรับรายงานตัวตั้งแต่วันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๔ จนถึงวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ มีผู้เข้มารายงานตัวเพื่อเข้าสู่กระบวนการตามมาตรา ๒๑ ทั้งสิ้น จำนวน ๔ ราย

(๕) การแต่งตั้งคณะทำงานอำนวยความสะดวกยุติธรรมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนอันเกิดจากการดำเนินงานด้านกระบวนการยุติธรรม และเป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หมวด ๕ ว่าด้วยแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา ๘๑ ที่บัญญัติให้รัฐต้องดำเนินการตามนโยบายด้านกฎหมายและการยุติธรรม ด้วยการกำหนดให้หน่วยงานรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบต้องดูแลให้มีการปฏิบัติและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างถูกต้อง รวดเร็ว เป็นธรรม และทั่วถึง จัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่น ในกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพ รวมถึงการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย คุ้มครองสิทธิและเสรีของบุคคลให้พ้นจากการล่วงละเมิด ทั้งโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐและโดยบุคคลอื่น อีกทั้งต้องอำนวยความสะดวกยุติธรรมแก่ประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงแต่งตั้งคณะทำงานด้านอำนวยความสะดวกยุติธรรมในพื้นที่จังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส และสงขลา โดยมีอัยการจังหวัดเป็นที่ปรึกษา ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือรองผู้ว่าราชการ

^๑ พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๒๑ ภายในเขตพื้นที่ที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้ กอ.รมน. ดำเนินการตามมาตรา ๑๕ หากปรากฏว่าผู้ใดต้องหว่าได้กระทำความผิดอันมีผลกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักรตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด แต่กลับใจเข้ามาขอตัวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเป็นกรณีที่พนักงานสอบสวนได้ดำเนินการสอบสวนแล้วปรากฏว่าผู้ต้องหาได้กระทำไปเพราะหลงผิดหรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์และการเปิดโอกาสให้ผู้ต้องหาจะกลับตัวจะเป็นประโยชน์ต่อการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ในกรณีนี้พนักงานสอบสวนส่งสำนวนการสอบสวนของผู้ต้องหานั้น พร้อมทั้งความเห็นของพนักงานสอบสวนไปให้ผู้อำนวยการ

ในกรณีที่ผู้อำนวยการเห็นด้วยกับความเห็นของพนักงานสอบสวนให้ส่งสำนวนพร้อมความเห็นของผู้อำนวยการให้พนักงานอัยการเพื่อยื่นคำร้องต่อศาล หากเห็นสมควรศาลอาจสั่งให้ส่งผู้ต้องหานั้นให้ผู้อำนวยการเพื่อเข้ารับการอบรม ณ สถานที่ที่กำหนดเป็นเวลาไม่เกินหกเดือนและปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนดด้วยก็ได้

การดำเนินการตามวรรคสอง ให้ศาลสั่งได้ต่อเมื่อผู้ต้องหานั้นยินยอมเข้ารับการอบรมและปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าว เมื่อผู้ต้องหาได้เข้ารับการอบรมและปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนดดังกล่าวแล้วสิทธิภาคินาคติอาญาของผู้ต้องหานั้นเป็นอันระงับไป

จังหวัดที่ได้รับมอบหมาย เป็นประธาน ปลัดจังหวัด หัวหน้าสำนักงานยุติธรรมจังหวัด และนิติกรประจำสำนักงานจังหวัด เป็นคณะทำงาน

(๖) ศอ.บต. ได้เปิดช่องทางให้ร้องเรียน ร้องทุกข์ อำนวยความเป็นธรรม เพื่อเป็นอีกหนึ่งช่องทางในการร้องเรียนของประชาชนในพื้นที่

๓.๔.๓ การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามมิติวิถีวัฒนธรรม

การศึกษาและติดตามการดำเนินงานของภาครัฐของคณะกรรมการในคณะกรรมการวิสามัญฯ ได้รับทราบข้อเท็จจริง แยกออกตามประเด็น ดังนี้

๑) ด้านการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม และกฎหมาย

การศึกษา คณะกรรมการยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กพต.) ได้พิจารณาให้ความเห็นชอบในหลักการโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการรักษาความปลอดภัยครู กล่าวคือ จากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ผ่านมา ส่งผลให้คุณภาพการศึกษาของนักเรียนต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน นำไปสู่การขาดโอกาสทางการแข่งขัน เมื่อจะศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ครูและบุคลากรทางการศึกษารู้สึกไม่มั่นคง ปลอดภัย กระทบต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ศอ.บต. ในฐานะหน่วยงานหลักการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เสนอโครงการแก้ไขปัญหา จำนวน ๑๔ โครงการ และได้รับความเห็นชอบจาก กพต. อาทิ โครงการมาตรการรักษาความปลอดภัยครู โครงการพัฒนาห้องเรียนพิเศษด้านวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

โครงการภาษาอาเซียนชายแดนใต้ และโครงการส่งเสริมการจัดการศึกษาชายแดนภาคใต้รองรับการรวมกลุ่มประเทศประชาคมอาเซียน ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ โครงการทุนอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โครงการจัดตั้งคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ เป็นส่วนราชการระดับคณะ โครงการก่อสร้างศูนย์ช่วยเหลือเด็กกำพร้าและยากจน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและการศึกษาแบบบูรณาการและโครงการต้นแบบศูนย์ทางไกลเพื่อการศึกษาและพัฒนาในพื้นที่เสี่ยงภัยจังหวัดชายแดนภาคใต้

กระทรวงศึกษาธิการและ ศอ.บต. ได้พยายามพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยให้นโยบายด้านการศึกษาเป็นไปตามความต้องการของพื้นที่ และมีความเข้าใจบริบทแห่งวิถีวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้พอสมควร รวมทั้งมีส่วนในการส่งเสริมสนับสนุนการศึกษา เช่น ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ที่นักเรียนต้องศึกษาทั้ง ๒ ระบบ คือ การศึกษาขั้นพื้นฐานจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และการศึกษาศาสนาจากตาดีกา ซึ่ง ศอ.บต. พยายามแก้ไขและให้การสนับสนุนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป และหากพิจารณาหลักสูตรของตาดีกาที่ใช้หลักสูตรชั้นอาลิฟ ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ กับอิสลามศึกษาแล้วจะพบว่า

มีความต่างกันเพียงภาษาที่สอนเท่านั้น กล่าวคือ ตาติกา มีระยะเวลาเรียน ๕-๖ ชั่วโมง และอิสลามศึกษา มีระยะเวลาเรียน ๘-๑๒ ชั่วโมง ซึ่งรายวิชาเหมือนกัน

ทั้งนี้ โรงเรียนของรัฐปรับเวลาสอนวิชาภาษาอังกฤษเหลือ ๑ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ซึ่งเป็นเวลาเรียนที่น้อยเกินไป อาจทำให้เด็กนักเรียนไม่มีความเข้าใจด้านภาษาอังกฤษ

อนึ่ง จากการศึกษาพบว่า ในระดับมัธยมศึกษา นักเรียนร้อยละ ๗๐ เรียนอยู่ในโรงเรียนภายใต้ความรับผิดชอบของภาคเอกชน ซึ่งจะมีปัญหาทั้งศักยภาพครูและนักเรียน กล่าวคือ

(๑) ปัญหาครูที่ต้องมีการพัฒนาคุณภาพ

(๒) ปัญหาด้านโครงสร้าง/หลักสูตรที่ยังไม่มีข้อยุติ

(๓) ปัญหาเรื่องคุณภาพการศึกษา ซึ่งไม่ได้อยู่ที่เวลาเรียนของนักเรียน ไม่เกี่ยวกับการแย่งชั่วโมงเรียน และเวลาเรียนของนักเรียนยังไม่ชัดเจนว่า เด็กได้รับคุณภาพที่ดี

การศึกษาต้องมีความสอดคล้องและตอบสนองกับวิถีชีวิต ความต้องการของชุมชน ซึ่งมี ๓ ด้านคือ ด้านการศึกษาสามัญ ด้านศาสนาศึกษา และด้านการศึกษาเพื่อการมีงานทำ

การศึกษาสู่อาเซียน ซึ่งมีความชัดเจนว่า กระทรวงศึกษาธิการมีความยินดีที่จะให้การสนับสนุนให้คนในพื้นที่เข้ามารับผิดชอบต่อด้านการศึกษา โดยการเรียนรู้เรื่องภาษาจะช่วยคลี่คลายปัญหาให้กับพื้นที่ได้ เพราะภาษามลายูในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ประชาชนส่วนใหญ่มีทักษะทางภาษาที่ดี แต่ยังคงต้องมีการเสริมศักยภาพให้กับเด็กนักเรียนบ้าง โดยทุกองค์กรรับรู้และพร้อมจะตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งสามารถเชื่อมโยงการศึกษาสายสามัญกับอิสลามศึกษาให้มีความสอดคล้องกัน

ทั้งนี้ ปัจจัยเชิงบวกของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

(๑) มีพื้นฐานทางภาษาที่สามารถเชื่อมโยงสู่ประชาคมอาเซียน ได้ง่ายกว่าภูมิภาคอื่นของประเทศ

(๒) มีแนวเขตติดต่อกับประเทศมาเลเซีย ซึ่งเป็นทางเลือกอีกทางหนึ่งของการทำงานและการศึกษา **ความคืบหน้าและแนวทางการดำเนินการตามโครงการทวิภาษา (ไทย - มลายูถิ่น)**

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ครูผู้สอนใช้ภาษาไทยในการสื่อสารกับเด็กนักเรียน ขณะที่เด็กในพื้นที่ใช้ภาษามลายูถิ่นในชีวิตประจำวัน เด็กขาดทักษะภาษาไทยจึงไม่สามารถสื่อสารเป็นภาษาไทยได้ ทำให้ไม่กล้าแสดงออก ไม่กล้าสื่อสารโต้ตอบกับครูผู้สอนเป็นอุปสรรคต่อการจัดการเรียนรู้ ส่งผลให้เด็กไม่มีความสุขในการเรียน ไม่อยาก

มาโรงเรียน ทำให้เด็กขาดเรียนบ่อย กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน จึงให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในพื้นที่ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำโครงการ
จัดการเรียนรู้ระบบสองภาษา (ไทย-มาลาญ) แบบประยุกต์ ในโรงเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้

การจัดการเรียนรู้ระบบสองภาษา หรือ ทวิภาษา (ไทย-มลายูถิ่น)

ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

การจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา (ไทย-มลายูถิ่น) ในพื้นที่จังหวัด
ชายแดนภาคใต้มีการดำเนินงานเป็น ๒ โครงการหลัก ได้แก่ โครงการของสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ๑๑ เขต
ใช้ชื่อโครงการว่า “โครงการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ระบบสองภาษา (ไทย-มลายู)” หรือภาษา
มลายูประยุกต์ ดำเนินการตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๔๙ มีรูปแบบและพัฒนาการความก้าวหน้าในการ
ดำเนินงานตามรายละเอียดที่จะกล่าวต่อไป

ความก้าวหน้าการดำเนินงาน

โครงการจัดการเรียนรู้ระบบสองภาษา (ไทย-มลายู) แบบประยุกต์
เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๔๙ จัดในระดับปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ ๑ และชั้นอนุบาลปีที่ ๒
ในโรงเรียนนาร่อง ๑๒ โรงเรียน และขยายผลการดำเนินงานในเชิงปริมาณและคุณภาพขึ้นเป็นลำดับ
โดยปีการศึกษา ๒๕๔๙ มีโรงเรียนนาร่อง ๑๒ โรงเรียน ปีการศึกษา ๒๕๕๐ จำนวน ๓๖ โรงเรียน
ปีการศึกษา ๒๕๕๑ จำนวน ๕๐ โรงเรียน ปีการศึกษา ๒๕๕๒ จำนวน ๕๐ โรงเรียน (ขยายจำนวน
ห้องเรียน) ปีการศึกษา ๒๕๕๓ ขยายเป็น ๕๑ โรงเรียน (ขยายจำนวนห้องเรียน) ปีการศึกษา ๒๕๕๔
ขยายเป็น ๖๘ โรงเรียน (ขยายผลไปโรงเรียนเครือข่ายอีก ๗๐ โรงเรียน เพิ่มเป็น ๑๓๘ โรงเรียน)
และปีการศึกษา ๒๕๕๕ ขยายเป็น ๖๘ โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจารณาขยายผลสู่
โรงเรียนเครือข่ายตามสภาพและความต้องการของผู้เรียน) ทั้งนี้ ความก้าวหน้าการดำเนินงานสรุปได้
ดังนี้

(๑) ปี ๒๕๕๐-๒๕๕๒ เป็นระยะของการพัฒนารูปแบบ กระบวนการ
เรียนรู้ การพัฒนาสื่อวัตกรรมการเรียนการสอน ในแต่ละปีมีการขยายจำนวนห้องเรียนที่จัดการเรียน การเรียนรู้
ระบบสองภาษาตามความพร้อมของแต่ละแห่ง

(๒) ปี ๒๕๕๓-๒๕๕๕ เป็นระยะการขยายผล ๑) มีการจัดทำแผนการ
ขยายผลการดำเนินงานระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๓-๒๕๕๕ โดย ๒) กำหนดโรงเรียนหลักเป็น ๖๘
โรงเรียน ๒) ขยายผลไปยังโรงเรียนเครือข่ายอีก ๗๐ โรงเรียน ทำให้มีโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอน
จัดการเรียนรู้ระบบสองภาษา (ไทย-มลายู) แบบประยุกต์ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ เป็นจำนวนถึง ๑๓๘
โรงเรียน ๓) ครูผู้สอนมีสื่อวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ระบบสองภาษา จำนวน ๓๗๓ คน ๔) นักเรียน

ระดับปฐมวัย จำนวน ๙,๒๙๙ คน มีทักษะการใช้ภาษาไทยที่ดีขึ้นเรียนรู้อย่างมีความสุข อัตราการขาดเรียนของนักเรียนลดลง (รายงานผลการดำเนินงาน ปี พ.ศ. ๒๕๕๔)

(๓) ปี ๒๕๕๕ ได้จัดสรรงบประมาณให้โรงเรียนต้นแบบ ๖๘ โรงเรียนไปดำเนินการต่อเนื่อง (ตารางจัดสรรงบประมาณ ปี พ.ศ. ๒๕๕๕) และกำหนดให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแต่ละเขตไปพิจารณาการขยายผลว่าจะขยายจำนวนโรงเรียน หรือ ขยายชั้นเรียนไประดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามความพร้อมและความเหมาะสมของแต่ละโรงเรียน (สรุปผลการจัดทำแผนปฏิบัติงานปี พ.ศ. ๒๕๕๕)

รูปแบบการดำเนินงาน

การดำเนินโครงการจัดการเรียนรู้ระบบสองภาษา (ไทย-มาลายู) แบบประยุกต์ (สพฐ.) มีรูปแบบวิธีการสรุปได้ ดังนี้ (รายงานการวิจัยของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต ๑)

ขั้นที่ ๑ ขั้นรับ เป็นระยะของการรับรู้ที่ตนเองต้องปรับตัวให้เข้ากับสังคมใหม่ในโรงเรียนซึ่งมีสภาพของการใช้ชีวิตความเป็นอยู่และการใช้ภาษาในการสื่อสารกับครูและเพื่อน ๆ ด้วยภาษาที่คุ้นเคย ครูใช้ภาษาไทยและภาษามลายูถิ่นในการสื่อสารกับนักเรียน

ขั้นที่ ๒ ขั้นเฝ้า เป็นระยะของการยอมรับและเริ่มคุ้นเคยกับสัมพันธภาพที่มีระหว่างครูกับเด็ก ครูเริ่มมีการใช้ภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาที่สองบ้าง ในบางสถานการณ์ด้วยคำพูดหรือประโยคสั้น ๆ ง่าย ๆ

ขั้นที่ ๓ ขั้นรุก เป็นระยะของการซึมซับภาษาไทยเป็นส่วนหนึ่งของการสื่อสารระหว่างครูกับเด็กรู้ว่าช่วงที่อยู่ในชั้นเรียนนั้น ต้องสื่อสารเป็นภาษาไทย ครูใช้กิจกรรมการสอนแบบสองภาษาในการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ ๔ ขั้นเรียน เป็นระยะของการรู้จักโต้ตอบและใช้คำพูดในการสนทนาและตอบข้อซักถามได้บ้างแล้วครูใช้กระบวนการเรียนรู้ที่กระตุ้นการคิดและพูดด้วยการใช้คำถามเพิ่มกิจกรรมการสอนมากขึ้น

ขั้นที่ ๕ ขั้นรุ่ง เป็นระยะที่เด็กมีพัฒนาการใช้ภาษาในการสื่อสารได้ดีขึ้นพูดได้ หลายประโยคทั้งบอกเล่าและตอบคำถาม ครูใช้ภาษาไทยในการสอนได้ทุกกิจกรรม

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

(๑) ด้านครูผู้สอน

ข้อจำกัดในการจัดหาครูผู้สอนที่มีความรู้สามารถสื่อสารภาษามลายู การย้ายครูผู้สอนระดับปฐมวัยทำให้การเรียนการสอนขาดความต่อเนื่อง ครูยังขาดทักษะการเรียนการสอนควรได้รับการพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้ระบบสองภาษา

(๒) ด้านสื่อ นวัตกรรม

สื่อการเรียนการสอนยังไม่เพียงพอกับการขยายผลควรได้รับการสนับสนุนเพิ่ม ขาดการส่งเสริมด้านการผลิตสื่อและนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ระบบสองภาษากับครูผู้สอน

(๓) ด้านปัจจัยสนับสนุน

ยังไม่ได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณเพิ่มอย่างเพียงพอต่อการขยายผล สภาพแวดล้อมการจัดการเรียนการสอนระดับอนุบาลยังไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น ไม่มีสนามเด็กเล่น ขาดเครื่องเล่น และสื่อเสริมสำหรับเด็ก

โครงการวิจัยของศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤตสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล ชื่อโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการ “การจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา (ภาษาไทย-มลายูถิ่น) ในโรงเรียนจังหวัดชายแดนภาคใต้ หรือมักเรียกว่า “การจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา (ภาษาไทย-มลายูถิ่น)” เป็นโครงการที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และ ศอ.บต. โดยใช้โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นกลุ่มทดลอง

พ.ศ. ๒๕๕๐ มหาวิทยาลัยมหิดล (โดยศูนย์ศึกษาและวิจัยภาษาในภาวะวิกฤต สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท) ขอกการสนับสนุนในการดำเนินงานโครงการวิจัย “การจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษาโดยใช้ภาษาท้องถิ่นและภาษาไทยเป็นสื่อ” กรณีศึกษาโรงเรียนในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ ใน ๔ โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๑๐ จังหวัดนราธิวาส, โรงเรียนบ้านบึงน้ำใส จังหวัดยะลา โรงเรียนบ้านปะจันท์ จังหวัดปัตตานี และโรงเรียนในจังหวัดสตูล โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (สกว.), องค์การยูนิเซฟประเทศไทย, ขณะดำเนินการทางทวิภาษามาถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ในปีการศึกษา ๒๕๕๕ ขณะนี้ได้รับงบประมาณจาก ศอ.บต. อีก ๑๐ ล้านบาท เพื่อขยายผลการดำเนินงาน

แนวทางการขยายผลการดำเนินการเกี่ยวกับโครงการดังกล่าวในพื้นที่
จังหวัดชายแดนภาคใต้

แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของ (สพฐ.)

ด้านการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้

(๑) กำหนดให้มีการนิเทศติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น (มอบหมายให้ สพก.จชต.สพฐ.)

(๒) จัดให้มีการศึกษารูปแบบการดำเนินงาน “โครงการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา (ภาษาไทย – มลายูถิ่น) “ของศูนย์ศึกษาและฟื้นฟูภาษาและวัฒนธรรมในภาวะวิกฤต สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย มหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อนำข้อดีมาประยุกต์ใช้กับสภาพจริงในการดำเนินงานของ สพฐ.

(๓) จัดให้มีการพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้และทักษะในการจัดการเรียนการสอนแบบสองภาษา ทั้งนี้ ให้สอดคล้องกับความต้องการและความพร้อมของครู

ด้านการพัฒนานวัตกรรมและสื่อการเรียนรู้

(๑) ส่งเสริมให้มีการพัฒนานวัตกรรม สื่อการเรียนรู้ระบบสองภาษา โดยสนับสนุนให้ครูผลิตสื่อการเรียนการสอนให้มากยิ่งขึ้น

(๒) นำสื่อการเรียนการสอนระบบสองภาษาที่ได้รับการพัฒนาแล้ว มาปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของจังหวัดชายแดนภาคใต้

(๓) ส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมและสื่อการเรียนรู้ระบบสองภาษาที่สอดคล้องกับบริบทของจังหวัดชายแดนภาคใต้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต ๑)

การกำหนดเป้าหมายและยุทธศาสตร์การดำเนินงาน

(๑) เป้าหมายและแผนระยะสั้น กำหนดให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจัดทำเป้าหมายและแผนการดำเนินงาน การขยายผลในระดับเขตพื้นที่ เพื่อมุ่งพัฒนาและขยายผลทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ พร้อมทั้งความพึงพอใจของชุมชนและท้องถิ่น

(๒) เป้าหมายแผนระยะยาว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดให้ “โครงการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ระบบสองภาษา (ไทย-มลายู)” เป็นกิจกรรมหลักของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๕๙

การประเมินผลกระทบ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจัดให้มีการประเมินผลกระทบด้านผู้เรียน ครูผู้สอน การระมัดระวังการขัดแย้งทางวัฒนธรรม โดยกำหนดให้มีการสอดแทรกการเรียนรู้ความเป็นไทย การเรียนการอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ ในการนี้ได้คำนึงถึงข้อเสนอแนะทางฝ่ายมั่นคงด้วย โดยมีเป้าหมายให้สำนักพัฒนาการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ สพฐ. ดำเนินการ

ศาสนา รัฐบาลมุ่งเน้นการดำเนินการโดยยึดหลักให้เจ้าของศาสนาได้ปฏิบัติศาสนกิจอย่างมีความสุข และสามารถนำหลักศาสนามาเชื่อมโยงเพื่อให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ดังนั้น งานด้านศาสนาจึงสามารถเชื่อมโยงในการแก้ไขปัญหาและการฟื้นฟูการพัฒนาตามวิถีวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้

เกี่ยวกับศาสนาอิสลาม กรมการศาสนาเข้าไปดูแลเรื่องมัสยิด เพื่อความเหมาะสมในการปฏิบัติศาสนกิจ การจัดโครงการวิทยาลัยอิหม่าม รวมทั้งการดำเนินการของศาสนาอิสลามกับการประกอบพิธีฮัจญ์ที่เป็นความต้องการของประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่เชื่อว่า เยาวชนรุ่นใหม่ที่ผ่านการสาบานตนเพื่อเข้าร่วมในกลุ่มขบวนการก่อความไม่สงบ (ซุมเปาะห์) หากสามารถนำเยาวชนดังกล่าวไปอบรมตามหลักคำสอนทางศาสนาที่ถูกต้อง รวมทั้งผ่านการประกอบพิธีฮัจญ์แล้วอาจสามารถกลับมาเป็นคนดีของสังคมได้

นอกจากนี้กิจการฮัจญ์เป็นสันนิบาตที่ยิ่งใหญ่ที่สุดที่มนุษยชาติพึงมีอยู่ ซึ่งผู้นับถือศาสนาอิสลามจากทั่วทุกมุมโลกได้มาร่วมกิจกรรมกันอย่างพร้อมเพรียง หากใช้โอกาสเรื่องกิจการฮัจญ์เป็นการเชื่อมสัมพันธ์ไมตรีกับประเทศมุสลิมอย่างทั่วถึง เพื่อประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านเศรษฐกิจ สังคม และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ก็ย่อมเกิดประโยชน์มหาศาลกับประเทศไทย

ทั้งนี้ กรมการศาสนาได้ส่งเสริมการสื่อสารจึงใช้วิธีการออกเสียงตามสาย โดยให้มัสยิดเป็นผู้หาข้อมูลและประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ประชาชน โดยนำเยาวชนเข้าร่วมโครงการ และจัดกิจกรรมร่วมกับกรมประชาสัมพันธ์ สร้างนักจัดรายการที่มีค่าตอบแทนเพื่อนักจัดทำรายการดังกล่าวได้สร้างบทบาทสำคัญให้กับพื้นที่ ทำหน้าที่ในการให้ข่าว ให้ความรู้ด้านศาสนา และแจ้งความเคลื่อนไหวให้ชาวมุสลิมได้เข้าใจ ตลอดจนทำให้ประชาชนได้เข้าใจงานของราชการมากขึ้น

เกี่ยวกับศาสนาพุทธ รัฐบาลโดยกรมการศาสนาได้จัดสรรงบประมาณสำหรับจัดกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ สำหรับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้พอสมควรเพื่อความเท่าเทียมและไม่เป็นการเลือกปฏิบัติ การเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบกรณีของผู้นับถือศาสนาพุทธ กรมการศาสนาได้จัดโครงการส่งเสริมพระสงฆ์และพุทธศาสนิกชนไปประกอบศาสนกิจ

ณ สังเวชนียสถาน ๔ ตำบล ประเทศอินเดีย - เนปาล โดยใช้งบประมาณของกองทุนเผยแพร่วัฒนธรรม และจัดสัดส่วนให้กับจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นกรณีพิเศษ

วัฒนธรรม การเรียนรู้วัฒนธรรมของกลุ่มชนที่แตกต่างหลากหลาย นอกจากจะสร้างความรัก ความผูกพัน ทำความรู้จักต่อกันแล้วยังก่อให้เกิดการเรียนรู้ ตระหนักและพัฒนาความเป็นชาติ ศาสนา ท้องถิ่นและชุมชน รวมทั้งยังสามารถก่อให้เกิดการพัฒนาในระดับบุคคล คือ การพัฒนาความรู้ สติปัญญา ทั้งร่างกายและจิตใจ รวมทั้งการหล่อหลอมให้เกิดการใช้ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม เพื่อเข้าใจในความหลากหลาย เข้าใจความเป็นอยู่ของคนในที่ต่าง ๆ ทั้งที่อยู่ห่างไกลและอยู่ใกล้ชุมชนต่าง ๆ รวมทั้งรู้วิธีการที่จะอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

กระทรวงวัฒนธรรมให้ความสำคัญกับการศึกษาเรียนรู้ วัฒนธรรม ของประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ประชาชนส่วนใหญ่มีความเชื่อ ความคิด และปฏิบัติอย่างไร ซึ่งภาครัฐต้องเข้าใจและรู้ว่าควรปฏิบัติต่อประชาชนที่มีความต่างจะต้องดำเนินการอย่างไรให้ถูกต้อง โดยคำนึงถึงความต่างทั้งเรื่อง เพศ วัย ครอบครัว การศึกษา ศาสนา ความเชื่อ ต่างถิ่นต่างชาติ ทั้งในฐานะรัฐหรือเจ้าหน้าที่รัฐ ให้สามารถอยู่ร่วมกับประชาชนได้หรือมีปฏิสัมพันธ์กับชาวบ้านหรือคนในพื้นที่ในลักษณะของการให้ความช่วยเหลือ การวางนโยบายทางการปกครอง การส่งเสริมและแก้ปัญหาความยากจน ส่งเสริมการค้าขาย การให้การศึกษา กับประชาชนในรูปแบบที่เรียกว่า ตรงกับความต้องการ ตรงกับกาลเทศะ และสอดคล้องกับหลักศรัทธาและวัฒนธรรมในศาสนาที่ประชาชนเหล่านั้นยึดถือปฏิบัติ

ดังนั้น พื้นฐานสำคัญของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ จึงต้องเน้นหนักกับวิธีคิดที่ว่า ภาครัฐศึกษาและเข้าใจวัฒนธรรมของประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างลึกซึ้ง และไม่ใช้วัฒนธรรมเป็นกำแพงที่ก่อเพื่อปิดกั้นและอยู่เฉพาะกลุ่มชนส่วนใหญ่ แต่ควรมุ่งเน้นที่จะใช้วัฒนธรรมเป็นสะพานเพื่อที่จะเชื่อมความสัมพันธ์กับประชาชน เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยน สังสรรค์ เป็นที่รู้จักและนำไปสู่การอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ

กฎหมาย ศอ.บต. ได้ให้ความสำคัญในการพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติการใช้กฎหมายอิสลามว่าด้วยครอบครัวมรดกและการพิจารณาคดี พ.ศ. และอยู่ระหว่างการพิจารณาเสนอต่อรัฐบาลต่อไป

ในส่วนของร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการกองทุนชะกาต พ.ศ. ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมกิจการฮัจญ์ พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติการบริหารกิจการฮาลาล พ.ศ. ยังไม่มีเจ้าภาพในการดำเนินการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

๒) ด้านการเศรษฐกิจ การเกษตร การค้า และการลงทุน

การส่งเสริมอุตสาหกรรมฮาลาล จากโครงการจัดทำตั้งนิคมอุตสาหกรรมอาหารฮาลาล จังหวัดปัตตานี ตามที่คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๕๖ เห็นชอบผลการประชุมคณะกรรมการพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารฮาลาล ครั้งที่ ๑/๒๕๕๖ เมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๖ มีมติมอบให้กระทรวงอุตสาหกรรม โดยการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) เป็นเจ้าภาพรับผิดชอบดำเนินการพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารฮาลาล ให้สอดคล้องกับเรื่องครัวโลกให้มีมาตรฐานและมีระบบการตรวจสอบจนเป็นที่ยอมรับต่อไป โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมฯ ดังต่อไปนี้

(๑) เพื่อสนองนโยบายของรัฐบาลในการพัฒนาให้จังหวัดปัตตานีเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมอาหารฮาลาล และยกระดับคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชากรใน ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้

(๒) เพื่อส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน ในการวิจัยและพัฒนาการผลิตอาหารฮาลาลที่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ทางศาสนาและมาตรฐาน เป็นที่ยอมรับทั้งในระดับประเทศในระดับสากล

(๓) ส่งเสริมเกษตรกรหรือผู้ประกอบการ โดยมีการผลิตวัตถุดิบของอาหารฮาลาล ได้แก่ การปศุสัตว์ ให้มีโอกาสและช่องทางพัฒนาในเชิงธุรกิจหรืออุตสาหกรรมการผลิตเพิ่มขึ้น

(๔) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนการผลิตอาหารฮาลาล

(๕) เพื่อกำหนดทิศทางหรือแนวทางการพัฒนานิคมอุตสาหกรรมแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารฮาลาลอย่างครบวงจรและเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน

กนอ. ได้ดำเนินโครงการ โดยเป็นการร่วมดำเนินงานระหว่าง กนอ. และบริษัท ฟาตอนีอินดัสทรีส์ จำกัด ซึ่งได้ลงนามในสัญญาาร่วมดำเนินงานในวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๗ เพื่อจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมอาหารฮาลาล จังหวัดปัตตานี เนื้อที่โครงการ ๑๗๐ ไร่

ทั้งนี้ กนอ. ได้จัดจ้างศูนย์ปฏิบัติการวิศวกรรมพลังงานและสิ่งแวดล้อม คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศึกษาความเหมาะสมและศึกษาผลกระทบของโครงการนิคมอุตสาหกรรมอาหารฮาลาลที่มีต่อสิ่งแวดล้อม ตลอดจนจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็น และการมีส่วนร่วมของกลุ่มประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ โดยประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการพัฒนาโครงการ ซึ่งสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) ได้แจ้งผลการพิจารณาเห็นชอบรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการตามหนังสือ ที่ ทส ๑๐๐๙/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๘

ต่อมา วันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๔๙ กนอ. ได้อนุมัติผังแม่บทโครงการนิคมอุตสาหกรรมอาหารฮาลาล จังหวัดปัตตานี ซึ่งเสนอโดย บริษัท ฟาตอนี อินด์สทรีส์ จำกัด พื้นที่ดำเนินการระยะแรก ๑๗๐ ไร่ ต่อมาเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในที่สุดคณะกรรมการ กนอ. ได้มีมติให้ชะลอโครงการ โดย กนอ.ได้ปรับยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงการ โดยทำการก่อสร้างโครงการในพื้นที่นำร่องสำหรับผู้ประกอบการกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม พื้นที่ ๔๐ ไร่ พร้อมระบบสาธารณูปโภค สิ่งอำนวยความสะดวกครบวงจรและอาคารโรงงานมาตรฐาน พื้นที่ใช้สอย ๒๐,๐๐๐ ตารางเมตร ซึ่งมีผลการดำเนินการดังต่อไปนี้

เมื่อเริ่มดำเนินโครงการ กนอ. ได้จัดการพัฒนาระบบสาธารณูปโภครองรับนิคมอุตสาหกรรมอาหารฮาลาล ดังนี้

(๑) โครงการบูรณะและปรับปรุงทางหลวงเพื่อรองรับนิคมอุตสาหกรรมอาหารฮาลาล โดยกรมทางหลวง งบประมาณ ๒๐ ล้านบาท เริ่มก่อสร้าง ๑ มีนาคม ๒๕๔๙ ระยะเวลาดำเนินการ ๑๕๐ วัน ปัจจุบันไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้ เนื่องจากมีปัญหาเอกสารสิทธิ จึงไม่สามารถเวนคืนเพื่อการก่อสร้างถนนที่ปากทางเข้านิคมฯ ได้ และเครื่องจักรถูกเผา ๒ ครั้งบริษัท รับจ้างขอยกเลิกสัญญา กรมทางหลวงอนุมัติเลิกสัญญาแล้ว

(๒) โครงการจัดหาน้ำให้นิคมอุตสาหกรรม กรมชลประทานรับผิดชอบ งบประมาณ ๑๒๕ ล้านบาท ก่อสร้างท่อส่งน้ำจากโครงการพัฒนาพื้นที่พรุแม่แหม ตั้งนิคมอุตสาหกรรมฯ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๕๐ เซนติเมตร ระยะทาง ๘.๘ กิโลเมตร ก่อสร้างสถานีสูบน้ำ ท่อแบ่งน้ำ อาคาร Outlet จุดปล่อยน้ำเริ่มก่อสร้าง ๙ มิถุนายน ๒๕๔๙ ระยะเวลาดำเนินการ ๒๗๐ วัน ระหว่างก่อสร้างถูกลอบเผาทำลายท่อ ช่างผู้ควบคุมงานถูกยิงเสียชีวิตและบาดเจ็บ ปัจจุบันยังไม่ได้ซ่อมแซม

กรมชลประทานตั้งงบประมาณซ่อมแซมท่อส่งน้ำ ในปีงบประมาณ ๒๕๕๕ จำนวน ๓๕ ล้านบาท ซ่อมแซมท่อแยกสามทาง งบประมาณ ๑ ล้านบาท โดยกรมชลประทานยังกังวลว่าเมื่อซ่อมเสร็จจะถูกเผาทำลายอีก จึงชะลอการซ่อมไว้ก่อน ซึ่งกรมชลประทานที่ ๑๗ สามารถดำเนินการซ่อมแซมให้แล้วเสร็จภายใน ๑ ปี หากได้งบประมาณและมีความปลอดภัยจากเหตุการณ์ความไม่สงบ

(๓) โครงการก่อสร้างระบบไฟฟ้าและสายส่ง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคได้ ก่อสร้างระบบไฟฟ้า ขนาด ๕๐ KVA สำหรับศูนย์บริการเบ็ดเสร็จครบวงจรฯ เรียบร้อยแล้ว ซึ่งสามารถรองรับความต้องการใช้ไฟฟ้าของนิคมอุตสาหกรรมในระยะเริ่มแรกได้ และดำเนินการ ก่อสร้างสถานีไฟฟ้า ระบบสายส่งและระบบจำหน่าย เมื่อผู้ประกอบการมีความต้องการไฟฟ้ามากขึ้น

(๔) กนอ. ได้รับอนุมัติงบประมาณ จำนวน ๘๔ ล้านบาท ดำเนินโครงการ จัดตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จครบวงจร บนเนื้อที่ ๙ ไร่ เพื่อใช้สำหรับการอนุมัติอนุญาตการรับรอง มาตรฐาน Halal - GMP/HACCP การบริหารด้านส่งเสริมธุรกิจและการตลาด การวิจัยและพัฒนา อาหารฮาลาล การบริการด้านสิ่งแวดล้อมอาชีพ ความปลอดภัยและพลังงาน การฝึกอบรม การบริการสิ่งอำนวยความสะดวก รวมถึงเป็นที่ตั้งสำนักงานนิคมและสถานีปฏิบัติ ศาสนกิจ ออกแบบโดยสำนักบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยศิลปากร และได้จัดจ้าง บริษัท สถาปนิก สเตปกรุป จำกัด ควบคุมงานก่อสร้างและจ้างช่างหุ่นส่วนจำกัด ปิดตานีสหโยธา ก่อสร้างศูนย์บริการเบ็ดเสร็จครบวงจร เริ่มก่อสร้างเมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๙ ระยะเวลา ดำเนินการ ๔๕๐ วัน จากปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ทำให้การก่อสร้างใช้เวลาทั้งหมด ๑,๑๐๗ วัน ก่อสร้างแล้วเสร็จสมบูรณ์ วันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๒

(๕) กนอ. ได้รับงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ในปีงบประมาณ ๒๕๕๒ ดำเนินโครงการส่งเสริมและสนับสนุนอุตสาหกรรมอาหารและอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาด ย่อมวงเงินงบประมาณ ๑๔.๙๘ ล้านบาท โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดตั้งศูนย์พัฒนาและกระจาย ผลิตรถยนต์ฮาลาล ผลการดำเนินการโครงการทำให้วิสาหกิจชุมชนสามารถพัฒนาคุณภาพผลิตรถยนต์ ฮาลาล ๒ ผลิตรถยนต์ ได้แก่ ผลิตรถยนต์ข้าวเกรียบและปลากระตัก

ปัญหาสำคัญที่การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) ถือว่าเป็น ปัจจัยเสี่ยงสำคัญและเป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จของการพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารฮาลาล ปิดตานี คือ สถานการณ์ความไม่ปลอดภัยในพื้นที่ที่ยังคงมีแนวโน้มเกิดความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ นักลงทุนไม่มีความมั่นใจที่จะมาลงทุน

จากผลการศึกษาของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า ผู้ประกอบการสนใจ ลงทุน เข้าร่วมโครงการ ๑๓ ราย เป็นอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม จากการวิเคราะห์ ทางด้านการเงินโครงการไม่มีความคุ้มค่าในกรณีที่ กนอ. ต้องให้การสนับสนุนโดยไม่เก็บค่าเช่าเป็น ระยะเวลา ๕ ปี ถ้าวิเคราะห์ความคุ้มค่าในเชิงเศรษฐศาสตร์ พบว่า โครงการมีความคุ้มค่าในระดับ ค่อนข้างสูง ซึ่งหากสถานการณ์ภาคใต้อยู่ในภาวะปกติ แต่ในสถานการณ์ปัจจุบันมีสถานการณ์ความ ไม่สงบในภาคใต้ ทำให้บริษัทรายใหญ่นอกพื้นที่ภาคใต้อาจไม่กล้ามาลงทุน

จึงเห็นควรให้ชะลอการดำเนินการโครงการพัฒนานิคมอุตสาหกรรม อาหารฮาลาลจังหวัดปัตตานีไว้ก่อน จนกว่าเหตุการณ์จังหวัดชายแดนภาคใต้สงบจึงมาดำเนินการ พัฒนานิคมอุตสาหกรรมอาหารฮาลาลจังหวัดปัตตานีให้ได้มาตรฐานก็จะมีผู้ประกอบการรายใหญ่ เช่น บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน) บริษัท สหฟาร์ม จำกัด และบริษัทอื่น ๆ เข้ามาร่วมผลิตอาหารฮาลาลเป็นการนำครัวไทยสู่ครัวโลก โดยเป็นประเทศผู้ผลิตอาหารฮาลาล

เป็นระดับต้น ๆ ของโลก สร้างงาน สร้างรายได้ และพัฒนาคุณภาพความเป็นอยู่ของประชาชน ในจังหวัดปัตตานีและจังหวัดใกล้เคียง เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่รัฐบาลและประชาชนในท้องถิ่น ต้องการ

๓) ด้านการพัฒนาสุขภาวะของชุมชน คุณภาพชีวิต การบริการ สาธารณสุข และสถานภาพสตรี

(๑) สถานการณ์อันเป็นอุปสรรคต่อสุขภาวะของชุมชน คุณภาพชีวิต

จากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้จะมีลักษณะ แบบแผนความรุนแรงที่ปะทุขึ้นมาอย่างต่อเนื่องและกระโดดสูงขึ้นไปเป็นบางครั้ง สะท้อนให้เห็นภาพ ตัวแทนของสถานการณ์ความรุนแรงอันไม่มีวันจบสิ้น ความไม่มีเสถียรภาพ สภาพการณ์ที่ไม่มีความ แน่นนอน มีเหตุการณ์ความรุนแรงที่ขึ้น ๆ ลง ๆ สูงต่ำตลอดมา ความรุนแรงที่เกิดขึ้นอย่างยืดเยื้อนี้ ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและวิถีชีวิตของประชาชน รวมทั้งยังก่อให้เกิดความสูญเสียมากมาย โดยเฉพาะภาวะสุขภาพทางด้านร่างกายและจิตใจของประชาชน และยังเป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึง การรับบริการสุขภาพที่ดีและจำเป็นของประชาชนในหน่วยบริการสาธารณสุข การส่งเสริมสุขภาพ และการป้องกันโรครายในชุมชนที่เจ้าหน้าที่ไม่สามารถเข้าไปให้บริการได้อย่างเต็มที่

การจัดระบบบริการสุขภาพในภาวะวิกฤตในพื้นที่จังหวัดชายแดน ภาคใต้ซึ่งสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นทำให้ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรด้านสาธารณสุข ที่ไม่เพียงพออยู่แล้วหนักขึ้นไปอีกเนื่องจากบุคลากรขอย้ายออกจากพื้นที่ ขณะที่ผู้ปฏิบัติงานอยู่ใน ปัจจุบันก็ไม่สามารถปฏิบัติงานในเชิงรุกออกเยี่ยมเยียนประชาชนตามหมู่บ้านได้ ทำให้ระบบการ ส่งเสริมสุขภาพ และการป้องกันโรคได้รับผลกระทบอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะกิจกรรมการออก หน่วยงานเยี่ยมบ้าน หรือลงปฏิบัติงานส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคในชุมชน การให้บริการทันตกรรม ในโรงเรียนต้องยุติลงเหลือเพียงการตั้งรับในสถานพยาบาลเท่านั้น

การให้บริการในระดับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ระดับชุมชน ซึ่งใกล้ชิดกับชาวบ้านเองต้องปิดตัว หรือปิดเป็นการชั่วคราว รวมถึงลดเวลาการทำงานลงเฉพาะ กลางวันเพื่อความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ด้วย ขณะที่ชาวบ้านโดยเฉพาะผู้ป่วยเรื้อรังบางประเภท อาทิ ความดัน เบาหวาน โรคหัวใจขาดเลือด หอบหืดมีแนวโน้มมากขึ้นส่วนหนึ่งเนื่องจากผู้ป่วยซึ่ง เคยมีกิจกรรมออกกำลังกายนอกบ้าน ก็ต้องเก็บตัวอยู่ในบ้าน ซึ่งภาวะ ดังกล่าวนอกจากจะทำให้การดูแลสุขภาพทำได้ยากขึ้นแล้ว บางรายยังก่อให้เกิดความเครียด และมี ผลโดยตรงกับผู้ป่วย เมื่อผนวกรวมกับปัญหาข้างต้น ทำให้แนวโน้มที่ผู้ป่วยขอเข้าเป็นคนไข้ใน โรงพยาบาลระดับจังหวัดมีเพิ่มขึ้น

(๒) สถานการณ์อันเป็นอุปสรรคต่อสถานภาพสตรีและเด็ก

ด้วยบริบทของเหตุการณ์และสถานการณ์ความรุนแรงในประเทศไทย นับว่ายังเป็นปัญหาสำคัญและส่งผลกระทบต่อสตรีและเด็กเป็นวงกว้างและเกิดขึ้นในหลายรูปแบบทั้งความรุนแรงในครอบครัว ในสถานศึกษา ในสถานที่ทำงาน และสถานการณ์ในสังคมทั่วไป โดยเฉพาะปัญหาความรุนแรงอันเกิดจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ สถานการณ์ความรุนแรงดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อทางตรงและทางอ้อมกับสตรีและเด็กทั้งชาวพุทธและอิสลาม ซึ่งส่งผลถึงการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รัก ทรัพย์สิน สุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจ

การละเมิดสิทธิอันทำให้กลายเป็นผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของการก่อเหตุรุนแรงทางร่างกายและบาดแผลทางจิตใจของสตรีและเด็กในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เหตุการณ์และสถานการณ์ของความไม่สงบและความขัดแย้งที่มีการใช้กำลังทางอาวุธ การทำร้าย การฆาตกรรม การก่อเหตุร้าย การลงทัณฑ์ ทรมาณ ข่มขืน การละเมิดทางเพศ การละเมิดสิทธิ และการก่อเหตุไม่สงบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นการละเมิดหลักการพื้นฐานของกฎหมายสิทธิมนุษยชน และมนุษยธรรมระหว่างประเทศ ซึ่งการละเมิดสิทธิดังกล่าวส่งผลกระทบต่อทั้งผู้หญิงและผู้ชายในรูปแบบแตกต่างกัน ความรุนแรงดังกล่าวก่อให้เกิดความเดือดร้อนจากการสูญเสียทรัพย์สิน และญาติพี่น้องในบางครั้งเป็นการซ้ำเติมปัญหาสตรีและเด็กผู้หญิง ซึ่งเป็นกลุ่มที่เปราะบางที่จะได้รับผลกระทบมากที่สุดโดยเฉพาะครอบครัวยากจนหรือครอบครัวที่มีสตรีรับหน้าที่เป็นหัวหน้าครอบครัว ต้องรับภาระอบรมเลี้ยงดูลูก

การประกอบอาชีพเพื่อให้มีรายได้ให้เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในครอบครัวจนทำให้กลุ่มสตรีเหล่านี้จำเป็นหรือถูกบีบบังคับทางสังคมและวัฒนธรรมให้ต้องตกอยู่ในสภาพที่แย่ไปกว่าเดิม ซึ่งปัญหาเหล่านี้มีผลต่อสุขภาพกาย สุขภาพจิต ของสมาชิกในครอบครัวและบางครอบครัวไม่สามารถประกอบอาชีพอย่างที่เคยทำมาได้ มีผลทำให้ครอบครัวที่ประสบกับความทุกข์ยากลำบากในการดำรงชีวิตอยู่แล้ว กลับมีความทุกข์ยากลำบากในการดำรงชีวิตมากยิ่งขึ้นไปอีก

ทั้งนี้ สถานการณ์ความรุนแรงดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อทางตรงและทางอ้อมอันเป็นผลลัพธ์ให้ภาวะสุขภาพอนามัยแม่และเด็ก การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น ภาวะโลหิตจางในหญิงตั้งครรภ์ การเกิดโรคที่สามารถป้องกันได้ด้วยวัคซีนในเด็ก เด็กมีไอคิวต่ำกว่าค่าเฉลี่ย การฝากครรภ์และการคลอด ทารกแรกเกิดน้ำหนักน้อยกว่า ๒,๕๐๐ กรัม การเสียชีวิตของมารดาและทารก สุขภาพอนามัยในช่องปากในแต่ละจังหวัดมีเพิ่มขึ้น

(๓) สถานการณ์ที่เอื้อต่อการส่งเสริมและพัฒนาสถานภาพสตรีและเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับบทบาท หน้าที่ ศักยภาพ และสิทธิความเสมอภาคระหว่างหญิงและชาย อันจะส่งผลเชิงสร้างสรรค์ต่อครอบครัว สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการเมือง

กรณีการพัฒนาสุขภาวะของชุมชน คุณภาพชีวิต การบริการ สาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุขได้ดำเนินการบริการสาธารณสุขอันเป็นแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ตามภารกิจในการดูแลรักษาสุขภาพและอนามัย การส่งเสริมและเสริมสร้างสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาเมื่อเจ็บป่วย และการฟื้นฟูภาวะสุขภาพของประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งข้อมูลที่ได้รับจากการพิจารณาศึกษาจะพบการดำเนินการของรัฐต่อการพัฒนาสุขภาวะของชุมชน คุณภาพชีวิต การบริการสาธารณสุข และสถานภาพสตรี ดังนี้

การจัดให้มีและอนุญาตให้มีสถานบริการด้านสุขภาพใน ๕ จังหวัดชายแดนใต้ ประกอบด้วยโรงพยาบาลมหาวิทยาลัย ๑ แห่ง คือ โรงพยาบาลสงขลานครินทร์ โรงพยาบาลศูนย์ ๓ แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลหาดใหญ่ โรงพยาบาลยะลา และโรงพยาบาลนราธิวาสราชนครินทร์ โรงพยาบาลทั่วไปมีจำนวน ๕ แห่ง โรงพยาบาลเฉพาะทาง ๒ แห่ง คือศูนย์บำบัดรักษา ยาเสพติดจังหวัดสงขลาและศูนย์บำบัดรักษา ยาเสพติดจังหวัดปัตตานี โรงพยาบาลเอกชน ๗ แห่ง ทั้งนี้ ได้จัดให้มีสถานบริการสุขภาพในระดับอำเภอและตำบลได้แก่ โรงพยาบาลชุมชน ศูนย์แพทย์ชุมชน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล คลินิกเอกชน และร้านขายยาแผนปัจจุบัน รวมสถานบริการด้านสุขภาพใน ๕ จังหวัดชายแดนใต้รวมทั้งหมดจำนวน ๖๔๙ แห่ง

การดำเนินการพัฒนาศักยภาพสถานพยาบาลและงานบริการสาธารณสุข เพื่อให้สถานบริการด้านสุขภาพใน ๕ จังหวัดชายแดนใต้ทั้งจำนวน ๖๔๙ แห่งนำไปปฏิบัติ

กำหนดกรอบยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาสุขภาพประชาชนภาคใต้ ตอนล่างปี พ.ศ. ๒๕๕๕- ๒๕๕๙ เพื่อเป็นกรอบในการให้บริการด้านสาธารณสุขของประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้รวมทั้งภาคใต้ตอนล่าง โดยวางวิสัยทัศน์บริการเป็นเครือข่ายสุขภาพระดับภาคใต้ตอนล่างที่มีสมรรถนะในการบริหารจัดการเชื่อมโยงระบบสุขภาพ ๓ ระดับแบบไร้รอยต่ออย่างสมบูรณ์ระดับนำของประเทศไทย ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ โดยมีปัจจัยสำคัญ ๒ ประเด็น คือ เป็นเครือข่ายมีสมรรถนะที่ทำเรื่อง seamless ในการบริการทุกระดับ

การกำหนดนโยบายการพัฒนาสุขภาพและระบบบริการสุขภาพตลอดจนการแก้ไขปัญหาสาธารณสุขในภาคใต้ตอนล่างโดยใช้ยุทธศาสตร์ One Page คือ ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาสุขภาพประชาชนภาคใต้ตอนล่างปี พ.ศ. ๒๕๕๕- ๒๕๕๙ ซึ่งมีเป้าหมายคือ ปัญหาสุขภาพของประชาชนในจังหวัดภาคใต้ตอนล่างลดลงตามเป้าหมายที่กำหนด โดยมี ๓ ประเด็น คือ อนามัยแม่และเด็ก (MCH) อนามัยช่องปากเด็กวัยเรียน (DTH) ป้องกันควบคุมโรค (CD/NCD) ภายใต้ยุทธศาสตร์ของเขตตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุขที่ ๘ ประกอบด้วยจังหวัดสงขลา จังหวัดสตูล จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส จำนวน ๓ ยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาระบบบริการสุขภาพให้มีคุณภาพ เช่น พัฒนาการบริการสาธารณสุขระดับปฐมภูมิและการพัฒนาบริการสาธารณสุขระดับกลาง (MID level) รพ.ชุมชน การพัฒนาระบบคุณภาพบริการสาธารณสุข (พบส.) การพัฒนาระบบส่งต่อ และการพัฒนาเครือข่ายแพทย์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๔ สาขา คือ กุมารเวชศาสตร์ ศัลยศาสตร์ สูติศาสตร์-นรีเวชวิทยา อายุรศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาสุขภาพอย่างสอดคล้องกับวิถีชีวิตการจัดการระบบบริการสุขภาพภายใต้ภาวะวิกฤต เช่น ศาสนสถานส่งเสริมสุขภาพ อนามัยสิ่งแวดล้อม การสร้างสุขภาพ การมีส่วนร่วมของชุมชน เช่น ผู้นำศาสนา โรงเรียนสอนศาสนา อสม. อบต. กลุ่มแกนนำต่างๆ เป็นต้น มีการกำหนดเกณฑ์การมีส่วนร่วมของชุมชนโดยนำแนวคิดทางศาสนานำการพัฒนาด้านสาธารณสุขเพื่อพัฒนาสถานที่เป็นแบบอย่างแก่ชุมชน ด้วยมาตรฐานการส่งเสริมสุขภาพอย่างน้อยอำเภอละ ๑ แห่ง มัสยิดประจำจังหวัด ประจำอำเภอ ให้มีการพัฒนาทางด้านส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมได้มาตรฐานโดยวางเป้าหมายจำนวนมัสยิดที่ได้มาตรฐานส่งเสริมสุขภาพในแต่ละปีในอัตราที่สูงขึ้น

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การจัดระบบบริการสุขภาพภายใต้ภาวะวิกฤต เช่น การพัฒนาระบบความปลอดภัย /VIS : Violence-related Injury Surveillance การเฝ้าระวังการบาดเจ็บจากความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ /VMS: Violence -related Mental Health Surveillance ระบบฐานข้อมูลการเฝ้าระวังปัญหาสุขภาพจิต จากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้ การพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาระบบบริการ (Service Plan) การพัฒนาบริการสาธารณสุขระดับกลางให้มีมาตรฐานที่สามารถดูแลรักษาผู้ป่วย ได้แก่ โรงพยาบาลชุมชน โรงพยาบาลอำเภอ โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลขนาดเล็ก โรงพยาบาลจังหวัดที่เป็นโรงพยาบาลทั่วไปและโรงพยาบาลศูนย์ หรือ การพัฒนาระบบส่งต่อ เช่น การส่งจากโรงพยาบาลอำเภอไปโรงพยาบาลจังหวัดหรือส่งต่อไปยังโรงพยาบาลศูนย์ เป็นต้น โดยยุทธศาสตร์ทั้ง ๓ ประการมีกลยุทธ์หลักที่มุ่งไปสู่การพัฒนาระบบสุขภาพอำเภอ คือ อำเภอสุขภาพเข้มแข็ง

การดำเนินการแผนการผลิตบุคลากรระบบบริการสาธารณสุขในสาขาต่าง ๆ จะมองภาพรวมของทั้งประเทศเป็นหลักในการบริหารจัดการบุคลากรในเรื่องของประเด็นความต้องการบุคลากรและจำนวนบุคลากรที่มีอยู่จริง เพื่อประโยชน์ขั้นพื้นฐานระบบบริการสาธารณสุขพื้นฐาน ระบบบริการสาธารณสุขเฉพาะทาง และระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉินของประชาชนให้มีคุณภาพและมาตรฐาน

การวางแผนความต้องการบุคลากรสาขาหลัก ประกอบด้วย แพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาลวิชาชีพ และเภสัชกรจัดทำตามแผนการกระจายตามแผนที่ทางภูมิศาสตร์ (GIS)

ซึ่งจะสอดคล้องกับภาระงานที่ต้องรับผิดชอบประชากรของสถานบริการแต่ละแห่งซึ่งในปัจจุบันมีจำนวนบุคลากรเทียบกับความต้องการ ดังนี้

แพทย์ ต้องการ ๑๓,๗๕๘ คน มีจริง ๑๒,๕๓๕ คน (ร้อยละ ๙๑.๑)
๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้จำนวนที่ควรมี ๕๕๕ คน จำนวนที่มีจริง ๔๖๙ คน (ร้อยละ ๘๗.๕๐)

ทันตแพทย์ ต้องการ ๗,๔๓๙ คน มีจริง ๓,๘๔๖ คน (ร้อยละ ๕๑.๗)
๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้จำนวนที่ควรมี ๓๐๒ คน จำนวนที่มีจริง ๑๙๖ คน (ร้อยละ ๖๔.๙๐)

เภสัชกร ต้องการ ๗,๐๔๖ คน มีจริง ๕,๓๗๔ คน (ร้อยละ ๗๖.๓)
๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้จำนวนที่ควรมี ๒๘๒ คน จำนวนที่มีจริง ๓๑๘ คน (ร้อยละ ๑๑๒.๗๗)

นักกายภาพบำบัด ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้จำนวนที่ควรมี ๑๑๗ คน
จำนวนที่มีจริง ๕๐ คน (ร้อยละ ๔๒.๗๓)

นักเทคนิคการแพทย์ ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้จำนวนที่ควรมี
๑๓๖ คน จำนวนที่มีจริง ๘๗ คน (ร้อยละ ๖๓.๙๗)

เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข (ทันตภิบาล) ๕ จังหวัดชายแดน
ภาคใต้จำนวนที่ควรมี ๕๓๐ คน จำนวนที่มีจริง ๓๗๕ คน (ร้อยละ ๖๕.๐๙)

การแก้ปัญหาความขาดแคลนแพทย์ในอดีตถึงปัจจุบัน

ด้านการแพทย์ให้ความสำคัญกับการกระจายและการคงอยู่ในพื้นที่ โดยผลิตแพทย์ในโครงการผลิตแพทย์เพื่อชาวชนบทซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ร่วมกับโรงพยาบาลหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา และคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ ร่วมกับโรงพยาบาลสงขลา

การจัดสรรและการกระจายบุคลากร ถึงแม้ว่าในสัดส่วนการจัดสรร แพทย์กระทรวงสาธารณสุขจะจัดสรรตามแผน GIS ประมาณร้อยละ ๘๐ ของความต้องการแต่ สำหรับในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จะจัดสรรตามต้องการจริงโดยไม่อิงกับแผน GIS เพื่อแก้ปัญหาความขาดแคลนแพทย์ในอดีตถึงปัจจุบัน

การให้ทุนการฝึกอบรมแพทย์เฉพาะทาง มุ่งเน้นจัดสรรให้สอดคล้อง กับความต้องการในพื้นที่และให้โอกาสในการเรียนต่อเร็วกว่าแพทย์ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่อื่น เช่น สาขาัลยศาสตร์ จะให้เรียนต่อเร็วกว่าแพทย์ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่อื่น คือจะให้เรียนต่อได้เมื่อ ปฏิบัติงานเพียง ๑ ปี ซึ่งแพทย์เฉพาะทางสาขาอื่นที่เป็นความจำเป็นในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ควรเปิด โอกาสเช่นเดียวกัน

การผลิตพยาบาลวิชาชีพเพื่อแก้ปัญหาในพื้นที่ของจังหวัดชายแดน ภาคใต้จำนวน ๓,๐๐๐ คน ซึ่งรับนักศึกษาในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ขณะนี้ สำเร็จการศึกษาไปปฏิบัติงาน

จำนวน ๒,๘๒๘ คน ส่วนที่เหลือยังคงศึกษาในสถาบันการศึกษา เนื่องจากเรียนซ้ำชั้น โดยในจำนวนดังกล่าวได้จัดสรรให้ไปปฏิบัติงานระดับโรงพยาบาลศูนย์/โรงพยาบาลทั่วไป จำนวน ๑,๐๗๑ คน (ร้อยละ ๓๗.๘) โรงพยาบาลชุมชน จำนวน ๑,๑๔๘ คน (ร้อยละ ๔๐.๑) และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) จำนวน ๖๐๙ คน (ร้อยละ ๒๑.๕) ซึ่งบรรจุในตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพ จำนวน ๑,๙๗๑ คน (ร้อยละ ๖๙.๗) และนักวิชาการสาธารณสุข จำนวน ๘๕๘ คน (ร้อยละ ๓๐.๑) แต่สภาพปัญหาของพยาบาลตามโครงการผลิตพยาบาลวิชาชีพจำนวน ๓,๐๐๐ คน ขณะนี้ได้รับการบรรจุเป็นข้าราชการแล้ว แต่ปัญหาคือความไม่เชื่อมั่นในคุณภาพการให้บริการของบุคลากรดังกล่าว ซึ่งสาธารณสุขจังหวัดและสถานพยาบาลต่างๆ ที่เป็นต้นสังกัดได้ใช้ระบบวิธีการที่สอนน้องหรือการฝึกอบรมอื่นๆ ประกอบกันเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นต่อประชาชนผู้รับบริการ

การแก้ปัญหาการขาดแคลนทันตบุคลากร ซึ่งปัญหาอนามัยช่องปาก เป็นปัญหาสำคัญในพื้นที่ ซึ่งได้มีความร่วมมือระหว่างสถานบริการในพื้นที่ คือ วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธรจังหวัดยะลา และ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) เขตพื้นที่ภาคใต้ในการผลิตทันตภิบาลเพิ่มขึ้นเป็นกรณีพิเศษ เนื่องจากมีปัญหาขาดแคลนอาจารย์ กระทรวงสาธารณสุข โดยสถาบันพระบรมราชชนก จึงดำเนินการร่วมผลิตกับหน่วยบริการสุขภาพระดับจังหวัดเพื่อเพิ่มการผลิตทันตภิบาลให้เพียงพอไปปฏิบัติงานใน รพ.สต.ได้ครบ โดยเริ่มโครงการในปี การศึกษา ๒๕๕๕ เพื่อดำเนินงานแก้ปัญหาทันตสาธารณสุข

การดำเนินการต่อกรณีขาดแคลนบุคลากรระบบบริการสาธารณสุข แนวทางที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ดำเนินการในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ การพิจารณาของคณะกรรมการกำหนดเป้าหมายและนโยบายกำลังคนภาครัฐ (คปร.) จะแตกต่างจากหลักเกณฑ์ในพื้นที่อื่น ดังนี้

คปร. จะพิจารณาจัดสรรให้โดยมองว่าพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นพื้นที่พิเศษ ทุรกันดาร และห่างไกล คปร. จะจัดสรรอัตราข้าราชการจากผลการเกษียณอายุ ปีงบประมาณนั้นคืนให้ทั้งหมด

เมื่อมีการบรรจุตำแหน่งใหม่ คปร. จะพิจารณาจัดสรรให้ก่อนพื้นที่อื่น โดยมองว่าพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพื้นที่พิเศษ ทุรกันดาร และห่างไกล

เมื่อมีการขอบรรจุตำแหน่งเพิ่ม คปร. จะพิจารณาจัดสรรให้ก่อนพื้นที่อื่นโดยมองว่าพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพื้นที่พิเศษ ทุรกันดาร และห่างไกล

ทั้งนี้ การจัดสรรตาม ๓ ข้อเบื้องต้น คปร. จะพิจารณาตามหลักการ มาตรการบริหารกำลังคนภาครัฐ (๒๕๕๒-๒๕๕๖) ตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบในหลักการ เมื่อวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๓ คือ เรื่องมาตรการบริหารอัตรากำลังปกติและมาตรการบริหารจัดการ

เชิงยุทธศาสตร์ ดังนั้น จากนโยบายการบริหารจัดการบุคลากรภาครัฐตามยุทธศาสตร์ในการจำกัดกำลังคนภาครัฐดังกล่าว กระทรวงสาธารณสุขจึงไม่สามารถที่จะบริหารจัดการบุคลากรระบบบริการสาธารณสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อย่างเพียงพอและเหมาะสม

(๔) การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสถานภาพสตรี

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ร่วมดำเนินการในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสตรีและเด็กในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบทางตรงและทางอ้อมจากสถานการณ์ความรุนแรงรูปแบบต่างๆ คือ การติดตามช่วยเหลือเยียวยาสตรีหม้ายและเด็กที่ได้รับผลกระทบสืบเนื่องจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในการดูแลรับผิดชอบช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบในด้านการฟื้นฟูสภาพครอบครัว การสนับสนุนส่งเสริมการรวมกลุ่มประกอบอาชีพทั่วไป

ตามกรอบหลักเกณฑ์ในการให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบตามมติคณะรัฐมนตรี อาทิเช่น การสงเคราะห์เฉพาะหน้ากรณีบาดเจ็บ การช่วยเหลือเป็นเงินฟื้นฟูสมรรถภาพผู้บาดเจ็บสาหัส หรือทุพพลภาพ การจ่ายเงินยังชีพรายเดือนต่อเนื่องแก่เด็ก การจ่ายเงินช่วยเหลือครอบครัวที่ประสบปัญหาความเดือดร้อนจากสถานการณ์ความไม่สงบฯ การจ่ายเงินยังชีพรายเดือนต่อเนื่องแก่ผู้พิการ การพัฒนาอาชีพตามทักษะความถนัดและความต้องการ การจ่ายเงินช่วยเหลือครอบครัวผู้ที่อุปการะเด็กที่ทิ้งบิดาและมารดาเสียชีวิตจากเหตุการณ์ความไม่สงบแบบครอบครัวอุปถัมภ์

การช่วยเหลือตามภารกิจของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในการให้ความช่วยเหลือเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของสตรีและเด็ก อาทิเช่น การเยี่ยมบ้าน การช่วยเหลือเครื่องอุปโภค บริโภคตามความจำเป็น การให้คำแนะนำปรึกษาในเรื่องการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ การดูแลบุตร หรือการจัดหาครอบครัวอุปถัมภ์ให้แก่เด็กกำพร้า เป็นต้น จึงสรุปได้ว่าพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่ดูแลเรื่องการเยียวยาเกือบทุกมิติโดยเฉพาะกลุ่มเด็กกำพร้าและสตรีหม้าย

ดำเนินการช่วยเหลือผ่านโครงการเชิงรุกหลากหลายโครงการและรูปแบบของโครงการโดยที่ผู้ได้รับผลกระทบหรือญาติผู้เสียชีวิตจากความรุนแรงยังได้รับการดูแลและช่วยเหลือเยียวยาจากกองทุนหรือหน่วยงานอื่นๆ ในหลายลักษณะ ดังนี้ หน่วยงานต้นสังกัด ดูแลเยียวยาโดยตรง กรณีที่ผู้เสียชีวิตเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจ เจ้าหน้าที่สถานีอนามัย ย่อมได้รับการดูแลโดยตรงจากหน่วยงานนั้น ๆ โดยตรง ทั้งในเรื่องของการเยียวยาด้านจิตใจแก่ครอบครัวของผู้สูญเสีย รวมทั้งการเลื่อนชั้น เลื่อนตำแหน่งให้ผู้เสียชีวิต โรงพยาบาล ดูแลด้านการ

ให้คำปรึกษา เยี่ยมบ้าน และมีบางส่วนที่ต้องทำงานร่วมกับ อบต. ซึ่งทำหน้าที่ประสานงาน อบรมให้ความรู้ด้านการช่วยเหลือเหยี่ยวยา ตัวอย่างของโรงพยาบาลหาดใหญ่ซึ่งจัดให้อสม. ทำหน้าที่ดูแลผู้ได้รับผลกระทบโดยกำหนดให้อสม. ๑ คน ดูแลคนในหมู่บ้านของตนเอง มีเป้าหมาย ๑ ต่อ ๑๕ หลังคาเรือน

ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) สร้างอาชีพและรายได้โดยสนับสนุนกลุ่มอาชีพของสตรีในพื้นที่ด้วยการหาตลาดและนำผลงานของกลุ่มสตรีไปออกงาน เช่น กลุ่มสตรีในจังหวัดนราธิวาส รวมทั้งยังร่วมกับมูลนิธิหรือองค์กรภาคประชาสังคมไปอบรมการทำขนมประเภทเบเกอรี่ที่กรุงเทพฯ พร้อมสนับสนุนเครื่องมือในการทำขนม และพาณิชย์จังหวัดทำหน้าที่สนับสนุน ประสานงาน และให้คำแนะนำการผลิตสินค้าในท้องถิ่น เช่น พาณิชย์จังหวัดสตูลประสานให้อาจารย์จากวิทยาลัยสารพัดช่างให้คำแนะนำการออกแบบและสร้างสรรค์การผลิตสินค้าตกแต่งบ้านจากกะลามะพร้าวแก่กลุ่มผลิตสินค้าจากกะลามะพร้าว (ประธานกลุ่มไปขอคำแนะนำจากพาณิชย์จังหวัด) โดยที่พาณิชย์จังหวัดยังทำหน้าที่หาตลาดให้วางสินค้าเพื่อการจำหน่าย

การดำเนินการบริหารจัดการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของหน่วยงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ตามที่คณะกรรมการขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาลในการดำเนินการบริหารจัดการกองทุนฯ ตั้งแต่การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การเปิดรับลงทะเบียนสมาชิกกองทุน การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน ตลอดจนการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี คือ คณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีระดับตำบล และคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีระดับจังหวัดของจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ดำเนินการรับลงทะเบียนสมาชิกกองทุน การประกาศรายชื่อสมาชิกกองทุน การทำประชาคมทุกตำบลเพื่อคัดเลือกตัวแทนเข้าเป็นกรรมการในคณะกรรมการกองทุนระดับตำบลของหมู่บ้าน ของตำบล เทศบาลเมือง เทศบาลนคร เมืองพัทยา การคัดเลือกผู้แทนระดับตำบลและผู้แทนระดับอำเภอเพื่อเป็นกรรมการกองทุนระดับจังหวัดของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้อันจะเป็นประโยชน์ต่อกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสถานภาพสตรีและเด็กเพื่อการแก้ไขปัญหาและการฟื้นฟูการพัฒนาตามวิถีวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้อันสนองต่อความต้องการของประชาชน

๔) ด้านการอำนวยความสะดวก

กระบวนการทางคดี ซึ่งคดีที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีประเด็นดังต่อไปนี้

(๑) กรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีความเกี่ยวข้องกับคดีความมั่นคง เช่น คดีการก่อความไม่สงบที่เป็นแกนนำ เป็นต้น กลุ่มเหล่านี้ส่วนใหญ่ศาลไม่ให้ประกันตัว

(๒) กรณีผู้ต้องหาหรือจำเลยมีความผิดลดลงส่วนใหญ่ศาลจะยกฟ้อง แต่มีข้อสังเกต คือ เจ้าหน้าที่จะดำเนินคดีด้วยข้อหาหรือความผิดใหม่กับผู้ต้องหาหรือจำเลยเหล่านี้ หากศาลให้ประกันก็จะมีผลผูกมัดต่อ

(๓) กรณีที่ศาลแยกออกจากคดีการก่อความไม่สงบ ศาลจะปล่อยตัวชั่วคราวซึ่งผู้ต้องหาหรือจำเลยเหล่านี้จะไม่หลบหนีคดีและจะปรากฏตัวต่อศาลเสมอ แต่หากเป็นคดีอาชญากรรมส่วนใหญ่จะหลบหนีคดี

(๔) กรณีคดีการก่อความไม่สงบ หากศาลปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยเหล่านี้จะหลบหนีคดี

ปัจจุบันศาลได้นำเรื่องข้อกำหนดเงื่อนไขการปล่อยตัวชั่วคราวตามที่กฎหมายให้อำนาจมาใช้กับผู้ต้องหาหรือจำเลย เพราะเมื่อมองในภาพรวมแล้วเป็นสิ่งที่ดีที่รัฐให้การคุ้มครองสิทธิแก่ประชาชน

จากการตรวจสอบประเมินผลการพิจารณาคดีหรือการปฏิบัติหน้าที่ของผู้พิพากษา สำนักงานศาลยุติธรรมมีเกณฑ์มาตรฐานกลางซึ่งกำหนดว่า สถิติแต่ละเดือนจะต้องพิจารณาคดีและต้องเสร็จกี่คดี หากผู้พิพากษาไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานกลาง จะมีผลต่อการเพิ่มและลดเงินเดือน ในศาลจังหวัดผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจะทำการประเมินทุก ๖ เดือน และผู้พิพากษาหัวหน้าภาคเป็นผู้ตรวจสอบผู้พิพากษาหัวหน้าศาล โดยเป็นการตรวจสอบซึ่งกันและกันของศาล สำหรับเจ้าหน้าที่ศาลจะต้องปฏิบัติตามมาตรฐานที่คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (กพร.) กำหนด

สำนักงานศาลยุติธรรมได้เข้าไปดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยการปรับปรุงให้การพิจารณาคดีมีความรวดเร็วขึ้น กล่าวคือ เมื่อศาลรับฟ้องแล้วจะมีกรอบระยะเวลาการนัดสืบพยาน เช่น ศาลจังหวัดปัตตานีไม่เกิน ๔ เดือน ศาลจังหวัดนราธิวาสไม่เกิน ๖ เดือน ศาลจังหวัดยะลาไม่เกิน ๗ เดือน ศาลจังหวัดน่านไม่เกิน ๙ เดือน เป็นต้น

จากการดำเนินการดังกล่าวส่งผลให้สถิติการค้างพิจารณาในรอบ ๑ ปีที่ผ่านมาลดลง โดยในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ศาลจังหวัดปัตตานีมีคดีที่เกี่ยวกับความมั่นคงสูงสุด จำนวน ๔๒๑ เรื่อง ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ จำนวนคดีความมั่นคงที่ค้างพิจารณาลดลงเหลือเพียง ๑๓๗ เรื่อง ทั้งนี้ กรณีความล่าช้าของการพิจารณาในศาลชั้นต้น ยังอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานกลางเทียบได้กับประเทศสหรัฐอเมริกา โดยสำนักงานศาลยุติธรรมสามารถควบคุมระยะเวลาในการพิจารณาคดีดังกล่าวได้ด้วยวิธีการนัดพิจารณาคดีต่อเนื่อง

ความล่าช้าของการพิจารณาคดีในศาลสูง (ศาลอุทธรณ์และศาลฎีกา) โดยในศาลอุทธรณ์แบ่งเป็น ศาลอุทธรณ์ ๙ ภาค และศาลอุทธรณ์กลาง รวมเป็น ๑๐ แห่ง ซึ่งยัง

ไม่เพียงพอต่อจำนวนคดีที่ขึ้นสู่ศาลเป็นจำนวนมาก ดังนั้น จึงได้มีการดำเนินการบางประการเพื่อให้กระบวนการพิจารณารวดเร็วขึ้น เช่น การให้ศาลอุทธรณ์อ่านคำพิพากษาเอง ผ่านระบบ VDO Conference โดยไม่ต้องส่งศาลชั้นต้นหรือการนำคดีเกี่ยวกับยาเสพติดเข้ามาพิจารณาที่ศาลอุทธรณ์กลางเพียงแห่งเดียว เป็นต้น

๕) ด้านการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

(๑) ประเด็นด้านโครงสร้าง

โครงสร้างองค์กรระดับนโยบาย องค์กรระดับนโยบายมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างของคณะกรรมการระดับนโยบายทุกครั้งที่มีการปรับเปลี่ยนรัฐบาล มีผลต่อความต่อเนื่องของการปฏิบัติงานด้านการเยียวยาในพื้นที่ ทำให้เกิดช่องว่างทางด้านการบริหารการเยียวยา ส่งผลต่อนโยบายเรื่องของการเยียวยาที่ต้องหยุดชะงักไม่ต่อเนื่อง เช่น รัฐบาล (ชุดปัจจุบัน) ได้ตั้งคณะกรรมการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบสืบเนื่องจากความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ขึ้นเมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ มีระยะเวลาการทำงาน ๑ ปี แทนคณะกรรมการนโยบายและอำนวยการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบสืบเนื่องจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่งผลให้แนวทางการดำเนินงานหลายเรื่องที่คณะกรรมการชุดเดิมได้พิจารณาศึกษาไว้แล้วต้องหยุดชะงักไป ไม่ต่อเนื่อง ต้องมีการกำหนดโครงสร้างของบุคลากรที่ทำงานใหม่ ส่งผลให้การดำเนินงานหลายเรื่องไม่มีความต่อเนื่อง

คณะกรรมการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบสืบเนื่องจากความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นจำนวน ๘ คณะ เมื่อเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๕ เพื่อพิจารณาเกี่ยวกับการเยียวยาในแต่ละด้าน ซึ่งบุคคลที่เป็นองค์ประกอบของคณะอนุกรรมการในคณะต่าง ๆ มีความหลากหลาย

โครงสร้างองค์กรระดับพื้นที่ คือ ศูนย์อำนวยการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ และศูนย์ช่วยเหลือเยียวยาจังหวัด อำเภอและตำบล ทั้งนี้ ผู้ปฏิบัติงานของศูนย์ช่วยเหลือเยียวยาจังหวัด อำเภอและตำบล เป็นข้าราชการที่ผู้ว่าราชการจังหวัดและนายอำเภอมอบหมาย เจ้าหน้าที่ระดับตำบลเป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง บัณฑิตอาสา และลูกจ้างอื่น ๆ ซึ่งเป็นงานในเชิงการบริหารจัดการเฉพาะกิจ โครงสร้างไม่ชัดเจน ไม่เป็นรูปแบบมาตรฐานเดียวกันในทุกจังหวัด มีลักษณะงานเป็นงานเฉพาะกิจ (งานฝาก) บุคลากรผู้ปฏิบัติงานประจำในศูนย์เยียวยาระดับจังหวัด อำเภอ และตำบลบางส่วนเป็นลูกจ้างประเภทเหมาบริการ ไม่มีความมั่นคงในหน้าที่การงาน และสวัสดิการที่จะได้รับ

(๒) ประเด็นการบูรณาการการทำงานด้านการเยียวยาระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ระบบการเยียวยา มีหน่วยงานรับผิดชอบหลายหน่วยงาน โดยใช้กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับตามภารกิจหลักของหน่วยงานเหล่านั้น อาทิ การช่วยเหลือเยียวยา โดยศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ผ่านทางศูนย์ช่วยเหลือเยียวยาจังหวัด อำเภอ และตำบล การช่วยเหลือเยียวยาของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด การช่วยเหลือเยียวยาของสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด การช่วยเหลือเยียวยาของสำนักงานท้องถิ่นจังหวัด การช่วยเหลือเยียวยาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล การช่วยเหลือเยียวยาของสำนักงานยุติธรรมจังหวัด การเยียวยาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัด หน่วยงานและโรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งช่วยเหลือในการรักษาพยาบาลและเยียวยาด้านจิตใจ (สุขภาพจิต) การช่วยเหลือเยียวยาของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า (กอ.รมน. ภาค ๔ สน.) ตามโครงการจ้างงานเร่งด่วนจังหวัดชายแดนภาคใต้ (การจ้างงานเดือนละ ๔,๕๐๐ บาท) และการช่วยเหลือโดยสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดในกรณีที่พระภิกษุเป็นผู้ได้รับผลกระทบ เป็นต้น ซึ่งจากการศึกษาในความหลากหลายได้พบประเด็น การขาดการบูรณาการ ดังนี้

ก. การปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ขาดความชัดเจนในการประสานการปฏิบัติงานระหว่าง ศอ.บต. จังหวัด สถานพยาบาล และหน่วยงานอื่น ๆ ทำให้การช่วยเหลือด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการเยียวยาที่ไม่ทันต่อเหตุการณ์ และหน่วยงานผู้กำหนดนโยบายไม่เข้าใจในรากเหง้าปัญหาของการเยียวยาในพื้นที่ ทำให้ไม่สามารถกำหนดนโยบายที่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงานของหน่วยปฏิบัติในพื้นที่ได้

ข. ระยะเวลาของการได้รับเงินเยียวยาจากแต่ละหน่วยงานมีความแตกต่างกัน มีผลเชื่อมโยงกับความรู้สึกของผู้ได้รับผลกระทบ เพราะผู้ได้รับผลกระทบมองการเยียวยาของภาครัฐในภาพรวมทั้งระบบ โดยไม่ได้มองการเยียวยาแบบแยกองค์การผู้รับผิดชอบ จากความหลากหลายที่ไม่บูรณาการกันของหน่วยงานภาครัฐ อาจทำให้ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบมองว่า รัฐไม่ให้ความจริงใจในการช่วยเหลือเยียวยา

ค. จากการศึกษาพบว่า องค์กรที่มีการเยียวยาที่ค่อนข้างซ้ำ คือ การเยียวยาของสำนักงานยุติธรรมจังหวัด โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เนื่องจากการเยียवादังกล่าวเป็นกรณีที่ต้องเป็นไปตามหลักกฎหมายเฉพาะ ซึ่งต้องมีการพิจารณาในรูปแบบของคณะกรรมการและคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องก่อน (ซึ่งประจำอยู่ส่วนกลาง) และการเยียวยาของ

เขตพื้นที่การศึกษา (การให้ทุนการศึกษา) ซึ่งพบว่าในบางกรณีการให้เงินช่วยเหลือเยียวยาไม่ทันในภาคการศึกษา

ง. การช่วยเหลือเยียวยาโดย กอ.รมน.ภาค ๔ สน. ตามโครงการจ้างงานเร่งด่วนจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า กอ.รมน. ภาค ๔ สน. เป็นหน่วยงานที่ดูแลภาพรวมด้านกรอบอัตราและงบประมาณที่สามารถจัดจ้างได้ในแต่ละปี ส่วนการตัดสินใจในการพิจารณาเลือกผู้ได้รับการจ้างงานกระจายไปยัง กอ.รมน. จังหวัด และศูนย์อำนวยการและประสานงานรักษาความมั่นคงภายในอำเภอ แล้วเสนอรายชื่อไปที่ กอ.รมน. ภาค ๔ สน. ซึ่งการจ้างงานตามโครงการดังกล่าวไม่มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอนเกี่ยวกับระบบการบริหารจัดการ เช่น กรอบระยะเวลาการจ้างงานและการควบคุมหรือกำกับดูแลการทำงาน ทำให้มีบางกรณีได้รับการจ้างงานต่อเนื่อง แต่บางรายต้องรอคอยโดยไม่มีความชัดเจนว่าจะได้รับการจ้างงานในลำดับที่เท่าใด และในแต่ละพื้นที่ก็มีการควบคุมดูแลการทำงานเคร่งครัดแตกต่างกันไปด้วย

(๓) ประเด็นเงินเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ

คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๕๕ ให้การเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ทางการเมือง (การชุมนุม) จำนวน รายละเอียด ๗.๗๕ ล้านบาท มีผลกระทบต่อการพิจารณาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเยียวยาทั้งระบบ รวมทั้งทำให้เกิดการเปรียบเทียบเกี่ยวกับจำนวนเงินเยียวยาของผู้ได้รับผลกระทบในพื้นที่ กับผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ทางการเมือง โดยรัฐได้แถลงว่าจะนำหลักเกณฑ์การเยียวยาสำหรับการชุมนุมทางการเมืองใช้ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วย ทำให้ประชาชนในพื้นที่เกิดความคาดหวังว่าจะได้รับการเยียวยาในจำนวนเท่ากับผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ทางการเมือง

คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๕ ให้ความเห็นชอบในหลักการการปรับปรุงหลักเกณฑ์การจ่ายเงินช่วยเหลือเยียวยาประชาชนที่เสียชีวิตและทุพพลภาพจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามมติคณะกรรมการยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ประธานกรรมการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบสืบเนื่องจากความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้เสนอ ดังนี้

ก. กรณีประชาชนผู้เสียชีวิตสืบเนื่องจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เดิมได้รับการช่วยเหลือเป็นเงินจำนวน ๑๐๐,๐๐๐ บาท เพิ่มเป็น ๕๐๐,๐๐๐ บาท

ข. กรณีประชาชนผู้ทุพพลภาพสืบเนื่องจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จากเดิมได้รับการช่วยเหลือเป็นเงินจำนวน ๘๐,๐๐๐ บาท เพิ่มเป็น ๕๐๐,๐๐๐ บาท

ทั้งนี้ ให้มีผลตั้งแต่วันที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้ความเห็นชอบเป็นต้นไป และให้ย้อนหลังครอบคลุมผู้เสียชีวิตและทุพพลภาพ ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๔๗ เป็นต้นมา โดยส่วนที่มีผลย้อนหลังจะดำเนินการให้เสร็จสิ้นไม่ช้ากว่าปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ เพื่อไม่ให้เป็นการด้านงบประมาณในปีหนึ่งปีใดเกินสมควร และให้นำจำนวนเงินที่ได้รับความช่วยเหลือไปแล้วมาหักออกจากจำนวนเต็มที่จะได้รับด้วย

จากการศึกษาเปรียบเทียบ การเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ทางการเมืองตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๕๕ กับการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (กรณีที่มีได้เกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐและเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือเพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน เฉพาะกรณี) ในเบื้องต้นเห็นว่า ผู้ได้รับผลกระทบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นผู้บริสุทธิ์ไม่มีส่วนกระทำความผิด แต่รัฐไม่สามารถดูแล คุ้มครอง ให้ความมั่นคงและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินกับประชาชนในพื้นที่ได้ แต่กลับได้รับเงินเยียวยาในจำนวนที่น้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนเงินเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการชุมนุมทางการเมือง ถึงแม้คณะกรรมการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบสืบเนื่องจากความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ตั้งคณะกรรมการขึ้นมาพิจารณาเหตุการณ์ในกรณีต่าง ๆ แล้วก็ตาม แต่จำนวนเงินที่ผู้ได้รับผลกระทบได้รับนั้นก็ยังไม่เท่าเทียมกันกับผู้ชุมนุมทางการเมือง

นอกจากนั้น ศอ.บต. ได้เปิดรับลงทะเบียนผู้ได้รับผลกระทบสืบเนื่องจากความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในช่วงวันที่ ๒๑ - ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ณ จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส ซึ่งมีผู้มาลงทะเบียนทั้งที่เป็นคนในพื้นที่และบุคคลต่างพื้นที่จากจังหวัดต่าง ๆ ซึ่งข้อมูลของผู้ได้รับผลกระทบดังกล่าวจังหวัดได้ทำการจัดเก็บไว้แล้วอย่างเป็นระบบครบถ้วน ทั้งนี้ การเปิดให้มีการลงทะเบียนโดยไม่ได้ประสานข้อมูลกับจังหวัดนั้น ได้สร้างความคาดหวังให้เกิดขึ้นในหมู่ผู้ได้รับผลกระทบให้เดินทางมาลงทะเบียนว่า จะได้รับเงินเยียวยาจำนวน ๗.๗๕ ล้านบาท บางรายเป็นผู้พิการมีความยากลำบากในการเดินทางมาลงทะเบียน

คณะกรรมการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบสืบเนื่องจากความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ทบทวนและเห็นชอบว่า ควรปรับจำนวนเงินเยียวยาสำหรับผู้ได้รับผลกระทบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่รัฐในวงเงินไม่เกินรายละเอียด ๗.๗๕ ล้านบาท โดยแยกเป็น ๔ กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ ๑ ประชาชนทั่วไป

กลุ่มที่ ๒ เจ้าหน้าที่ของรัฐ

กลุ่มที่ ๓ ผู้ที่ถูกกระทำโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้ก่อเหตุรุนแรงที่เป็นเหตุการณ์เฉพาะกรณี

กลุ่มที่ ๔ กรณีถูกควบคุมตัว หรือถูกคุมขัง หรือถูกดำเนินคดีเป็นผู้ต้องหา หรือเป็นจำเลยและถูกควบคุมตัวหรือคุมขังตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยไม่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว ต่อมาปรากฏหลักฐานว่าผู้นั้นมิได้เป็นผู้กระทำผิด หรือมีการถอนฟ้อง หรือมีคำพิพากษายกฟ้อง

๖) ด้านกระบวนการสันติภาพ

การศึกษากระบวนการสันติภาพในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมุ่งเน้นในส่วนของการพูดคุยเพื่อสันติภาพ (Peace Dialogue) ระหว่างรัฐกับกลุ่มบุคคลที่มีอุดมการณ์แตกต่างจากรัฐเป็นสำคัญ โดยการพูดคุยกับกลุ่มผู้เห็นต่างจากรัฐนั้น ได้มีการดำเนินการมามากกว่า ๑๕ ปี ซึ่งการพูดคุยในอดีตนั้นจะแบ่งออกได้เป็น ๒ ลักษณะ คือ การพูดคุยในเชิงยุทธวิธีเพื่อหาข่าว เป็นการสังเกตและรับทราบแนวคิดของกลุ่มขบวนการ ตลอดจนสร้างความคุ้นเคยระหว่างกัน อีกลักษณะหนึ่ง คือการพูดคุยในเชิงชักชวนให้กลับเข้าสู่สังคม โดยมีโครงการช่วยเหลือรองรับบุคคลที่คณะได้เดินทางไปคุยด้วย

อย่างไรก็ตาม ความพยายามในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ผ่านกระบวนการพูดคุยกับกลุ่มบุคคลที่มีอุดมการณ์แตกต่างจากรัฐภายหลังจากการปล้นปืนที่ค่ายกองพันพัฒนาที่ ๔ อ.เจาะไอร้อง จ.นราธิวาส เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๔๗ นั้น ได้เริ่มขึ้นมาอีกครั้งหนึ่งตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ในช่วงรัฐบาลพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ซึ่งมีสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติเป็นองค์กรหลักในการรับผิดชอบผ่านการทำงานของคณะกรรมการยุทธศาสตร์สันติวิธีของสภาความมั่นคงแห่งชาติ อันประกอบไปด้วยผู้บริหารระดับสูงของสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติและนักวิชาการด้านสันติวิธี โดยมีองค์กรด้านสันติภาพจากต่างประเทศซึ่งเสนอว่าสามารถเข้าถึงกลุ่มขบวนการได้เป็นผู้ประสานงาน อำนวยความสะดวกให้เกิดการพบปะพูดคุยกันอย่างไม่เป็นทางการ โดยเน้น “หลักการสร้างหุ้นส่วนในการหาแนวทางแก้ปัญหา” ซึ่งมองว่ารัฐกับกลุ่มขบวนการไม่ใช่คู่เจรจา หากแต่เป็นหุ้นส่วนที่จะร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นบนพื้นฐานของความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

กระบวนการพูดคุยดังกล่าวได้สะดุดหยุดลงในช่วงรัฐบาลนายสมัคร สุนทรเวช และนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ แต่ได้กลับมาดำเนินการอีกครั้งในรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ในบางช่วงของการพูดคุยได้มีข้อตกลงการลดระดับความรุนแรงในบางพื้นที่ แต่ผลลัพธ์ของการดำเนินการดังกล่าวยังไม่มีข้อสรุปที่สอดคล้องตรงกันจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ในช่วงระยะหลัง การพูดคุยได้มุ่งเน้นให้กลุ่มขบวนการที่เข้าร่วมการพูดคุยเห็นความสำคัญของ

การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการแก้ไขปัญหา มิใช่เฉพาะกลุ่มขบวนการเท่านั้น ทั้งสองฝ่าย จึงได้ตกลงที่จะพัฒนาการพูดคุยให้กลุ่มขบวนการได้มีโอกาสได้พูดคุยกับภาคส่วนอื่น ๆ ซึ่งไม่ใช่ภาครัฐด้วย โดยได้นำผู้แทนภาคประชาสังคมและภาคประชาชนอันประกอบไปด้วย คนไทยพุทธและมุสลิม ไปพูดคุยกับกลุ่มขบวนการในประเด็นต่าง ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล ในส่วนพัฒนาการในการแก้ไขปัญหา ตลอดจนกำหนดแนวทางในการพัฒนาพื้นที่นำร่องร่วมกัน ระหว่างภาคประชาสังคม ภาครัฐ และกลุ่มขบวนการที่เข้าร่วมการพูดคุย

ในช่วงรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ก็ได้มีความพยายามในการ เปิดพื้นที่การพูดคุยกับกลุ่มบุคคลจากภาคส่วนต่าง ๆ มากขึ้น เพื่อขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหา ซึ่งมี พันตำรวจเอก ทวี สอดส่อง เลขาธิการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) เป็นผู้รับผิดชอบหลักในระดับปฏิบัติการ รวมทั้งได้มีการหารือและประสานงานกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อให้เกิดแนวทางการพูดคุยเพื่อสันติภาพที่ส่งผลต่อการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดน ภาคใต้ด้วย

นอกจากการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการของภาครัฐดังกล่าวแล้ว ยังมีองค์กร ภาคประชาสังคมและภาควิชาการบางกลุ่มที่ได้มีการพูดคุยสื่อสารกับกลุ่มขบวนการมาอย่างต่อเนื่อง ด้วยเช่นกัน โดยในระยะเริ่มต้นของกระบวนการพูดคุยนี้ ถือเป็นความจำเป็นที่จะต้องมีการสื่อสาร กับกลุ่มขบวนการในหลากหลายช่องทาง เนื่องจากทั้งฝ่ายรัฐและกลุ่มขบวนการเองก็ยังไม่มีความเห็นทางความคิดและการจัดการ ยังมีความหวาดระแวงกันอยู่ถึงความจริงใจในการพูดคุย และไม่มี เป้าหมายการพูดคุยที่ชัดเจน

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

สำนักกรรมการ ๒

นางสาวสุนันทา ทรงจำปา

ผู้อำนวยการสำนักกรรมการ ๒

กลุ่มงานคณะกรรมการวิสามัญ ๓

เจ้าหน้าที่ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการวิสามัญศึกษาและติดตาม
การแก้ไขปัญหาและการฟื้นฟูการพัฒนาตามวิถีวัฒนธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้

โทร. ๐๒ ๘๓๑ ๙๑๙๔ - ๕

โทรสาร ๐๒ ๘๓๑ ๙๑๙๕

๑. นางสาวสุพร นิลทัพ	นิติกรชำนาญการ
ผู้บังคับบัญชากลุ่มงาน
คณะกรรมการวิสามัญ ๓
๒. นายขวัญชัย ปฎิมาหงส์ทอง	นิติกรชำนาญการ
๓. นางธัญญา ศรีสุพรรณ	นิติกรปฏิบัติการ
๔. นายกร กาญจนพัฒน์	นิติกรปฏิบัติการ
๕. นางสาวบุษยพรรณ ปักกระระโน	นิติกรปฏิบัติการ
๖. นางอุษา เขียวรัมย์	วิทยากรปฏิบัติการ
๗. นายอลนกรณ์ คำด้วง	วิทยากรปฏิบัติการ
๘. นางสาวพัชรี ทองอ่อน	วิทยากรปฏิบัติการ
๙. นางสาวธนพร จิตต์อารีย์	เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน
๑๐. นางสาวปรียานันท์ ไหมด้วง	เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน